

19 S.F. 2539

การเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่
ที่มีรูปแบบการถามต่างกัน

ปริญญาานิพนธ์
ของ
พนสิริ เกษสังข์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา

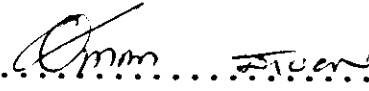
เมษายน 2539

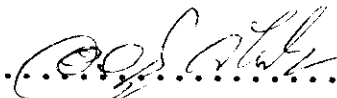
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๕ ๖๒๖๗๐

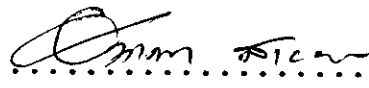
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาบัตรฉบับนี้
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการวัดผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

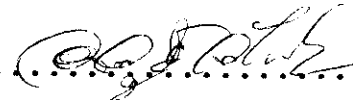
คณะกรรมการควบคุม

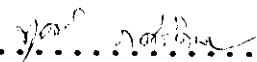
..... ประธาน
(รศ. อังคณา สายยศ)

..... กรรมการ
(รศ. อาวุธ วัฒนสิน)

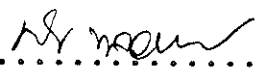
คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รศ. อังคณา สายยศ)

..... กรรมการ
(รศ. อาวุธ วัฒนสิน)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รศ. ชูศรี วงศ์รัตนะ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาบัตรฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 30 .. เดือน .. พฤษภาคม .. พ.ศ. 2539

ประกาศคุณูปการ

ปริญาฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความเมตตา ช่วยเหลือ แนะนำเป็นอย่างดี จากรองศาสตราจารย์อังคณา สายยศ รองศาสตราจารย์อาวุธ วัฒนสิน รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เชาวนา ชวลิตธำรง พระมหาจิรพล อธิจิตโต วัดบวรนิเวศวิหาร, พระมหาตุ กุลญาณธโร และพระมหาสิงห์ทอง สุรจิตโต วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครูอาจารย์ และนักเรียน ในสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง กลุ่ม 3 กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความกรุณา อย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอบคุณเพื่อนนิสิตวัดผลรุ่นที่ 30 พี่น้องชาววัดผล และอีกหลายท่านที่ไม่สามารถ กล่าวชื่อนามได้หมด ที่ให้คำปรึกษา คอยช่วยเหลือในทุกสิ่งทุกอย่าง และขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อพิบูลย์ คุณแม่ระวีพร คุณพี่อรวรรณ เกษสังข์ ที่เป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

คุณประโยชน์ของปริญยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ และญาติพี่น้องที่ให้การอบรมสั่งสอนด้วยความเอาใจใส่ ให้ผู้ วิจัยมีความรู้ความสามารถจนตราบเท่าทุกวันนี้

พนสิริ เกษสังข์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	2
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	2
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความหมายของจริยธรรม.....	7
ระดับจริยธรรม.....	9
ทฤษฎีและพัฒนาการทางจริยธรรม.....	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพรหมวิหารสี่.....	14
สังกัปของเมตตา.....	15
สังกัปของกรุณา.....	18
สังกัปของมุกิตตา.....	22
สังกัปของอุเบกขา.....	24
ประเภทของแบบทดสอบวัดลักษณะนิสัย.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบชนิดข้อความ.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบชนิดสถานการณ์.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบที่ใช้ทั้งชนิดข้อความ และสถานการณ์.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบแบบภาษาและแบบรูปภาพ.....	44

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	47
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	48
ประชากร.....	48
กลุ่มตัวอย่าง.....	48
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	50
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	56
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการสังเกต.....	62
ตัวอย่างแบบประเมินการสังเกตพฤติกรรม.....	63
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบ.....	72
ค่าความเชื่อมั่น.....	73
ทดสอบความแตกต่างของค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ.....	74
ค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพ.....	76
ทดสอบความแตกต่างของค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพ.....	76
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	79
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	79
กลุ่มตัวอย่าง.....	79

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	79
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
อภิปรายผล.....	82
ข้อเสนอแนะ.....	84
บรรณานุกรม.....	85
ภาคผนวก.....	93
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	145

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก.....	13
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตาม เขต โรงเรียน จำนวนห้อง และจำนวนนักเรียน.....	49
3 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ.....	72
4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ.....	73
5 ทดสอบความแตกต่างของค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดจริยธรรม ด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ.....	74
6 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัด จริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณที่เป็น ภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ.....	75
7 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้าน พรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ.....	76
8 ทดสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้าน พรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ.....	77
9 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ.....	78

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

หลักสูตรในปัจจุบันมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรม การประเมินผลแต่ละรายวิชาได้แยกแยะคะแนนด้านจิตพิสัยให้เห็นชัดเจน มีการกำหนดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย

การที่จะสร้างเครื่องมือวัดจริยธรรมให้มีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นสูงพอนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เพราะการวัดทางด้านนี้เป็น การวัดพฤติกรรมที่ไม่มีค่าตอบที่ถูกผิดแน่นอน เป็นการยากที่จะตัดสินว่าอะไรคือความเชื่อหรือความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนอาจเป็นไปได้ในขณะที่ครูกำลังวัดเจตคติของเขา เขาอาจไม่มีความรู้สึกเช่นนั้นก็ได้ ดังนั้นผู้ที่ทำการวัดเจตคติจะต้องหาวิธีหรือเครื่องมือที่มีคุณภาพพอที่จะเข้าให้เห็นภาพความรู้สึกที่แท้จริงของผู้ถูกวัด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้และออกมาตรงกับสิ่งอยากรู้เกี่ยวกับตัวนักเรียน

หลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์เป็นแก่นของพระพุทธศาสนา แม้พระองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพานนั้น พระพุทธองค์ตรัสแก่พระอานนท์ว่า "ธรรมวินัยใดที่เราตถาคตแสดงแล้วบัญญัติแก่เขอทั้งหลายจักเป็นศาสดาของเขอทั้งหลาย เมื่อเราตถาคตล่วงลับไปแล้ว" หมายความว่าพระธรรมเป็นตัวแทนของพระองค์ ดังนั้นพุทธศาสนิกชนที่ดีจะต้องศึกษาหลักธรรมที่พระองค์ทรงสอนไว้ เพราะชาวพุทธที่ดีนั้นต้องปฏิบัติตนตามหลักคำสอน แต่การปฏิบัตินั้นต้องมีหลักธรรมเป็นเครื่องนำทาง ถ้าไม่เข้าใจหลักธรรมดีแล้วการปฏิบัติอาจคลาดเคลื่อนไปได้ หลักธรรมที่สำคัญที่นักเรียนควรรู้ดังต่อไปนี้ ได้แก่ พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 มรจวาสธรรม 4 และอบายมุข 4 (วิทย์ วิศกเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2536:15)

จะเห็นได้ว่าหนึ่งในธรรมของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงพระราชนิพนธ์ มีธรรมเรื่องพรหมวิหาร 4 ซึ่งสอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาของ

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) หลักสูตรนี้ มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี เช่น มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์อดทน สนใจ การเรียนรู้จักประหัตถ์ดอดอม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเสียสละ เห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวม (คู่มือการประเมินผลการเรียน กระทรวงศึกษาธิการ. 2535:21) กรมวิชาการได้กำหนดเนื้อหาวิชาเรื่องพรหมวิหาร 4 ไว้ในวิชาสังคมศึกษา(ส.0111) เรื่องหลักธรรมทางพุทธศาสนา

จากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัยพบว่า มีผู้ทำการการวิจัยเกี่ยวกับพรหมวิหารสี่ หลายท่าน ส่วนใหญ่จะทำการวิจัยในเชิงหาความสัมพันธ์เท่านั้น

สำหรับการเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดทำมาก่อน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะเปรียบเทียบคุณภาพของ แบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการเลือกใช้แบบทดสอบ ดังกล่าว

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา สถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ
2. เพื่อเปรียบเทียบค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ

ความสำคัญของ การศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ทราบว่าแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ของนัก เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีรูปแบบคำถาม ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา

สถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดที่เป็นข้อความ มีคุณภาพแตกต่างกันหรือไม่ อันจะเป็นประโยชน์ต่อ ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในการเลือกใช้และพัฒนาแบบทดสอบวัดจรรยาธรรมต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง กลุ่มที่ 3 จังหวัดกรุงเทพฯ จำนวน 7,341 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง กลุ่มที่ 3 จังหวัดกรุงเทพฯ จำนวน 1,143 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่รูปแบบของแบบทดสอบวัดจรรยาธรรมด้านพรหมวิหารสี่

3.1.1 แบบทดสอบวัดจรรยาธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา

3.1.2 แบบทดสอบวัดจรรยาธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดที่เป็นภาพการ์ตูน

3.1.3 แบบทดสอบวัดจรรยาธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดข้อความ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่คุณภาพของแบบทดสอบด้าน

3.2.1 ความเชื่อมั่น

3.2.2 ความเที่ยงตรง

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. จริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนอันประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 4 ประการ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ซึ่งเป็นการปฏิบัติตนทั้งทางด้านกาย วาจา ใจ และความรู้สึกที่มีต่อบิดามารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท เพื่อนร่วมชั้นเรียน เพื่อนร่วมงาน คนรู้จักกัน และบุคคลอื่น ๆ ที่อาจจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

1.1 เมตตา หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในลักษณะของการให้ความรัก ความปรารถนาดีที่จะให้ผู้อื่นมีความสุข ความเจริญ ตลอดจนการบำเพ็ญประโยชน์ และก่อความสุขแก่ผู้อื่นอย่างทั่วถึง ตามควรแก่สถานการณ์ และความสามารถของตน

1.2 กรุณา หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในลักษณะของการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความทุกข์ความเดือดร้อน ให้เขาพ้นความทุกข์ความเดือดร้อน และการแสดงความเสียใจเมื่อเห็นผู้อื่นมีความทุกข์ ตลอดจนการไม่คิดเบียดเบียนให้ผู้อื่นต้องตกทุกข์ได้ยาก

1.3 มุทิตา หมายถึง การแสดงความชื่นชมยินดีต่อผู้อื่นอย่างจริงใจ เมื่อเขาได้รับ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข โดยปราศจากจิตริษยา และมีได้หวังผลพลอยได้จากการที่ผู้อื่นได้ลาภ ยศ สรรเสริญ ความสุขนั้น ๆ

1.4 อุเบกขา หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงการวางตนเป็นกลาง มีใจยุติธรรม ปราศจากความลำเอียง รวมทั้งการทำใจได้เมื่อผู้อื่นได้รับความทุกข์แล้วไม่สามารถช่วยเหลือได้ ไม้ดีใจ ไม้เสียใจ และไม่ซ้ำเติมเมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติ

2. แบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในรูปสถานการณ์จำนวน 2 ฉบับ และในรูปข้อความจำนวน 1 ฉบับ

2.1 แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา (Language Situations) หมายถึง แบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ที่สร้างขึ้นเป็นสถานการณ์เรื่องสั้น โดยกำหนดการเขียนบรรยายเกี่ยวกับการมีพรหมวิหารสี่ในแต่ละด้านเป็นข้อความที่ใช้ภาษาหรือตัวหนังสือ

2.2 แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน (Cartoon Situations) หมายถึง แบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ที่สร้างขึ้นเป็นสถานการณ์เรื่องสั้นโดยกำหนดตัวละครเป็นรูปภาพการ์ตูนมีคำพูดประกอบเล็กน้อย แต่ไม่เขียนบรรยายทั้งหมด

2.3 แบบทดสอบชนิดที่เป็นข้อความ (Statements) หมายถึง แบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ที่สร้างขึ้นเป็นประโยคบอกเล่าที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็น หรือการกระทำบางอย่างของผู้ตอบในเรื่องทั่ว ๆ ไป

3. คุณภาพของแบบทดสอบ หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดได้ตรงตามพรหมวิหารสี่ ที่ต้องการวัด และมีความคงที่เชื่อถือแนบจากแบบทดสอบ ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ในที่นี้ผู้วิจัยจะศึกษาคุณภาพของแบบทดสอบทางด้านความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่น

3.1 ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ (Validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดพรหมวิหารสี่ได้ตรงตามนิยามไว้

3.1.1 ความเที่ยงตรงที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือ ได้แก่

3.1.1.1 ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดได้ตรงในแต่ละด้าน ซึ่งหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อความของแบบทดสอบเป็นรายข้อ ว่าวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่

3.1.1.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดได้ตรงตามคุณลักษณะของโครงสร้างนั้น หาโดยวิธีเทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว (Known Group Technique) แล้วให้ t - test ในการตรวจสอบ

3.1.2 ความเที่ยงตรงที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1.2.1 ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (Concurrent Validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดพฤติกรรมด้านพรหมวิหารสี่ ได้ตรงสภาพความเป็นจริงของนักเรียน ซึ่งคำนวณหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากการสังเกตของครูประจำชั้น และเพื่อนร่วมชั้นเรียนกับคะแนนที่ได้จากการตอบแบบทดสอบ โดยใช้ Pearson Product Moment Correlation Coefficient

3.2 ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ของนักเรียนได้คงที่แน่นอนและในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะศึกษาในรูปของความแปรปรวน โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient)

4. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้มีวุฒิปัญญาโททางการวัดผลการศึกษาจำนวน 2 ท่าน ได้แก่ รศ.นิภา ศรีไพโรจน์ และผศ.เชาวนา ชวลิตธำรง และพระภิกษุที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาจำนวน 3 รูป ได้แก่ พระมหาจิรพล อธิจิตโต วัดบวรนิเวศวิหาร , พระมหาตุ้ กุลญาณธโร และพระมหาสิงห์ทอง สุรจิตโต วัดศิริพงษ์กรรมนิมิต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา
เนื้อหาต่างๆ ดังนี้

1. ความหมายจริยธรรม
2. ระดับจริยธรรม
3. ทฤษฎีและพัฒนาการทางจริยธรรม
4. เอกสารที่เกี่ยวกับพรหมวิหารสี่
5. สังกัปของเมตตา
6. สังกัปของกรุณา
7. สังกัปของมุทิตา
8. สังกัปของอุเบกขา
9. ประเภทของแบบทดสอบวัดลักษณะนิสัย
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของจริยธรรม

คำว่า จริยธรรม ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Moral มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้ คือ

เพียเจต์ (Piaget. 1960 : 10) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นลักษณะของมนุษย์ และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือ การจัดเตรียมทางสังคม ความสัมพันธ์ ในรูปของการกระทำร่วมกันและสิทธิ

แอตคินสัน (Atkinson. 1969 : 10) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นเซตของความเชื่อในสังคมหนึ่ง ๆ เกี่ยวกับอุปนิสัย และความประพฤติว่าอะไรเป็นสิ่งที่คนทั้งหลายพยายามที่จะมุ่งประพฤติหรือปฏิบัติ

เจฟเฟรส์ (Jeffreys. 1962 : 134) กล่าวว่า จริยธรรม คือพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่ความดีละเว้นความเลวทั้งหลาย

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976 : 4-5) กล่าวว่า จริยธรรมมีพื้นฐานของความยุติธรรม ถือเอาการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีได้หมายถึงเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ซึ่งมีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ไม่มีการขัดแย้งเป็นอุดมคติ ดังนั้นพันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

พนัส หินนาคินทร์ (2523 : 48) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติอันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง เกษมสุขขั้นในสังคมและสมาชิกของสังคม การที่จะปฏิบัติให้เป็นเช่นนี้ได้ ผู้ปฏิบัติจะต้องรู้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด ดังนั้นการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมจึงต้องประกอบด้วยกันทั้งความรู้สึทางจิตใจและการปฏิบัติทางกายอันสอดคล้องกับความรู้สึทางจิตใจ

คณะกรรมการจัดทำเอกสารคู่มือในการฝึกอบรมนักเรียนในด้านวัฒนธรรมไทย ระดับมัธยมศึกษาให้ความหมายจริยธรรมว่า เป็นเรื่องของความประพฤติที่มีส่วนสัมพันธ์กับความรู้สึในเรื่อของคุณธรรมอันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และสังคม (คู่มืออบรมวัฒนธรรมไทย ระดับมัธยมศึกษา. 2525 : 98)

สาโรช บัวศรี (2526 : 18-20) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ 2 อย่าง คือ

1. ความหมายอย่างแคบ จริยธรรมได้แก่ คุณธรรมและศีลธรรม
2. ความหมายอย่างกว้าง จริยธรรมจะรวมเอาค่านิยมที่จำเป็นอื่น ๆ ซึ่งอาจจะอยู่ในระดับลดหลั่นลงไปจากระดับของศีลธรรม และคุณธรรมซึ่งอาจได้แก่ ธรรมเนียม ประเพณี กฎหมาย อุดมการณ์ วินัยและมารยาท เป็นต้น

และได้สรุปไว้อย่างสั้น ๆ ว่าจริยธรรม คือค่านิยมในระดับต่าง ๆ ซึ่งสังคมและบุคคลจึงจำเป็นต้องยึดมั่นถือมั่น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 (2525 : 214) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรมหรือกฏศีลธรรม จากความหมายของจริยธรรมเท่าที่ได้รวบรวมมาดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ดังนี้ จริยธรรม หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับความดีความงาม รวมทั้งความรู้สึกดีชอบชั่วดี ซึ่งจะแสดงออกทั้งในด้านความคิด และการปรับตัว เพื่อความสงบสุขให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคม

2. ระดับจริยธรรม

คณะกรรมการโครงการศึกษาจริยธรรมไทยของกรมวิชาการได้สรุปผลการสัมมนาเรื่องค่านิยมจริยธรรมไทย และได้แบ่งระดับพัฒนาการทางจริยธรรมตามลักษณะโครงสร้างของวัฒนธรรมไทยออกเป็น 4 ระดับใหญ่ ๆ ตามลำดับจากระดับสูง ดังนี้

ระดับ 1 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อผลประโยชน์บางประการของตนเองหรือเพื่ออัตรตา

ระดับ 2 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อผู้อื่นในสังคมแคบ ๆ เช่น เพื่อญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท

ระดับ 3 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ว่า เช่น ชุมชน ประเทศชาติ หรือมนุษยชาติ

ระดับ 4 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อความถูกต้องดีงาม อันเป็นอุดมคติหรืออุดมการณ์ในจิตใจ ที่เรียกว่าทำความดีเพราะอยากทำ หรือทำความดีเพื่อความดี

การแบ่งระดับพัฒนาการทางจริยธรรมตามลักษณะโครงสร้างของวัฒนธรรมไทยนี้จะพบว่าสอดคล้องกับการแบ่งระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก เช่นระดับที่ทำความดีเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ซึ่งตรงกับการทำความดีเพื่อต้องการรางวัล ต้องการคำชมเชย ต้องการหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของตนเอง เป็นต้น ระดับพัฒนาการนี้จะสูงขึ้นเรื่อย ๆ และยิ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยที่ว่า ผู้ทรงคุณงามความดีจะลดอัตรตาลงได้ตามลำดับ จนถึงระดับสูง

สุดเป็นระดับจิตวิญญาณที่ไม่มีอัตตาเหลืออยู่เลย (กรมวิชาการ. 2524 : 7-33)

3. ทฤษฎีและพัฒนาการทางจริยธรรม

การพัฒนาทางจริยธรรมเป็นผลของการฝึกอบรมที่บุคคลได้รับการเรียนรู้จากสังคมโดยเด็กเริ่มต้นเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อแม่แล้วรับเอาไปปฏิบัติเป็นมาตรฐานของตน ต่อมาเด็กถูกฝึกจากโรงเรียนสิ่งแวดล้อมรอบตัว เมื่อเด็กมีประสบการณ์เพียงพอก็จะเรียนรู้บทบาทสายกลางที่ตนควรประพฤติให้เหมือนบุคคลอื่นๆ เรียนรู้พฤติกรรมที่สังคมเห็นว่าถูกต้องดีงามเมื่อบุคคลเจริญวัยขึ้นจริยธรรมก็สูงขึ้นด้วย นักจิตวิทยายอมรับว่าจริยธรรมเจริญขึ้นตามลำดับ มีแบบแผนที่คล้ายคลึงกัน แม้ว่าแต่ละบุคคลจะมีอัตราการเจริญทางด้านนี้ไม่เท่ากันก็ตาม ต้นกำเนิดและแหล่งที่ก่อให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ที่การเรียนรู้ทางสังคมเป็นสำคัญ แต่ก็มีความคิดที่แตกต่างกันออกไปตามทฤษฎีของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้คือ (ถวิล พาราโกชน์. 2526 : 30 - 37)

1. ทฤษฎีที่เน้นถึงประสบการณ์ทางครอบครัว ได้แก่ นักจิตวิทยากลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) กลุ่มนี้เห็นว่าลักษณะของจริยธรรมคือความสำนึกผิดชอบชั่วดี (Conscience) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่เกิดขึ้นเองหลังจากที่เด็กได้รับการฝึกอบรมได้ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในโอวาทคำสอนของพ่อแม่ ผู้ใหญ่ ผู้ใกล้ชิด และเลียนแบบอย่างที่ดีจากบุคคลเหล่านั้นมาสม่ำเสมอ จนในที่สุดจะเกิดความเคยชิน ถ้าไม่ประพฤติตามจะเกิดความรู้สึกขัดแย้งในใจ รู้สึกกระอายใจ มีความไม่สบายใจและนึกตำหนิตัวเองซึ่งเป็นลักษณะการลงโทษตัวเอง (Self Criticism) นักจิตวิทยากลุ่มนี้เชื่อว่าอำนาจอิทธิพลของข้อห้ามทั้งหลายที่เรียกว่า ซุปเปอร์อีโก้ (Superego Strength) เป็นตัวการที่ทำให้เด็กมีแรงจูงใจที่จะกระทำความดี แรงจูงใจ คือ ความสำนึกผิด (Sense of Guilt) ซึ่งก่อให้เกิดการตำหนิตัวเองและความรู้สึกนี้จะก่อให้เกิดจิตสำนึก (Conscience) ลักษณะต่าง ๆ ภายในครอบครัวที่เชื่อว่าจะมีผลต่อจริยธรรมของเด็กมีหลายประการที่สำคัญ คือ การเป็นแบบอย่างที่ดี ความรักความสัมพันธ์ในครอบครัว วิธีการอบรมเลี้ยงดูและควบคุมดูแลความประพฤติของเด็ก

2. ทฤษฎีที่เน้นถึงการเรียนรู้ทางสังคม แนวคิดของนักจิตวิทยาในกลุ่มนี้อธิบายการเกิดจริยธรรมว่าเป็นกระบวนการสังคมประภิต (Socialization) อันเกิดจากกระบวนการซึมซาบ (Internalization) กฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากสังคมที่ตนเติบโตใหญ่ขึ้นมาโดยนำเอาหลักการเรียนรู้ โดยอาศัยหลักการเชื่อมโยงหรือการทดแทนสิ่งเร้า (Stimulus Substitution) และหลักของการเสริมแรง (Principle of Reinforcement) เป็นหลักทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มนี้ คือแบนดูลา (Bandura) และวอลเตอร์ (Walters) เด็กจะเรียนและมีการพัฒนาทางจริยธรรมขึ้นก็จากการเลียนแบบพ่อแม่และผู้ที่อยู่ใกล้ชิด เด็กจะลอกเลียนเฉพาะบางคนเท่านั้น เช่น คนที่ตนรัก คนที่มีอำนาจเหนือตน สามารถตัดสินลงโทษหรือให้รางวัลแก่ตนเองและผู้อื่นได้ ฉะนั้นแรงจูงใจของการเลียนแบบก็เน้นที่ความต้องการเป็นที่ยอมรับ เป็นที่รักและเป็นพวกเดียวกันกับพวกที่เป็นแบบอย่าง นอกจากนั้นอาจเลียนแบบคนแปลกหน้า ถ้าผู้เลียนแบบมองเห็นผลของการกระทำของตัวแบบนั้น ๆ ว่าได้รับประโยชน์และความพอใจอย่างไรบ้าง

3. ทฤษฎีที่เน้นในลักษณะเฉพาะของบุคลิกภาพ ได้แก่ ลักษณะทางเชาวน์ปัญญา (ความคิดอย่างมีเหตุผล การมองการณ์ไกล) ความรอบคอบ อดทน ความสามารถบังคับตนเอง ทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นพลังจิตและพลังทางปัญญาของบุคคล ซึ่งเป็นความเข้มแข็งของบุคลิกภาพรวม เรียกว่า Ego Strength จริยธรรมที่เกิดจากคุณลักษณะของบุคลิกภาพเหล่านี้ อาจเรียกได้ว่าเป็นจริยธรรมที่เกิดจากภายในตัวบุคคลที่ตรงข้ามกับจริยธรรมภายนอกที่เนื่องมาจากอิทธิพลค่าสอนแบบอย่างของบุคคลภายนอกที่เรียกว่า Superego Strength ลักษณะต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับจริยธรรม ได้แก่ สติปัญญา ความสามารถคาดการณ์ล่วงหน้า (Foresight) ความตั้งใจ สมาธิ ความสามารถบังคับตนเองเอาชนะสิ่งยั่วๆได้ และความนับถือตนเอง เพียเจต์ และ โคลเบอร์ก เป็นนักจิตวิทยาที่มีความเชี่ยวชาญในทฤษฎีนี้

เพียเจต์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแพท ประจักษ์ปัจจนิก. 2520 : 39-40 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. n.d.) ได้ศึกษาการตัดสินจริยธรรมของเด็กซึ่งเป็นรากฐานในการวิจัยทางด้านจริยธรรม ทำให้ทราบว่า ความคิดและสติปัญญาของ

บุคคลมีการเจริญตามลำดับขั้นของการพัฒนา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขั้น คือ

1. ขั้นก่อนจริยธรรม (Sensorimotor Operation) พัฒนาการขั้นนี้เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ปี เด็กในขั้นนี้ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างละเอียดแต่มีความอยากร ความต้องการทางกาย จึงต้องการที่จะได้กำบังโดยไม่ว่าถึง กาลเทศะใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อเด็กมีความสามารถในการพูดก็จะรับรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทต่างๆ ของตนเอง

2. ขั้นยึดคำสั่ง (Early Concrete Operation Thinking) พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 2-8 ปี ลักษณะของเด็กในขั้นนี้จะมีความเกรงกลัวและเห็นว่าคำสั่งเป็นประกาศิตที่ตนเองจะต้องปฏิบัติตาม

3. ขั้นยึดหลักแห่งตน (Late Concrete Operation Thinking) พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 8-10 ปี การที่เด็กจะพัฒนาขั้นยึดคำสั่งมายังหลักแห่งตนนี้ เพียเจต์ เชื่อว่า เกิดจากพัฒนาการทางด้านปัญญาและประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อนด้วยกันความเกรงกลัวอำนาจภายนอกจะเป็นหลักภายในจิตใจของเด็กเกี่ยวกับความยุติธรรม ซึ่งหมายถึงการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ตลอดจนความเท่าเทียมกันของบุคคล เด็กที่อยู่ในสภาพสังคมปกติจะบรรลุถึงขั้นที่สามในช่วงอายุนี้ แต่มีเด็กบางคนที่มีการพัฒนาการหยุดชะงักในขั้นที่สอง เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองอย่างผิดปกติ หรือจากสังคมหรือจากกลุ่มเพื่อนก็ได้

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1976 : 391) ได้ศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีของเพียเจต์ แล้วพบว่าการพัฒนาทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นไม่ได้พัฒนาถึงจุดสมบูรณ์เพียงอายุ 10 ปี แต่มนุษย์ในสภาพปกติจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมอีกหลายขั้นตอนจากอายุ 11 ปีถึง 25 ปี และจากการวิจัยในเรื่องพัฒนาการของจริยธรรมในตัวเด็กและวัยรุ่น จึงได้แบ่งประเภทของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 6 ขั้น ถูกจัดออกเป็น 3 ระดับ และแต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ขั้น ดังตาราง 1

ตาราง 1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ อายุ 2-7 ปี ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล อายุ 7-10 ปี	ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Pre - Conventional Level)
ขั้นที่ 3 หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ อายุ (อายุ 10-13 ปี) ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่สังคม (อายุ 13-16 ปี)	ระดับตามเกณฑ์ (Conventional Level)
ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (อายุ 16 ปีขึ้นไป) ขั้นที่ 6 หลักการฝึกหลักอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)	ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post - Conventional Level)

(กระทรวงศึกษาธิการ กองวิจัยการศึกษา 2527:8)

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพรหมวิหารสี่

คำว่า พรหม แปลว่า ประเสริฐ หรือหมายถึงพระพรหมซึ่งเป็นพระเจ้าสูงสุด
ในศาสนาพราหมณ์ แต่พระพุทธศาสนาไม่ได้ถือว่าพระพรหมเป็นพระเจ้าสูงสุด แต่
ถือว่า พรหม หมายถึงผู้ใหญ่ ผู้เป็นหัวหน้า ผู้ปกครอง ผู้บังคับบัญชา ตลอดจนผู้มีหน้าที่
ที่ดูแลสุขทุกข์ของผู้อื่น ได้มีผู้นิยามไว้ดังนี้

สมเด็จพระญาณสังวร (สุวฑฺฒโน) ได้เรียบเรียงความหมายของพรหมวิหารสี่
ไว้ในเอกสารเผยแพร่โดยพระราชประสงค์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
(สมเด็จพระญาณสังวร. 2520 : 1) ซึ่งได้กล่าวว่า เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา
4 ประการนี้ พระบรมศาสดาทรงแสดงว่าเป็นคุณธรรมสำหรับเป็นที่อยู่ของจิตใจแห่ง
พรหม คือ ผู้ใหญ่หรือผู้ประเสริฐ ทรงเรียกคุณธรรมนี้ว่า พรหมวิหารสี่ เป็นธรรมที่
อยู่ซึ่งมีทั้งความดีความสวย

พระราชวรมณี (2521 : 91) ได้อธิบายถึงความหมายของพรหมวิหารสี่
ว่า หมายถึงหลักความประพฤติ เรียกว่า อัมปมัญญาสี่ เพราะแผ่สมาธิ
โดยทั่วไปในมนุษย์สัตว์ทั้งหลาย ไม่มีประมาณและไม่จำกัดขอบเขต พรหมวิหารสี่มี
ในผู้ใดย่อมทำให้ผู้นั้นประพฤติปฏิบัติเกื้อกูลแก่ผู้อื่น

ปิ่น มุกกัณฑ์ (2505 : 14) กล่าวว่าพรหมวิหารสี่ หมายถึง ธรรมะ
สำหรับผู้ใหญ่ พรหมวิหารเป็นศัพท์ทางพุทธศาสนา ซึ่งคนที่เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ จำเป็น
ต้องมีไว้ในตน จึงจะเป็นที่เคารพของผู้ผู้น้อยและไม่เสียความเป็นผู้ใหญ่

พระศรีฤทธิธรรมทัช (2511 : 22) กล่าวถึงพรหมวิหารสี่ว่า เป็นธรรมอัน
สำคัญที่สุดของมนุษย์ทั่ว ๆ ไป สามารถที่จะปกครองครอบครัว คนในบังคับบัญชา
หมู่คณะ ประเทศชาติ แม้ที่สุดทั้งโลกก็ได้ เป็นธรรมของคนดี นักปกครองที่ดี ที่สมควร
จะนำไปศึกษาและปฏิบัติเป็นอย่างยิ่ง

ชโล อุกกภาชน์ (2514 : 432) ได้เสนอแนะว่า พรหมวิหารสี่ควรนำมา
ใช้ปฏิบัติสำหรับบุคคล ผู้ซึ่งมีหน้าที่ทางมนุษย์สัมพันธ์โดยทั่วไป เพื่อให้สังคมของชุมชน
ต่าง ๆ อยู่ร่วมกันด้วยความสุขและสันติ และช่วยเหลือเผื่อแผ่อุปการะซึ่งกันและกัน
ตามหลักมนุษยสัมพันธ์และมนุษยชน นอกจากนี้ จำลอง พลเดช (2520 : 418)

ยังได้กล่าวอีกว่า ผู้ใดสามารถยึดหลักธรรมพรหมวิหารสี่ไปปฏิบัติได้แล้วก็ย่อมประสบผลสำเร็จ และมีความก้าวหน้าในกิจการงานที่ตนรับผิดชอบ

ญาณโพธิกา มหาเถระ (2519 : 1-2) ได้กล่าวถึงพรหมวิหารสี่ว่า เป็นความประเสริฐสุด 4 สถาน เป็นแนวทางที่ถูกต้องสำหรับปฏิบัติต่อสรรพสัตว์ เป็นปัจจัยอันสำคัญในการผ่อนคลายความเครียด เป็นเครื่องลดความแตกต่างกันในสังคม เป็นวิธีการสร้างความสอดคล้องกลมกลืนในสังคม เป็นการแสดงถึงน้ำใจ เป็นการเสริมสร้างความรักความปรองดองขึ้นแทนความหลงตัว และความถือตัว

ปรีชา ช้างขวัญยืน (2520 : 88) ได้กล่าวถึงพรหมวิหารสี่ว่า เป็นธรรมประการหนึ่งที่คนในสังคมพึงปฏิบัติ เป็นธรรมที่เป็นความรู้สึกต่อผู้อื่น เป็นการควบคุมตนให้เกิดความรู้สึกที่เหมาะสมต่อผู้อื่น เป็นธรรมที่ผู้ใหญ่ปฏิบัติต่อผู้น้อยหรือคนเสมอกันปฏิบัติต่อกัน แต่จะอนุโลมให้ผู้น้อยใช้กับผู้ใหญ่ด้วยก็ได้

กรมศาสนา (2524 : 75) ได้นิยามคำว่า "พรหมวิหาร" ไว้คือ หมายถึง ธรรมเครื่องอยู่ประเสริฐ หรือเป็นธรรมประจำใจที่ทำให้เป็นพรหม หรือให้เสมอด้วยพรหม ในทางปฏิบัติจึงหมายถึง คุณธรรมของบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นหัวหน้า ซึ่งจะต้องมีอยู่ในจิตใจตลอดเวลา

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (2520 : 120-121) ได้กล่าวว่า ความเป็นผู้ใหญ่นั้นวัดได้ด้วยธรรมที่เรียกว่า "พรหมวิหารสี่" ซึ่งก็คือจิตที่กรอปด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา

กล่าวโดยสรุปว่า พรหมวิหารสี่เป็นหลักธรรมสำหรับทุกคน ที่จะช่วยให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐ และพิจารณาชีวิตได้อย่างมีเหตุมีผล จิตใจมักเยือกเย็นสุขุม ซึ่งประกอบด้วยคุณธรรมทั้ง 4 ประการคือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขาไว้ดังนี้

5. สังกัปเมตตา

คำว่า เมตตา ในภาษาศาสนา เรียกว่า เมตตา ตามความหมาย คือความรักหรือความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ เมตตาจึงเป็นความรักที่สูงกว่าความรักทั่วไปเพราะมิได้หวังสิ่งตอบแทน มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้คือ

จากพระไตรปิฎกมหาวิถถารนัย (2500 : 299) อธิบายคำว่า เมตตา ได้แก่จิตที่คิดอยากให้อีกคนอยู่เป็นสุขเสมอไป ไม่คิดอยากให้ใครเป็นทุกข์ ไม่คิดอยากเบียดเบียนใคร มีแต่คิดจะให้ เป็นสุขทุกท้าวหน้า คนธรรมดาขอมอยากให้ได้สุขแต่ของตัวเอง และผู้ที่ตนรักใคร่นับถือ มีมารดา บิดา บุตร ภรรยา เป็นต้น เท่านั้น ส่วนคนอื่นจะเป็นทุกข์อย่างไรก็ไม่ว่า เมื่อผู้ใดพยายามทำให้มีเมตตาเท่าสามัญชนทั้งหลายได้ ผู้นั้นจึงได้ชื่อว่าเจริญเมตตา

พระเทพโมลี (2511 : 5-10) ได้กล่าวถึงเมตตาว่า คือ ความรักความปรารถนาดีทำให้เกิดมีการบำเพ็ญประโยชน์และความสุข ด้วยความเสียสละที่ไม่มีการเห็นแก่ตัว เมตตาเกิดขึ้นด้วยเหตุคือการแลเห็นความดั่งาม ซึ่งจะต้องไม่ใช่เกิดจากเสนาหา และความเมตตานี้เมื่อมีขึ้นก็จะกำจัดพยาบาทให้หมดไป

สมเด็จพระญาณสังวร (2516 : 72) ได้เปรียบคุณธรรมข้อนี้ว่า เหมือนน้ำที่เป็นเครื่องดับไฟ คือ โทสะพยาบาท เป็นเครื่องชูใจให้แจ่มขึ้นบานไม่มีเวรมีกรรมต่อใคร ๆ เพราะแม้ปรารถนาให้ผู้อื่นก็เป็นปฏิบัติริยา ให้ผู้มีเมตตาจิตเองไม่มีเวรมีภัยต่อใครทั้งหมด ถ้าคนยังมีทุกข์ภัย เวร อยู่ก็ต้องว่าเมตตายังไม่บริสุทธิ์ ผู้มีจิตใจรักใคร่สนิทสนมปรารถนาให้เป็นสุขปราศจากโทสะพยาบาท ทุกข์กับเวร ชื่อว่าผู้มีเมตตาผู้มีเมตตาเมื่อถูกผู้อื่นล่วงเกินข่มให้ภัยได้ ไม่เกิดโทสะ ถึงต้องให้ทัณฑ์

พระโสภณคณาภรณ์ (2521 : 13-18) ได้กล่าวว่า การแสดงออกถึงการมีเมตตานั้นสามารถจะแสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ ได้ดังนี้คือ

1. แสดงเมตตาทางกาย คือ การช่วยเหลือกันในกิจการงาน ให้ความรักความร่วมมือในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อกัน ช่วยเหลือในกิจการงานอื่น
2. แสดงเมตตาทางวาจา ด้วยการเจรจาด้วยความรู้สึกเมตตา ไม่ให้วาก้าวร้าย ดูหมิ่น ในด้านรูปร่าง ทริพย์ ตระกูล การศึกษา เป็นต้น ช่วยแนะนำบอกกล่าวในเรื่องที่เป็นประโยชน์หรือพิทักษ์ประโยชน์ของกันและกัน
3. แสดงเมตตาทางใจ โดยไม่มีความรู้สึกในตนเองมุ่งร้ายคิดเอาเปรียบหรือคิดมุ่งทำลายผลประโยชน์ของเขา มีความหวังที่จะเห็นคนเหล่านั้นประสบความสุขในชีวิตการทำงาน การศึกษาและการทำภาระหน้าที่ของตน เป็นต้น

ประสาธต์ หลักศิลา และแปลก สนธิวัฑฒ์ (2505 : 216) ได้อธิบายว่า เมตตาคือ ความรักใคร่ ปราปรณาคือผู้หนึ่งมีความสุขในเมื่อตนได้สุขแล้วก็อยากให้ผู้หนึ่งได้บ้าง เมตตาคือเป็นความรักที่ไม่เจือด้วยกิเลส คือ ความกำหนัด เป็นความรักที่บริสุทธิ์ คิดแต่จะให้ผู้อื่นมีความสุขสบายไม่ขอหากเห็นผู้อื่นเดือดร้อน ความปราปรณาดีด้วยอำนาจเมตตาคือ ย่อมก่อให้เกิดผลดีแก่ผู้แผ่เมตตาจิตและทั้งแก่ผู้ได้รับเมตตา เช่น เราตั้งน้ำดื่มไว้ในหน้าบ้านสำหรับคนผ่านไปมาดื่มแก้กระหาย ผู้ดื่มน้ำย่อมยินดีเราผู้ให้ก็ยินดี เกิดความปลื้มใจ ผู้มีใจเมตตาย่อมมีความผ่องใสทั้งภายในจิตใจและสีหน้า เพราะเป็นผู้ที่ไม่โกรธ ไม่เกลียด ไม่พยายามใคร ๆ จิตใจก็สบายผ่องใส มีสีหน้ายิ้มแย้มอยู่เสมอไม่บุดบังถึงถึง เป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป

การแผ่เมตตาคือยอมแผ่เจอะจงและไม่เจอะจง ที่ว่าแผ่เจอะจงนั้น คือ แผ่เมตตาไปยังคนที่รู้จักรักใคร่ ชอบพอ ไปจนถึงคนที่เกลียดเรา แผ่ไม่เจอะจง คือ แผ่ทั่วไปไม่เฉพาะคนที่รู้จักโดยตั้งใจปราปรณาให้ทุกคนเกิดมาเป็นเพื่อน แก่ เจ็บ ตาย ขอให้มีความสุขถ้วนหน้า เมตตาคือป้องกันความโกรธ ความเกลียด ความเคียดแค้นได้

กรมศาสนา (2524 : 76) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า เมตตา ว่า ความหมายในปัจจุบัน คือ ความรัก หรือความปราปรณาดังนั้นเอง เป็นความต้องการที่จะให้มนุษย์และสัตว์ทั้งปวงมีความสุข มีความก้าวหน้า มีความสำเร็จในการดำเนินชีวิตด้วยความบริสุทธิ์ใจ เมตตาคือเป็นความรักที่สูงส่งกว่าความรักทั่ว ๆ ไป ที่มุ่งหวังสิ่งใดสิ่งหนึ่งตอบแทน หรือสิ่งใดเป็นการแลกเปลี่ยนบุคคลผู้เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ เป็นต้นว่าบิดามารดา หรือผู้มีฐานะสูงส่งในสังคม ย่อมจะต้องมีเมตตา หรือความรัก ซึ่งเป็นความปราปรณาดีชนิดไม่ต้องการสิ่งตอบแทน นี้เป็นหลักต่อบุตรธิดา หรือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตน ครั้นมีจิตใจเปี่ยมด้วยเมตตา ดังกล่าวเป็นฐานแล้ว การแสดงออกทุกอย่างจะมีลักษณะอนุเคราะห์ช่วยเหลือ หรือทำประโยชน์ให้อย่างเต็มที่ การแสดงออกจึงถือว่าสำคัญ เพราะจะทำให้ความเมตตาที่มีอยู่ในจิตใจ กลายเป็นความจริง และมีผลต่อผู้ได้รับการปฏิบัติจริง ๆ

อันที่จริง พระพุทธศาสนา สอนเรื่องเมตตาหรือความรักนี้ ให้มีลักษณะเป็นความรักสากล ครอบคลุมไปทั่ว ไม่ว่าสิ่งมีชีวิตชนิดไหน หรือมีขนาดใหญ่น้อยเพียงใด

ในกรณีเมตตาสูตร ท่านกล่าวว่า "มารดาผู้ถนอมบุตรคนเดียว ผู้เกิดในตนแม้ด้วยชีวิตฉันใด บุคคลพึงเจริญเมตตาจิตไม่มีขอบเขตในสัตว์ทั้งปวงฉันนั้น" ดังนั้น เมตตาหรือความรักชนิดไม่หวังผลตอบแทนนี้ จึงเป็นรากฐานความสงบร้อมเย็นในทุกแห่งหน เริ่มแต่สถาบันครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล จนถึงระดับชาติ และนานาชาติการใช้เมตตาเป็นปรัชญาพื้นฐานของการศึกษาอบรมในทุกขั้นตอนของชีวิต จะช่วยให้เกิดความสำนึกในเรื่องคุณค่าของชีวิต เห็นความสำคัญของชีวิต ตลอดจนเคารพคุณค่าของชีวิต เมื่อพัฒนาเมตตาให้มีฐานมั่นคงในจิตใจของบุคคลแล้ว คุณธรรมอื่น ๆ ซึ่งจะกล่าวต่อไปก็จะเกิดเองตามธรรมชาติ

ปรีชา ช้างขวัญยืน (2520 : 89) กล่าวถึงพรหมวิหาร ข้อแรกว่าเป็นวิธีแก้ความเกลียดชัง อิจฉาริษยา ความตระหนี่ ความเห็นแก่ตัวเพราะความเมตตาเป็นธรรมที่มุ่งความสุขของผู้อื่นเป็นสำคัญ เป็นการลดความสำคัญของตนเอง และทำให้ตนเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นได้ง่ายขึ้นเพราะมีความปรารถนาเช่นนั้นอยู่แล้ว

ส. ศิวรักษ์ (2523 : 140) กล่าวว่า เมตตา ความรัก ความปรารถนาดีต่อตนเองและผู้อื่น เราทั้งหมดต้องการความสุข เราควรพยายามเพื่อให้ชีวิตมีความสุขโดยการตระหนักรู้และใช้สมาธิภาวนาจิตใจจะรู้สึกเป็นมิตรแลประสานสอดคล้องกับตนเองและผู้อื่น หยิบยื่นความช่วยเหลือและผลประโยชน์โดยปราศจากความปรารถนาแล้ว ปราศจากความมุ่งร้ายและการแข่งขัน เพื่อแต่ละบุคคลจะได้สงบและเป็นสุข ความสงบและความสุขนี้จะแผ่กระจายไปยังผู้อื่นได้ด้วย

กล่าวโดยสรุปว่า เมตตา คือ ความรัก ความปรารถนาให้เขามีความสุข ความมีไมตรีจิตคิดจะให้สรรพสัตว์เป็นสุขทั่วหน้า

6. สังกัปของกรุณา

คำว่า กรุณา เป็นลักษณะที่เรียกกันในภาษาศาสนาว่า กรุณา เป็นเรื่องของความสงสาร เมื่อเห็นผู้อื่นประสบความทุกข์หรือเดือดร้อน ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พระภิกษุวิฑูรณ (2502 : 431) กล่าวว่า กรุณา แปลว่า ความสงสาร คิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ เมื่อเราเห็นใครก็ตามจะเป็นบุตรหลาน หรือคนในบังคับบัญชา

ตลอดจนศัตรู และสรรพสัตว์ได้รับความทุกข์ ก็ต้องมีจิตใจสงสาร คิดจะช่วยให้เขาพ้นทุกข์เสมอ เพราะคนเราจะเห็นอกเห็นใจกันจริง ๆ ก็เมื่อเวลาได้รับความทุกข์นี้เอง ความจริงนั้นเราล้วนแต่แบกทุกข์มาตั้งแต่เกิดแล้วคนละมาก ๆ ที่ได้ขว จึงควรจะช่วยเหลือกัน ขจัดทุกข์เหล่านั้นให้หมดไป อย่าไปทำให้เขาเป็นทุกข์ยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีกเลย ผู้ใหญ่ที่แท้จริงจะต้องมีธรรมที่อ่อนโยนในใจเสมอ

พระเทพโมลี (2511 : 12-14) ได้กล่าวว่า กรุณานั้นเกิดขึ้นด้วยเหตุคือการได้เห็นผู้อื่นต้องสูญเสียความสุข ต้องมีความทุกข์ มีอันตราย ด้วยเหตุนี้กรุณาเกิดขึ้นที่ผู้ใด ผู้นั้นจะต้องไม่มีวิหเสสา คือ เมื่อผู้อื่นต้องสูญเสียสิ่งซึ่งเป็นที่รัก ต้องประสบอันตรายมีความทุกข์ ก็เกิดความคิดใจ พอใจ นอกจากจะไม่มีวิหเสสาแล้ว ผู้ที่มีกรุณาต้องไม่มีโสกะอีกด้วยโสกะ คือ การที่กลับมาคิดว่า ถ้าตนต้องสูญเสียหรือมีความทุกข์ก็เกิดอาการเศร้าหมอง

สมเด็จพระญาณสังวร (2520 : 5-7) ได้อธิบายลักษณะของ กรุณาว่า กรุณา คือ กวาวของจิตที่ห่วงใยไปเพราะความทุกข์ของผู้อื่น เหมือนอย่างถ้าซื้อได้ก็จะซื้อความทุกข์ของเขา คือ จะช่วยทำความทุกข์ของเขาให้หมดสิ้นไป จึงมีอาการที่ทนเฉยไม่ได้ ต้องชวนทวยช่วยเหลือเพื่อนำบัดทุกข์ ปราศจากความคิดเบียดเบียนซ้ำเติม เห็นใครตกอยู่ในความทุกข์ไม่มีที่พึ่งก็อดอยู่ไม่ได้ที่ต้องคิดช่วย กรุณานี้เป็นพรหมวิหารธรรมอีกข้อหนึ่งที่พึงอบรมให้มีในจิตใจ อันที่จริงภาวะของจิตใจที่ต้องการความช่วยเหลือในเมื่อมีทุกข์ ย่อมมีอยู่เป็นสามัญธรรมดา แต่ยังไม่เจือด้วยวิหิงสา คือความคิดเบียดเบียนผู้อื่นสัตว์อื่นเพื่อให้ตนพ้นทุกข์และยังมีความโสกะโทมนัสในเมื่อได้เห็นทุกข์ของคนผู้เป็นที่รัก เพราะเป็นภาวะของจิตที่คับแคบ ต้องการให้ตนเองและคนผู้เป็นที่รักของตนพ้นทุกข์เท่านั้น พระบรมครูทรงสั่งสอนให้ปฏิบัติอบรมปรับปรุงภาวะที่มีอยู่แล้วนี้แหละให้เป็นธรรมขั้น คือ ให้เป็นคุณอันบริสุทธิ์ที่เกื้อกูลกว้างขวางออกไปให้มีค้ำค้ำเฉพาะตนและผู้ที่ยุติหรือจำเพาะพวกของตน แต่ให้แผ่กว้างออกไปตลอดจนถึงไม่มีจำกัดไม่มีประมาณและให้ปราศจากวิหิงสา ความคิดเบียดเบียนและให้สงบความโสกะโทมนัสในเพราะความทุกข์ของคนเป็นที่รักด้วย เพราะว่าวิหิงสาเป็นศัตรูที่ห่างของกรุณา ส่วนความโสกะโทมนัสเป็นศัตรูที่ใกล้ของกรุณา จึงได้มีพระพุทธภาษิต

ตรัสสอนไว้ให้ยกตนเป็นพยานหรือเป็นอุปมา เช่น เต็มกับในข้อเมตตา และให้ยกคนตก
ยากเป็นอุปมาว่า "พึงแผ่จิตถึงสัตว์ทั้งปวงด้วยกรุณา เหมือนอย่างเห็นคนตกยากมีความ
ลำบาก ก็เกิดกรุณาขึ้น ฉะนั้น" ได้มีพระมหาสมณสภาขิตแสดงไว้ว่า "มหาปรีสภาวสุ
ลกฺขณ กรุณาสโท อชฺชาตฺยที่ทนอยู่ไม่ได้เพราะกรุณาเป็นลักษณะของมหาบุรุษ" ทั้งนี้พึง
เห็นดังเช่น พระกรุณาที่แสดงเป็นพระคุณลักษณะของพระพุทธเจ้าและพระมหากษัตริย์เจ้า

พระโสภณคณาภรณ์ (2521 : 17) กล่าวว่า กรุณา เป็นลักษณะของจิตใจ
แห่งบุคคลที่ได้พบเห็นคนหรือสัตว์ตกอยู่ในห้วงของอันตราย แล้วเกิดความห่วงไหว
สงสารขึ้นมา ต้องการจะช่วยเหลือเขาให้หลุดพ้นจากอันตรายนั้น

ประสาธน์ หลักศิลา และแปลก สนธิรักษ์ (2505 : 217) ได้อธิบายว่า
กรุณา คือ ความสงสาร เมื่อเห็นผู้อื่นได้รับความทุกข์ทรมาน ก็มีจิตใจห่วงไหวปรารถนา
ให้เขาพ้นทุกข์ทรมาน ถ้าสามารถช่วยได้ก็ช่วย เช่น ช่วยนำคนเจ็บไปส่งโรงพยาบาล
ช่วยคนตกน้ำ ช่วยคนยากจน เป็นต้น นี่เป็นการช่วยทางกาย แม้ทางวาจาเราก็จะ
ช่วยได้ เช่น เห็นคนกำลังจะทำผิด หรือมีความประพฤติที่ไม่ดี ก็ช่วยแนะนำตักเตือน
ให้เขากลับใจ ไม่ทำผิด มีความประพฤติดีขึ้น กรุณานี้ป้องกันความเบียดเบียน จองล้าง
จองผลาญผู้อื่นได้ การแสดงความกรุณาถ้าทำไม่ถูก อาจเป็นโทษขึ้นก็ได้ เช่น เราเห็น
นักโทษถูกจองจำเกิดสงสารขึ้นมาแล้วช่วยให้เขาพ้นโทษ แม้เราจะมีใจกรุณาจริง แต่
นักโทษที่ออกมาได้นั้นกลับไปเที่ยวเบียดเบียนคนอื่น ๆ อีกทำให้เป็นที่เดือดร้อนของคน
ทั่วไปการทำอย่างนี้ผิดกฎหมายอีกด้วย จึงไม่ควรหรือแสดงการกรุณาที่จะเป็นภัยแก่ตัว
เราก็ควรยกเว้น เช่น ไปทางเรือเห็นคนตกน้ำ ตนก็ว่ายน้ำไม่เป็น หรือเป็นแต่ไม่
แข็งแรงพอจะช่วยเหลือได้ ถ้าโดดลงไปช่วยตัวเองก็อาจจะไม่รอด เช่นนี้ควรหาทางอื่น
เช่น หาไม้เกาะ หรือเรียกคนอื่นช่วย เป็นต้น

กรมศาสนา (2524 : 77) ได้อธิบายไว้ว่า กรุณา เป็นเรื่องของความ
สงสาร เมื่อเห็นคนหรือสัตว์ประสบความทุกข์เดือดร้อน มีความรู้สึกห่วงไหวไปกับ
ความทุกข์เดือดร้อนของผู้อื่น จนไม่อาจที่จะนิ่งเฉยอยู่ได้ ความกรุณาจึงเป็นคุณธรรม
สำคัญที่จะทำให้คนเป็นนักเสียสละ พร้อมทั้งจะทำทุกอย่าง เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นให้ได้ความ
สุข คุณธรรมข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้ประพฤติปฏิบัติจะต้องมีฐานคุณธรรมเรื่องเมตตาสูงส่งมาก

จนมองเห็นสภาพชีวิตของผู้อื่นเป็นเช่นกับตน ดังนั้น ความทุกข์ของผู้อื่นตนจึงทนอยู่ไม่ได้ จะต้องหาทางช่วยเหลือในทันทีทันใดเท่าที่สามารถจะช่วยได้ เป็นต้นว่าเมื่อเกิดอุทกภัย ภัยหรืออัคคีภัย ผู้มีจิตใจกรุณา ก็จะนั่งเฉยอยู่ไม่ได้ จะต้องช่วยเหลือ เป็นต้นว่าส่งผ้า อาหาร ฯลฯ ไปบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ได้รับเคราะห์กรรม

ปรีชา ช้างขวัญยืน (2520 : 89) ได้กล่าวถึงพรหมวิหาร ข้อสองว่าเป็นธรรมที่สนับสนุนข้อแรก กล่าวคือ มนุษย์ย่อมต้องทนทุกข์กันทุกคนทุกข์ต่าง ๆ กันทุกข์มากบ้าง น้อยบ้าง ความปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นมีความสุขนั้นจะเป็นผลสำเร็จได้ก็ด้วยการช่วยให้เขาพ้นทุกข์ ทั้งที่เป็นความทุกข์โดยธรรมชาติ เช่น ความหิว ความเจ็บไข้ได้ป่วย ความเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัย เป็นต้น และทั้งที่เป็นความทุกข์ในสังสารวัฏ คือ ความทุกข์ทางใจต่าง ๆ ทุกอย่างแรกอาจช่วยได้ด้วยอามิสทานหรือวัตถุทาน ส่วนความทุกข์อย่างหลังช่วยด้วยธรรมทาน คือ การสอนให้ปฏิบัติธรรม แต่การช่วยเหลือก็ต้องยึดหลักสำคัญของการให้ทาน คือ ให้ตามกำลังของตน อย่าให้กลับเป็นความทุกข์แก่ตน เพราะถ้าเป็นเช่นนั้นเท่ากับเป็นการทุกข์แทนผู้อื่นไม่ใช่เป็นการทำให้หมดความทุกข์ไป

ส. ศิวรักษ์ (2523 : 141) กล่าวว่า ความกรุณาจะเกิดขึ้นได้เมื่อเรามองเห็นความทุกข์ยากของผู้อื่น และปรารถนาจะช่วยเขาให้พ้นจากภวะนั้น คนรวยซึ่งไม่ได้คำนึงถึงความทุกข์ยากของคนจน ชาดคุณธรรมข้อนี้ จึงเป็นการยากมากที่จะพัฒนาตัวเขาเองให้ดีขึ้น ผู้ซึ่งปิดตัวเองอยู่แต่ในหอคอยงาช้าง ท่ามกลางความอยู่ดีธรรมของโลก (เช่น พระที่อยู่ในกุฏิอย่างสบาย ไม่สนใจคนสลัมรอบ ๆ วัด) ไม่อาจเรียกว่าเป็นผู้มีความกรุณาได้ ในพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน บุคคลควรอุทิศตนเพื่อเป็นพระโพธิสัตว์ ซึ่งมีอุดมคติที่จะช่วยปวงสัตว์ให้พ้นทุกข์ก่อนที่จะเข้าสู่พระนิพพาน ดังนั้นเราจึงไม่ควรเพิกเฉย แต่ต้องพยายามที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ปลดเปลื้องทุกข์ยากของเขาเท่าที่จะทำได้

กล่าวโดยสรุปว่า กรุณา คือ ความสงสารคิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ความห่วงใย เห็นใจเมื่อเห็นผู้อื่นมีความทุกข์คิดหาทางช่วยเหลือให้เขาพ้นจากความทุกข์นั้น

7. สิ่งกั๊ปของมุกิตา

คำว่า มุกิตา ในภาษาศาสนาใช้คำว่า มุกิตา เป็นความรู้สึกดีใจ บั่นเท็งใจ ที่นทาน เมื่อกเห็นผู้อื่นทำความดีแล้วได้รับผลตอบสนอง ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้ คือ

พระเทพโมลี (2511 : 14-15) ได้กล่าววว่า มุกิตา คืออาการพลอยชื่นชม ยินดีด้วยจริงใจต่อผู้อื่นในเมื่อผู้อื่นได้ดี ได้ลาภ ยศ สุข มุกิตานี้เกิดขึ้นมาจากเมตตา คือ มีความปรารถนาดีเป็นผลก็เกิดอาการชื่นชม ยินดี โดยที่ต่องไม่มี ปหาสะเกิดขึ้น ปหาสะ หมายถึงการพลอยยินดีต่อผู้อื่นด้วยความหวังว่าตนจะได้รับ ลาภ ได้ยศไปด้วย มุกิตานี้ได้ช่วยให้จิตใจพ้นจากริษยา คือ อาการที่ทนไม่ได้ เพื่อเห็นว่าผู้อื่นได้ดี ได้ลาภ ยศ มีความสุขความเจริญเกินหน้าตัวไป

จ. เปรี๊ยญ (2515 : 238) มีความเห็นว่า หมู่ คณะ สมาคม และชาติใด ๆ จะเจริญตั้งมั่นอยู่ได้ ก็เพราะหมู่ชน พลเมืองของหมู่คณะ สมาคมของชาตินั้น ๆ มีธรรม สามัคคีพร้อมเพรียง รู้จักหน้าที่ของตน พลอยยินดีแสดงมุกิตา เมื่อผู้อื่นได้รับความดีงาม เป็นต้น ดังนี้ย่อมมีแต่ความเจริญ และความสงบสุขโดยฝ่ายเดียว ทั้งนี้เนื่องด้วยโลกกับ ธรรมเป็นของคู่กัน จะแยกออกจากกันเสียมิได้ สมัยใดโลกเสื่อมธรรม ละเลยต่อธรรม คน ในโลกเต็มไปด้วยความริษยา ความเห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ส่วนรวม รวมความว่าการมี มุกิตาจิตไม่คิดริษยาใด ๆ นั้นย่อมเป็นการรักษาตนและผู้อื่นให้พ้นภัย ทำให้เกิดความ สามัคคี กลมเกลียวไม่แตกร้างกัน เป็นการปลูกไมตรีมีความนับถือซึ่งกันและกันอย่างนี้ โลกย่อมเจริญและมีความสงบสุข หากมีแต่ความคิดริษยาโดยเห็นเขาได้ดี ตนอยู่มิได้ เทียวย้ายท่าลาล้างความดีงามอยู่เรื่อยก็สมด้วยธรรมภาษิตที่ว่า ความริษยาเป็นเหตุ ทำให้โลกฉิบหาย

สมเด็จพระญาณสังวร (2520 : 7-9) ได้อธิบายถึงลักษณะของมุกิตาว่า มุกิตา คือ ภาวะของจิตที่บั่นเท็งยินดีในเมื่อผู้อื่นได้รับความสุขความเจริญด้วยสมบัติ ต่าง ๆ ปรานีจากความริษยาเห็นใครหวังพัวคมด้วยสมบัติก็พลอยมีมุกิตา ตัดความ กินร้ายไม่กินดีด้วยเหตุที่ริษยาเสียได้ มุกิตานี้เป็นพรหมวิหารธรรมสักข้อหนึ่งที่พึงอบรม ให้มีขึ้นในจิตใจ อันที่จริงภาวะของจิตที่ยินดีในเวลาได้สมบัติต่าง ๆ ย่อมมีอยู่ ในเมื่อ ตนหรือคนเป็นที่รักได้สมบัติเป็นสามัญธรรมดา แต่ยังไม่เจ็ลด้วยริษยาในเมื่อเห็นคนอื่นได้

สมบัติและแม้ในสมบัติที่ตนได้ก็ยังมีโสมนัส เจือตัณหา พระบรมครูทรงสั่งสอนให้ปรับปรุง ภาวะที่มีอยู่แล้วนั้นแหละให้เป็นธรรมชั้น คือ ให้เป็นคุณอันบริสุทธิ์กว้างขวางออกไป มิ ให้มีดับแคบเฉพาะตนและผู้คนที่ตนรักเท่านั้น แต่ให้กว้างออกไปตลอดถึงไม่มีจำกัดไม่มี ประมาณโดยให้ปราศจากริษยา ทั้งปราศจากโสมนัสที่เจือกิเลสตัณหาด้วย เพราะว่า ริษยาเป็นศัตรูที่ห่างของมุกิตา ส่วนความโสมนัสเป็นศัตรูที่ใกล้ของมุกิตา ฉะนั้น ก็พึง ยกตนขึ้นเป็นพยานหรือเป็นอุปมา เช่นเดียวกับในสองข้อข้างต้น และให้ยกบุคคลผู้เป็นที่รักขึ้นเป็นพยานหรือเป็นอุปมา ดังพระพุทธรูปที่ตรัสสอนไว้ว่า "พึงแผ่จิตถึงสัตว์ที่ปรองด้วยมุกิตา เหมือนอย่างเห็นบุคคลผู้เป็นที่รักเป็นที่พอใจก็บังเกิดยินดี ฉะนั้น"

พระโสมณคณาภรณ์ (2521 : 19-20) กล่าวว่า เรื่องของมุกิตา สรุป ได้ดังนี้ คือ

1. เจ็นความรู้สึกที่พลอยยินดี บันเทิงใจในเมื่อเห็นหรือได้ยินว่าคนบางคน ได้รับความสุขเพราะได้ ลาภ ยศ สรรเสริญ และสุขภาพ สุขใจ เช่น การแสดงความ ยินดีหรืออวยพร เมื่อใครได้รับยศตำแหน่ง แต่ต้องทำด้วยความจริงใจ ไม่ใช่การแสดง ความยินดีตามธรรมเนียม หรือความนิยมของสังคม

2. เป็นการขจัดความริษยา หรือความอิจฉาออกจากจิตใจของตนได้ อย่าง น้อยที่สุดก็ต้องไม่ริษยาเป็นรายไป จนถึงกับอาจจะทำใจให้ยินดีไม่ว่าใครที่ไหนจะได้ ดีก็ตาม

ประสาธ หลักศิลา และแปลก สนธิรักษ์ (2505 : 217) ได้อธิบายว่า มุกิตา คือ ความพลอยยินดี เมื่อเราเห็นผู้อื่นเขาได้ดี ก็พลอยยินดีไปกับเขาไม่คิด ตัดรอนเขา ช่วยส่งเสริมสนับสนุนในความดีของเขา เพื่อเป็นกำลังใจเขา คนเรา เมื่อได้ดีขึ้นมา ถ้ามีผู้อื่นมาพลอยยินดีด้วยความจริงใจก็จะรู้สึกปลาบปลื้ม และเป็น โอกาสให้เขาทำดีเพื่อความดียิ่ง ๆ ขึ้นไป มุกิตานี้ป้องกันการริษยาได้ การแสดง มุกิตา คือ พลอยยินดีนี้ แสดงเฉพาะแก่ผู้ที่ได้ดีขึ้นมาด้วยความดี เช่น เพื่อนสอบไล่ได้ เพื่อได้เลื่อนชั้น หรือเห็นเพื่อนร่ำรวยขึ้นมาด้วยการประกอบอาชีพสุจริต เป็นต้น ไม่ควรพลอยยินดีไปกับผู้ที่สร้างตัวขึ้นมาด้วยความทุจริตคดโกง เป็นต้น

กรมการศาสนา (2524 : 77) ได้อธิบายว่า มุกิตา ได้แก่ ความชื่นบาน กล่าวคือ ความพลอยยินดีด้วย ในเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี ข้อนี้เป็นลักษณะใจกว้างของบุคคล อันเป็นการทำบุญหรือความดีอย่างหนึ่งเหมือนกัน คือ เป็นเช่นกับนักกีฬา เช่น ในการแข่งขันกีฬามีฟุตบอล เป็นต้น เมื่อฝ่ายตรงข้ามชนะ ก็แสดงความพลอยยินดีที่เขาชนะ ไม่อิจฉาริษยา หรือกลั่นแกล้ง คุณธรรมข้อนี้ยังหมายถึง การให้การสนับสนุน แก่ผู้สร้างสรรคสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์แก่สังคมด้วย

ปรีชา ช้างขวัญยืน (2520 : 39) ได้กล่าวถึงพรหมวิหาร ข้อที่สามว่า คือ ความพลอยยินดี เป็นเครื่องตัดมานะของผู้ปฏิบัติ กล่าวคือ ไม่รู้สึกว่าคุณต้องดีกว่าคนอื่น เพราะถ้ารู้สึกเช่นนั้น ทำให้เราข่มคนอื่น เมื่อเห็นคนอื่นได้ดีกว่าก็อิจฉาริษยา จนถึงกลั่นแกล้ง หากทางให้เขาไม่ได้ความเจริญต่าง ๆ เกิดเป็นศัตรูกันขึ้นในที่สุด ความพลอยยินดีจะทำให้จิตใจเราไม่ท่งมัวตัวท่ง ถ้าอนาคตของความถือตัวและความอิจฉาริษยา ทั้งยังทำให้ผู้ที่เราพลอยยินดีด้วย เกิดความพอใจและรู้สึกว่าเราเป็นมิตรด้วยความจริงใจไม่แก่งแย่งแข่งดีกับเขา ถ้าคนเราคิดได้ เช่นนั้นก็สนับสนุนให้เจริญขึ้นความเจริญก็จะเกิดขึ้นกับส่วนรวมด้วย ธรรมข้อนี้ยังเป็นเครื่องแก้ความโลภ คือ ความอยากได้ในสิ่งที่ผู้อื่นได้อีกด้วย

ส. ศิวรักษ์ (2523 : 14) กล่าวว่า มุกิตา ร่วมยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข หรือประสบความสำเร็จ ปราศจากความอิจฉา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้แข่งขันก้าวหน้าไปกว่าเรา

กล่าวโดยสรุปว่า มุกิตา คือ ความพลอยยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี เมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุขประสบความสำเร็จเจริญก้าวหน้า จิตใจก็พลอยยินดีกับเขา เป็นลักษณะของผู้มีใจกว้าง

8. สังกัปของอุเบกขา

คำว่า อุเบกขา ในภาษาศาสนาใช้คำว่า อุเบกขา การแปลคำนี้ว่า วางเฉย หมายถึงการทำใจเป็นกลางปราศจากอคติไม่ดีใจเสียใจ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พระกวีวราภ (2502 : 432) กล่าวว่า อุเบกขา แปลว่า ความวางเฉย ความยุติธรรม หรือวางตัวเป็นกลาง ไม่ลำเอียงเข้าข้างนั้น ข้างนี้ ผู้ใหญ่ทุกคนจำเป็นต้องมีความยุติธรรม ไม่แสดงความลำเอียงให้ปรากฏ มิฉะนั้นคนที่ทำความดีแต่ไม่ได้รับการยกย่องเท่าที่ควร จะเสียกำลังใจ ไม่เป็นอันทำความดี ก็หันมาใช้วิธีประจบสอพลออันไม่ก่อประโยชน์อันใด ๆ ให้แก่สังคมเลย แม้พ่อแม่ที่มีลูกมาก ๆ ก็เช่นเดียวกัน ถ้าลำเอียงรักลูกไม่เท่ากัน ผู้ใหญ่จะต้องให้ความยุติธรรมแก่บุคคลที่อยู่ใต้บังคับบัญชาเท่า ๆ กัน แม้ผู้ที่เราไม่ชอบจะถึงซึ่งความวิบัติ ก็ไม่ดีใจเพราะความวิบัติของเขา หรือเมื่อคนที่เรารักทำผิด ก็ไม่หาวิธีปกปิดความผิดนั้น ๆ ใครผิดก็ว่าไปตามผิด ใครถูกก็สนับสนุน ถ้าอยู่ในวิสัยที่พอช่วยได้โดยไม่เสียความเป็นธรรมก็ควรช่วย ถ้าหากว่าการช่วยนั้นจะทำให้ขาดความเป็นธรรมแล้ว ก็ต้องปล่อยไปตามเรื่องถือว่าเป็นกรรมของเขา เขาสร้างกรรมอย่างไรไว้ก็ต้องเสวยผลกรรมอย่างนั้น

พระเทพโมลี (2511 : 16-19) ได้กล่าวว่า อุเบกขา คือ อากาโรที่เห็นเหตุการณ์ตามอาการที่เกิดขึ้น ตามความหมาย หมายถึงการวางตนเป็นกลางไม่เข้าข้างไหน ในคราวที่จะให้ความเป็นธรรมแก่คนทั้ง 2 ฝ่ายขึ้นไป มีใจยุติธรรม ไม่ลำเอียงด้วยอำนาจอคติ โดยที่อุเบกขามีลักษณะตรงกันข้ามกับปฎิฆะ และอนุนุยะ ปฎิฆะคือการผูกใจอยู่ก่อนแล้วว่าผู้ชั่ว ผู้เลว ด้วยอำนาจความไม่พอใจที่มีอยู่กับผู้นั้น ส่วนอนุนุยะ ก็คือการผูกใจไว้ก่อนว่าผู้นั้นดี ผู้นั้นประณีตด้วยอำนาจความพอใจที่มีอยู่กับพวกนั้น

สมเด็จพระญาณสังวร (2520 : 8-11) ได้อธิบายถึงลักษณะของอุเบกขาว่า อุเบกขา คือ ภาวะของจิตที่มีอาการเป็นกลาง เห็นเสมอกันในสัตว์บุคคลทั้งหลาย ในคราวทั้งสอง คือ ในคราวประสบสมัตติและในคราวประสบวิบัติ ไม่ยินดียินร้าย มองเห็นว่าทุก ๆ คนมีกรรมที่ทำไว้เป็นของตน จะมีสุข จะพ้นจากทุกข์ จะไม่เสื่อมจากสมัตติที่ได้ ก็เพราะมีกรรมจึงวางเฉยได้ คือ วาง ได้แก่ ไม่ยึดถือไว้ วางลงได้เฉย คือ ไม่จัดแจงวุ่นวาย ปล่อยให้เป็นไปตามกรรม หรือตามกำหนดของกรรม อุเบกขานี้เป็นพรหมวิหารธรรมอีกข้อหนึ่ง เป็นข้อสุดท้าย อันที่จริง ภาวะของจิตเป็นอุเบกขานี้ย่อมมีอยู่ เป็นสามัญธรรมดาในเวลาปรกติยังไม่มียะไรมาทำให้เกิดความ

ยินดียินร้าย แต่ยังเชื่อด้วยความไม่รู้ (อัญญาณ) และจะเปลี่ยนไปเป็นความยินดียินร้าย ขึ้นได้โดยง่าย พระบรมครูทรงสั่งสอนให้ปรับปรุงภาวะที่มีอยู่แล้วนี้แหละให้เป็นธรรม ขึ้น คือ ให้เป็นคุณอันบริสุทธิ์ที่เกื้อกูลกว้างขวางออกไป มิใช่ในเวลาที่ไม่มีความอะไร มากระทบจิตเท่านั้น แม้มีเรื่องมากระทบจิตให้ยินดียินร้ายก็ระงับได้ ทำใจให้สงบเป็น อุเบกขาได้ด้วยความรู้ (ญาณ)

พระโสภณคณาภรณ์ (2521 : 20-21) กล่าวว่า อุเบกขานั้นเป็นอาการ ของใจที่เป็นกลาง ไม่ยินดี ไม่เสียใจ ในเมื่อเห็นคนอื่นประสบความวิบัติ เพราะมา พิจารณาเห็นตามหลักธรรมว่าคนทุกคนล้วนมีกรรมเป็นของตนและจะต้องเป็นผู้รับผล ของกรรมอันนั้น เป็นลักษณะแห่งปัญญาคือ รู้ว่าอะไรควรอะไรไม่ควร เมื่อเห็นผู้อื่น ประสบเหตุอย่างหนึ่งที่เราไม่อาจจะใช้ เมตตา กรุณา มุทิตาได้ เพราะถ้าหากใช้ ออกไปก็จะกลายเป็นการผิดธรรมะหรือหลักกฏติธรรมก็ต้องใช้อุเบกขา

ประสาธน์ หลีกศิลา และแปลก สันติรักษ์ (2505 : 217-218) ได้อธิบาย ว่า อุเบกขา คือ ความวางเฉย ได้แก่ การวางใจเป็นกลาง ในเมื่อเห็นผู้อื่นได้รับความ วิบัติ ไม่ยินดียินร้ายหรือดีใจ เสียใจ โดยที่เราไม่สามารถจะช่วยเหลืออะไรได้ เพียง แต่เพ่งมองดูเฉย ๆ หากช่วยเหลืออาจเป็นภัยแก่ตัว ดังเช่น เรื่องชวานากับงูเห่า หรือการช่วยเหลือนักโทษที่ทำผิดให้ออกจากที่คุมขังบ้าง เป็นต้น เป็นการกระทำที่เรียกว่า "ทำคุณบูชาโทษโปรดสัตว์ได้บาป" เช่นนี้ท่านสอนให้ตั้งอยู่ในอุเบกขา

กรมศาสนา (2524 : 77) ได้อธิบายว่า อุเบกขา ได้แก่การวางใจเป็น กลาง โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริง กล่าวคือ ในการตัดสินใจเรื่องใด ๆ จะต้อง พิจารณาใคร่ครวญอย่างถูกต้องด้วยความเที่ยงธรรม สามารถใช้สติปัญญาพิจารณาข้อ เท็จจริงอย่างถูกต้อง แล้วปฏิบัติลงไปด้วยความเยือกเย็นและสุขุมรอบคอบ สามารถ ดำรงมั่นรักษาความถูกต้องหรือกฏติธรรมไว้ได้

ปรีชา ช้างขวัญยืน (2520 : 89-90) ได้กล่าวถึง พรหมวิหารสี่ ว่าเป็น การวางเฉยไม่ยินดี และไม่เสียใจเมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติเมื่อเราพยายามช่วยแต่เขา ไม่รับ และเกิดผลร้ายก็ต้องถือว่าพ้นวิสัยที่เราจะช่วยได้ แต่ก็ไม่ควรซ้ำเติมเพราะ จะทำให้เขาเจ็บช้ำน้ำใจ หมดยกกำลังใจจะแก้ไขสิ่งที่ผิดพลาด หรือเป็นศัตรูกันกับเรา

ในเรื่องที่เราช่วยไม่ได้ และเกิดผลร้ายขึ้นก็ต้องวางเฉยไว้ ไม่เสียใจที่เราไม่สามารถช่วยเขาได้ ต้องถือว่าความทุกข์เป็นธรรมดา ที่ทุกคนต้องประสบเมื่อแก้ไขไม่ได้ก็ต้องรับก็ต้องทน คุณธรรมข้อนี้เป็นการลอคคติทั้งสี่ คือ รักโลก โกรธ หลง แล้ววางเฉย เช่นเมื่อเราจะช่วยใครแล้วเขาไม่รับและเกิดผลร้าย ก็ให้ภัยไม่ทำเต็ม หรือผู้ที่เราจะช่วยนั้นอยู่ในวิสัยที่เหลือที่จะช่วย ก็ต้องใช้อุเบกขาข้อที่พึงทราบก็คือ การวางเฉยจะนับเป็นอุเบกขาพรหมวิหารก็เมื่อได้ปฏิบัติตามหลักข้อ 1, 2 และ 3 (คือ เมตตา กรุณา และมูทิตา) มาแล้วเท่านั้น หากวางเฉยโดยมิได้ปฏิบัติพรหมข้อต้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นอุเบกขา พรหมวิหาร

ส. ศิวรักษ์ (2523 : 142) กล่าวว่า อุเบกขา ความวางเฉย หมายถึง ใจที่สมดุลย์ไม่เอนเอียงไม่ว่าจะเผชิญกับความสำเร็จ หรือความล้มเหลวไม่ว่าจะต้องเผชิญกับความรุ่งเรืองหรือความยากลำบากของตนหรือของผู้อื่นได้ก็ไม่วู้สึกว่าคาญใจ (หลังจากที่ได้พยายามอย่างดีที่สุดแล้ว)

กล่าวโดยสรุปว่า อุเบกขา คือ ความวางใจเฉย ความมีใจเป็นกลาง ยุติธรรม ปราศจากความลำเอียง หรือก้าวก่ายแทรกแซง

9. ประเภทของแบบทดสอบวัดลักษณะนิสัย

จากการสร้างแบบทดสอบวัดลักษณะนิสัยของนักจิตวิทยา และนักวัดผลการศึกษาพอจะรวบรวมเป็นประเภทได้ 3 ประเภท คือ (สถิต วงศ์สวรรค์, 2523 : 262)

1. แบบทดสอบประเภทให้รายงานตัวเอง (Self Report Test or Questionnaires)
2. แบบทดสอบประเภทฉายภาพหรือวิธีฉายภาพจิต (Projective Test หรือ Projective Technique)
3. แบบทดสอบประเภทให้พิจารณาจากสถานการณ์ต่าง ๆ (Situational Test)

แต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบทดสอบประเภทให้รายงานตัวเอง (Self Report Test or questionnaires) หรือเรียกว่าแบบทดสอบลักษณะนิสัย ประกอบด้วยชุดของข้อความคำถาม หรือมีข้อความให้ผู้รับการทดสอบต้องอ่าน แล้วเขียนตอบข้อความเพื่อแสดงลักษณะนิสัยของตนออกมา เป็นการรายงานลักษณะของตนเอง จำแนกออกเป็นชนิดต่าง ๆ ตามรูปการถามดังนี้

1.1 แบบสำรวจรายการ (Checklists)

1.2 แบบสำรวจ (Inventory)

1.3 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

1.1 แบบสำรวจรายการ (Checklists) เป็นชุดของข้อความที่ทำเป็นบัญชีรายการเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะหรือการกระทำของบุคคล เรียงเอาไว้ให้ผู้ตอบตรวจสอบตัวเองดูว่าลักษณะตรงกับข้อใดในรายการนั้นบ้าง ถ้ามีความรู้สึกข้อความใดตรงกับบุคลิกลักษณะของตนก็กาเครื่องหมายลงที่ข้อความนั้น เช่น แบบตรวจสอบปัญหาของ มูนนี่ (The Mooney Problem Checklists) ของมูนนี่และ เลียนวาร์ด (Mooney and Gordon, 1950)

1.2 แบบสำรวจ (Inventory) เป็นชุดของข้อความที่มีคำตอบให้เลือกตอบได้ 2 ตัวเลือก เช่น จริง - ไม่จริง ใช่ - ไม่ใช่ อาจจะมี 3 ตัวเลือกบ้างเช่น เพิ่มคำว่า ตัดสินใจไม่ได้ และในบางแบบสำรวจสร้างในรูปของบังคับให้ตอบ โดยจัดข้อความไว้เป็นคู่ ๆ เพื่อให้ผู้ตอบพิจารณาข้อความแต่ละคู่ว่าข้อความใดตรงกับลักษณะของตนมากที่สุด ซึ่งผู้ตอบเลือกเอาข้อความใดข้อความหนึ่ง ถึงแม้ว่าข้อความทั้งคู่ไม่ตรงกับลักษณะของเขา ก็ต้องเลือกข้อความที่ไม่ตรงกับเขาน้อยที่สุด ตัวอย่างของแบบสำรวจลักษณะนิสัย เช่น ของมินนี่โซดา หรือ MMPI (Minnesota Multiphasic Personality Inventory)

1.3 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็นแบบที่ดัดแปลงมาจากแบบสำรวจรายการโดยดัดแปลงรูปแบบคำตอบที่ให้เลือกเพียง ใช่ - ไม่ใช่ ชอบ - ไม่ชอบ จริง - ไม่จริง มาเป็นคำตอบที่มีน้ำหนักของการชอบ การมีโดยจำ

แนกความมากน้อยในการแสดงพฤติกรรมของตนได้ เช่นแบบสำรวจลักษณะนิสัยและเจตคติทางการเรียนของ บราวน์ และฮอลต์แมน (Brown and Holtzman, 1966) หรือ SSHA (The Survey of Study Habits and Attitude)

2. แบบทดสอบประเภทการฉายภาพหรือกลวิธีให้บุคคลระบายความในใจ (Projective Techniques) เป็นกลวิธีทดสอบเพื่อหารายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของบุคคลโดยใช้เครื่องกระตุ้นหรือเร้า ทำให้บุคคลระบายความรู้สึกที่แท้จริงออกมาแล้วแปลความหมายจากคำตอบ จำแนกได้ 3 ประเภท คือ

2.1 ประเภทที่ใช้รูปภาพ (Pictorial Techniques)

2.2 ประเภทที่ใช้ภาษา (Verbal Techniques)

2.3 ประเภทที่ใช้การแสดงออก (Expressive Techniques)

2.1 ประเภทที่ใช้รูปภาพ (Pictorial Techniques) คือ สมมุติสถานการณ์ขึ้นให้ผู้ถูกทดสอบอธิบายออกมาตามภาพที่ตนเห็น เป็นสิ่งเร้าที่ไม่ให้ความหมายแน่ชัด อาจจินตนาการไปได้นานาประการ อาจแปลความหมายได้มากกว่าหนึ่งอย่าง (Ambiguous) ดังนั้นเป็นโอกาสให้ผู้ทดสอบแสดงออกซึ่งความรู้สึกและสิ่งต่าง ๆ ออกมานั้นเป็นการแสดงให้เห็นบุคลิกลักษณะของเขา เช่นแบบทดสอบภาพหยดหมึกของรอร์ชัช (The Rorschach Ink Blot Test) และแบบทดสอบการเล่าเรื่องหรือการบรรยายภาพที่เห็นของ เมอร์เรย์ (Murray, 1943) ที่เรียกว่า TAT (Thematic Apperception Test)

2.2 ประเภทที่ใช้ภาษา (Verbal Techniques) เป็นแบบทดสอบที่ใช้การเขียนตอบและตอบปากเปล่า ที่ใช้ภาษาโดยตรง มี 2 ชนิด

2.2.1 ชนิดของคำสัมพันธ์ (Free Association) คือ การให้คำมา 1 คำ แล้วให้ผู้ตอบหาความสัมพันธ์กับคำ ๆ นั้น เช่น ฟี ต้นไม้ เพื่อน ฯลฯ

2.2.2 ชนิดเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion Test) เป็นการเขียนประโยคที่ยังไม่ครบข้อความให้ได้ใจความสมบูรณ์

2.3 ประเภทที่ใช้การแสดงออก (Expressive Techniques) คือ การให้ผู้ถูกวัดแสดงออกมาในวาดรูป การเล่นหรือการแสดงละคร

3. แบบทดสอบประเภทให้พิจารณาจากสถานการณ์ต่าง ๆ (Situational Test) แบบทดสอบประเภทนี้นักจิตวิทยาหลายท่านจัดรวมไว้ในประเภทที่สองคือ แบบฉายภาพ แต่นักจิตวิทยาและนักวัดผลหลายท่านให้เหตุผลว่าแบบทดสอบประเภทฉายภาพเป็นกลวิธีที่ให้ผู้ถูกทดสอบบรรยายภาพและข้อความที่คลุมเครือ ภาพต่าง ๆ ก็มีแต่ภาพเฉย ๆ ไม่มีความหมายชัดเจน ผู้ตอบต้องจินตนาการและสามารถแปลความหมายได้มากกว่าหนึ่งอย่าง แต่แบบทดสอบวัดจากสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นการกำหนดสถานการณ์และตัวละครให้ผู้ถูกวัดอ่านแล้วให้เขาแสดงความรู้สึกออกมาว่าภายใต้สถานการณ์นั้นเขามีความรู้สึกเช่นไร โดยให้เขาตอบในฐานะบุคคลที่ปรากฏในเรื่อง มี 2 ชนิด คือ

3.1 สถานการณ์รูปภาพ เป็นการกำหนดตัวละครในรูปภาพ อาจมีคำพูดหรือการบรรยายภาพประกอบบ้างเล็กน้อย แต่จะไม่เล่าเรื่องหรือบรรยายภาพทั้งหมด

3.2 สถานการณ์แบบข้อความ เป็นการกำหนดตัวละครโดยการเขียนบรรยายหรือเขียนเล่าเรื่องอย่างสั้น ๆ เป็นการให้ภาษาเขียนหรือตัวหนังสือ

จากประเภทแบบทดสอบวัดลักษณะนิสัยทั้ง 3 ประเภท ดังกล่าว มีวิธีการฉายภาพจิต (Projective Technique) ที่นิยมใช้วัดทางด้านจิตวิทยา ส่วนทางด้านการศึกษาจะใช้ประเภทให้รายงานตัว (Self Report Test or Questionnaires) และแบบทดสอบให้พิจารณาจากสถานการณ์ต่าง ๆ (Situational Test) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบทดสอบทั้ง 3 ประเภท คือ ประเภทให้รายงานตัวเอง ใช้ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา สถานการณ์ที่เป็นรูปภาพ และชนิดข้อความ

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

10.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบชนิดข้อความ

ผู้ที่สร้างแบบสอบวัดลักษณะนิสัยโดยใช้รูปแบบของการถามเป็นแบบข้อความ (Statement) มีความเชื่อว่า ลักษณะนิสัยสามารถวัดได้จากการสังเกตพฤติกรรมโดยตรง การที่ทราบว่าผู้ถูกวัดประพฤติปฏิบัติเช่นไร ทำให้ทราบลักษณะนิสัยของบุคคลนั้นได้มีผู้ที่ยึดแนวคิดนี้สร้างแบบสอบวัดลักษณะนิสัยไว้หลายท่าน เช่น

วูดเวอร์ท (เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์, 2520 : 86-90 อ้างอิงมาจาก Woodworth, 1917) ได้สร้างแบบทดสอบ woodworth's Personal Data Sheet ขึ้นในปี ค.ศ. 1917 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการคัดเลือกทหารที่มีใจคอไม่หนักแน่น และไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ออกจากกองทัพของสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วย ข้อคำถาม 116 ข้อคำถาม ซึ่งเลือกตอบเพียง 2 คำตอบ คือ ใช่หรือไม่ใช่ มีตัวอย่าง ข้อคำถาม ดังนี้

- ท่านเคยเกิดความรู้สึกกลัวในเวลากลางคืน
- ท่านมีความรู้สึกอ่อนเพลียอยู่ตลอดเวลา
- ท่านสามารถทำความคุ้นเคยกับสถานที่ใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

ต่อมา ไลร์ด (Laird n.d.) ได้ปรับปรุงแบบทดสอบของวูดเวอร์ทแล้ว ให้ชื่อแบบทดสอบว่า The Colgate Mental Hygiene Test เริ่มใช้ในปี ค.ศ. 1925 ตัวแบบทดสอบประกอบด้วยตาราง 2 ตาราง แยกจากกัน ตารางแรก เรียกว่าตาราง B₁ (ในเวลาต่อมาเรียกว่า ตาราง B₂) ประกอบด้วยคำถาม 75 ข้อคำถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับความผิดปกติทางจิต ตารางที่สองเรียกว่า C₁ (ต่อมา เรียกว่าตาราง C₂) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการแสดงตัวและเกี่ยวกับการเก็บตัว (Extroversion and Introversion) จำนวน 53 ข้อคำถาม ข้อคำถามนั้น ส่วนใหญ่เลือกและดัดแปลงมาจากแบบทดสอบของวูดเวอร์ท แต่นำมาจัดเรียงเรียงใหม่ โดยให้ข้อความที่เป็นคำถามอยู่ทางซ้ายมือของตัวแบบทดสอบ และตัวคำตอบจะ อยู่ทางขวามือ ดังตัวอย่าง

ท่านรู้สึกไม่สบายใจเกี่ยวกับ /...../

ใบหน้าของท่าน	ไม่เคยเลย	บางครั้งเมื่อถูก	บ่อยครั้งใน
		จ้องหน้ามาก ๆ	แต่ละวัน

การหาความเชื่อมั่น ไลร์ด ได้แสดงวิธีหาความเชื่อมั่น 3 วิธี คือ

1. โดยวิธีแยกออกเป็นคู่ขนาน (Duplicate sets) แล้วนำคะแนนมาแจกแจงความถี่ ซึ่งพบว่าโค้งของการแจกแจงของทั้งสองกลุ่มมีลักษณะคล้ายคลึงกันแต่การแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติ

2. โดยวิธีหาสหสัมพันธ์ระหว่างครึ่งหนึ่งของแบบทดสอบ โดยแบ่งแบบทดสอบ ตาราง B₁ โดยวิธีครึ่งฉบับแรก และครึ่งฉบับหลัง ได้ค่าความสัมพันธ์เป็น .79 และ ตาราง C₁ แบ่งแบบข้อคู่-ข้อคี่ ได้ค่าความสัมพันธ์เป็น .45 และเมื่อนำไปขยายตาม วิธีของสเปียร์แมน บราวน์ ได้ค่าเป็น .88 และ .62 ตามลำดับ

วิวัฒน์ อัสวานิชย์ (2523 : 30-33) ได้สร้างแบบทดสอบวัดวินัยในตนเอง จำนวน 30 ข้อ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็ก ไทย โดยสร้างข้อคำถามในรูปข้อความเป็นสถานการณ์เกี่ยวกับวินัยในตนเอง แล้วให้ ตอบว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่ ตัวอย่างเช่น

ใช่	ไม่ใช่

0) ข้าพเจ้าชอบฝากคนอื่นซื้อของในขณะที่คนอื่นเข้าแถวกัน

การตรวจให้คะแนน จะให้คะแนนเป็น 1,0 สำหรับข้อความเชิงบวก และ คะแนนเป็น 0,1 สำหรับข้อความเชิงลบ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบหาโดยวิธี Split-half ให้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำนวน 95 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7336

พมภ พังขรรณ (2526 : 39-41) ได้สร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้าน ความเป็นผู้นำขึ้น ในปี พ.ศ. 2526 ถึง 2526 แบ่งเป็น 8 ด้านแต่ละด้านมี 15 ข้อ รวมทั้งหมด 120 ข้อ ลักษณะของแบบทดสอบในแต่ละข้อจะให้มาเป็นข้อความ แล้วให้ ตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่ ดังตัวอย่าง

0) ในการทำงานใด ๆ ข้าพเจ้ามักไม่ค่อยเห็นความสามารถของตนเองเสมอ

00) ข้าพเจ้าคบคนได้ทุกประเภท

การหาความเชื่อมั่นหาได้ 2 วิธี คือ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .4893 ถึง .8483 รวมทั้งฉบับได้ .8245 และหาโดยวิธีแบบแบ่ง

เครื่องแบบทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .8095 ถึง .9583 รวมทั้งฉบับได้ค่าความเชื่อมั่น .9362 ส่วนความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างหาโดยใช้เทคนิคกลุ่มรูซัด ได้ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

10.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบชนิดสถานการณ์

มีนักจิตวิทยาและนักวัดผลการศึกษา หลายท่านเชื่อว่าลักษณะที่แท้จริงของบุคคลนั้นซ่อนเร้นอยู่ในจิตใจ การวัดลักษณะนิสัยโดยการถามโดยตรงนั้นผู้ตอบจะตอบโดยอาศัยประสบการณ์ของตน การที่จะถามความรู้สึกที่แท้จริงควรมีเงื่อนไข หรือสถานการณ์นำก่อนด้วยเหตุนี้ จึงมีผู้สร้างแบบทดสอบวัดลักษณะนิสัยโดยใช้รูปแบบการถามเป็นสถานการณ์นำไว้หลายท่านเช่น

อัลพอร์ตและอัลพอร์ต (Allport and Allport) ได้สร้างแบบทดสอบ The Allport's Asendance - Submission Reaction Study เพื่อใช้วัดการปรับตัวเป็นการวัดลักษณะเด่น (Asendance) และลักษณะด้อย (Submission) แบบทดสอบเป็นชนิดสถานการณ์แบ่งเป็นฉบับชาย-หญิง แต่ละสถานการณ์มีข้อความ 1 ข้อ หรือมากกว่า ตัวเลือกแต่ละข้อไม่เท่ากันส่วนใหญ่จะมี 3 ตัวเลือก ผลการศึกษาพบว่า ค่าความเชื่อมั่นซึ่งหาโดยการสอบซ้ำและการแบ่งครึ่งแบบทดสอบมีค่าตั้งแต่ .74 ขึ้นไป ดังตัวอย่างข้อสอบ

0) ในงานเลี้ยงรับรองหรืองานเลี้ยงน้ำชา ท่านคิดว่าท่านควรพบปะบุคคลสำคัญของงาน อย่างไร

- พบบ่อย ๆ
- พบบางโอกาส
- ไม่ต้องพบเลย

อนุวัฒน์ ตั้งสมบูรณ์ (2526 : 34-35, 118-119) ได้สร้างแบบทดสอบวัดความซื่อสัตย์นั้น ในปี พ.ศ. 2525 ถึง 2526 แบบทดสอบที่สร้างขึ้นมี 3 ฉบับคือ

1. แบบทดสอบวัดการให้เหตุผล หรือการเลือกตัดสินใจปฏิบัติในขณะมีสถานการณ์บังคับลักษณะของแบบทดสอบเป็นรูปแบบของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

4 ชั้นของคณะกรรมการพัฒนาจริยธรรมไทย ปีพุทธศักราช 2524 จำนวนข้อสอบ 20 ข้อ ดังตัวอย่างเช่น

เรื่องที่ 0 ขณะพักกลางวัน นิภาเข้าห้องน้ำที่โรงเรียน พบนาฬิกาเรือนหนึ่ง
นิภาจึงนำไปส่งครู การที่นิภาทำเช่นนี้ นักเรียนมีความคิดอย่างไร

- ก. นิภาคิดว่าการได้ของของคนอื่นเป็นสิ่งไม่ควรทำ
 - ข. นิภาไม่ต้องการได้นาฬิกา เพราะนิภามิใช้อยู่แล้ว
 - ค. นิภาไม่ต้องการได้นาฬิกา เพราะรู้ว่าเป็นของเพื่อนที่ตนรู้จัก
 - ง. นิภาคิดว่าถ้าทุกคนอยากได้ของของคนอื่นสิ่งคมในโรงเรียนจะวุ่นวาย
- (คำตอบทั้ง 4 ข้อ มีคะแนนเรียงตามลำดับเป็น 4, 1, 2, 3)

การตรวจให้คะแนนยึดหลักการ ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของคณะกรรมการ
พัฒนาจริยธรรมไทย พุทธศักราช 2524 คือ เหตุผลในชั้นที่ 1 ให้ 1 คะแนน จนถึง
ชั้นที่ 4 ให้ 4 คะแนน

2. แบบทดสอบวัดความรู้สึกต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ เป็นแบบทดสอบที่
ให้นักเรียนประเมินความรู้สึกของตนเองที่มีต่อความซื่อสัตย์ มีจำนวนข้อสอบ 40 ข้อ

3. แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมในขณะมีสถานการณ์บังคับในแบบของ
รูปภาพ โดยจะเขียนรูปภาพเป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์แทนที่จะบรรยาย
เป็นข้อความเหมือนฉบับที่ 1 ภายใต้รูปภาพในแต่ละข้อ จะมีตัวเลือก 4 ตัวเลือก
เช่นเดียวกัน ในฉบับที่ 1 แบบทดสอบฉบับนี้ มีจำนวน 20 ข้อ ส่วนหลักเกณฑ์การ
ตรวจให้คะแนนเหมือนกันกับฉบับที่ 1

แบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับนำไปหาคูณภาพกับกลุ่มตัวอย่าง 373 คนได้ค่าความ
เชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เป็น 0.559, 0.859 และ 0.774 ตามลำดับ
และโดยวิธีแบ่งครึ่งแบบทดสอบ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.951, 0.974 และ 0.971
ตามลำดับ และหาค่าความเที่ยงตรงตามสภาพปัจจุบัน โดยการจัดอันดับของคะแนน
ไปหาความสัมพันธ์กับอันดับที่ได้จากการให้คะแนนของครู โดยใช้สูตร จัดอันดับของ
สเปียร์แมนได้ค่าความเที่ยงตรงเป็น 0.32, 0.28 และ 0.53ตามลำดับ ซึ่งมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุกัลยา อนุชิตไพลิน (2527 : 96) ได้สร้างแบบทดสอบวัดความก้าวร้าว เมื่อ พ.ศ. 2527 เป็นแบบทดสอบชนิดสถานการณ์มี 60 ข้อ แต่ละข้อมี 2 ตัวเลือกลงตัวอย่าง

(0) สันติมาเที่ยวบ้านของสุเทพ ขณะที่กำลังวิ่งเล่นกันภายในบ้านอย่างสนุกสนาน สันติหกล้มไปถูกแจกันที่โชว์ไว้แตกแตก ถ้าท่านเป็นสุเทพท่านจะใช้วิธีการใด

ก. ต่อยว่าสันติทันที

ข. คอยให้สันติกลับบ้านก่อนค่อยเล่าให้แม่ฟัง

การหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .8974 และค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยเทคนิคกลุ่มที่รู้จัก ได้ค่า t เท่ากับ 6.4273 มีระดับนัยสำคัญที่ .01

ไสว ข้อมงคลออุดม (2528 : 64-66) ได้สร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านสังคหวัตถุ 4 ชั้น เมื่อปี พ.ศ. 2527 ถึง 2528 ในรูปของสถานการณ์ สมมุติที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมย่อยทั้งสิ้นด้าน ด้านละ 10 สถานการณ์รวมทั้งฉบับมี 40 สถานการณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สถานการณ์ที่ 0 พี่จำหนูหิว

ขณะที่แดงเดินมาโรงเรียน ได้พบเด็กหญิงคนหนึ่งหน้าตามอมแมม ชูบพอม เสื้อผ้าขาดรุ่งริ่ง เข้ามาขมมือไหว้และขอเงินจากแดงเพื่อซื้ออาหารกิน แแดงมีเงินเฉพาะอาหารกลางวันเท่านั้น ถ้าให้เงินแก่เด็กหญิงคนนั้นไปแดงจะต้องอดอาหารมื้อกลางวัน และกว่าจะกลับบ้านในตอนเย็นจะต้องทนหิวหลายชั่วโมงแน่ ๆ แต่ด้วยความสงสารแดงจึงเอาเงินของตัวเองให้แก่เด็กคนนั้นไป

1. นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของแดงหรือไม่

ก. เห็นด้วย

ข. ไม่เห็นด้วย

ค. ยังตัดสินใจไม่ได้

2. ถ้านักเรียนเป็นแดงจะทำเช่นนั้นหรือไม่
 - ก. ทำ (ทำต่อข้อ 3(1))
 - ข. ไม่ทำ (ทำต่อข้อ 3(2))
 - ค. ไม่แน่ใจ (ผ่านไปทำสถานการณ์ที่ 1)
3. (1) ถ้าทำเพราะเหตุใด
 - ก. ต้องการให้เด็กหญิงคนนั้นเห็นว่าเราเป็นคนดี
 - ข. เพื่อความสบายใจจากการให้ทำตาม
 - ค. เป็นหน้าที่ที่ตนอยู่ในฐานะดีกว่าควรช่วยคนที่ตกทุกข์ได้ยาก
3. (2) ถ้าไม่ทำเพราะเหตุใด
 - ก. ถ้าให้แล้วตนเองจะต้องทนทุกข์เพราะหิวอาหาร
 - ข. เต็มใจใคร ๆ ไม่นิยมให้ทานกันแล้ว
 - ค. ถ้าให้ทานมาก ๆ อีกหน่อยขอทานจะเต็มบ้านเต็มเมือง

การให้คะแนนให้ตามข้อคำถามดังนี้คือ ค่าถามข้อ 1 ให้คะแนน 1, -1, 0 ตามลำดับสำหรับสถานการณ์ในทางดี ส่วนสถานการณ์ในทางลบให้คะแนน -1, 1, 0 ตามลำดับ ค่าถามข้อ 2 ให้คะแนน 1, -1, 0 ตามลำดับถ้าเป็นสถานการณ์ในทางดี และให้ -1, 1, 0 ตามลำดับ ถ้าเป็นสถานการณ์ทางลบ ค่าถามข้อ 3 ให้คะแนนเป็น 0, 1 และ 2 ตามลำดับสำหรับเหตุผลในทางดี และให้ 0, -1 และ -2 สำหรับเหตุผลในทางลบ

คุณภาพของแบบทดสอบ หาได้จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 945 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสอบซ้ำของแต่ละด้านและรวมทุกด้าน ตั้งแต่ .892 ถึง .945 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตั้งแต่ 0.609 ถึง .890 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้เทคนิคกลุ่มที่รู้หัดอยู่ แล้วตั้งแต่ 10.071 ถึง 15.908

พรณี อุ่นศรีเพ็ง (2529 : 52-59, 102) ได้สร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรม อริยมรรคมีองค์แปด ด้านศีล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ คุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดด้านศีล โดยแบ่ง

ออกเป็น 3 ด้านย่อย ด้านละ 20 ข้อ รวม 60 ข้อ ข้อละ 3 ตัวเลือก ผลการศึกษาพบว่า ค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบแต่ละด้าน ซึ่งหาโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .694, .791, .827 และความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ .893 หากความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้เทคนิคกลุ่มรูชี่ดอยู่แล้ว ค่าความเที่ยงตรงที่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตัวอย่างแบบทดสอบ

0) อนุวัฒน์ชอบล้อเลียนชื่อบิดาของธีระบ่อย ๆ ธีระรู้สึกไม่พอใจ ถ้าท่านเป็นที่ระท่านจะทำอย่างไร

- ก. ล้อเลียนชื่อบิดาอนุวัฒน์บ้าง
- ข. บอกให้อนุวัฒน์เลิกล้อถ้าไม่เลิกก็จะล้อคืนบ้าง
- ค. บอกอนุวัฒน์ว่าบิดาเป็นบุคคลที่ควรนำมาล้อเลียนกัน

ชาญวิทย์ สุวรรณพร (2530 : 49-56) ได้สร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรม อริยมรรคมีองค์แปดด้านสมาธิ โดยแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเป็นสถานการณ 60 สถานการณ ในแต่ละสถานการณจะมีคำตอบให้ 3 คำตอบ ผลการศึกษาพบว่า ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยใช้เทคนิคกลุ่มรูชี่ดอยู่แล้ว ค่าความเที่ยงตรงที่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ หาได้โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .996 ดังตัวอย่างแบบทดสอบ

0) รุ่งโรจน์ไปเห็นรถชนคนตายมาทับตา เมื่อกลับบ้านตามปกติรุ่งโรจน์เคยดูหนังสือก่อนนอนเป็นประจำ ถ้าท่านเป็นรุ่งโรจน์ท่านจะทำอย่างไร

- ก. ดูหนังสือตามปกแต่ก็อดนึกหวาดเสียวในเหตุการณ์ที่เห็นมาไม่ได้
- ข. งดดูหนังสือ สวดมนต์ก่อนนอน
- ค. ไม่คิดอะไร ดูหนังสือตามปกติทุกวัน

การหาค่าความเที่ยงตรง โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแบบทดสอบกับคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบกับคะแนนที่ได้จากการประเมินตนเองและผู้ใกล้ชิดประเมิน แต่ไม่ได้แสดงค่าไว้ ส่วนค่าความเชื่อมั่น หา 2 วิธี คือ การสอบซ้ำระหว่างข้อสอบชุดแรกกับข้อสอบชุดที่ปรับปรุงแล้วกับกลุ่มตัวอย่างเดิมและหาแบบแบ่งครึ่งแบบทดสอบ ได้ค่าความเชื่อมั่น .74 ขึ้นไป

สมพร หลิมเจริญ (2537 : 73,103) ได้สร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเอง เมื่อ พ.ศ. 2537 เป็นแบบทดสอบชนิดสถานการณ์มี 72 ข้อ แต่ละข้อมี 3 ตัวเลือก ดังตัวอย่าง

0) สมบัติทำแก้วน้ำครูแตกโดยไม่มีใครเห็น เมื่อครูถามว่าใครทำแก้วน้ำแตก นักเรียนคิดว่าสมบัติจะตัดสินใจอย่างไร

ก. บอกครูว่าคนอื่นทำแตก

ข. ไม่บอกครูเพราะกลัวครูดุ

ค. บอกครูว่าทำแก้วน้ำครูแตก

การหาความเที่ยงของแบบทดสอบ ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .919 ค่าความตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้วิธีเทคนิคกลุ่มทราบซิดได้ค่าความตรงเชิงโครงสร้างทั้งฉบับมีค่าเป็น 6.599 และค่าความตรงตามสภาพทั้งฉบับมีค่าเป็น .408 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

10.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบ ที่ให้ทั้งชนิดข้อความและสถานการณ์

จากแนวคิดที่ใช้เป็นการเลือกรูปแบบการถาม ในการสร้างแบบทดสอบวัดลักษณะนิสัยชนิดข้อความ และชนิดสถานการณ์ ตามที่กล่าวมาแล้ว ยังมีผู้ที่สร้างแบบทดสอบวัดด้านนี้ด้วยการใช้รูปแบบของข้อความทั้งชนิดข้อความและชนิดสถานการณ์รวมกันในฉบับเดียวกันอยู่หลายท่าน เช่น

มอร์ริส (Morris) ได้สร้างแบบทดสอบ Moris Trait Index L. ขึ้น แต่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ เป็นแบบทดสอบวัดความเป็นผู้นำสำหรับคนทั่วไปมีทั้งหมด 5 ตอน ตอนที่ 1 ถึง 4 เป็นแบบข้อความ มีทั้งหมด 100 ข้อ ดังตัวอย่าง

คำที่แจ่ม ให้ท่านตัดสินใจว่า ประโยคที่ให้มานั้น สำหรับท่าน ถูก (A) หรือผิด (B) หรือบางครั้งถูกบางครั้งผิด (C) ให้เติมอักษรลงในวงเล็บ

2. () เมื่อแก้ปัญหาทางหนึ่งผิดซ้ำๆ จะต้องหาวิธีการอื่น

7. () เป็นการยากลำบากสำหรับข้าพเจ้าในการท่องจำ

ตอนที่ 5 เป็นสถานการณ์ มี 7 ข้อ แต่ละ 6 ตัวเลือก ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง ในแต่ละสถานการณ์จาก 7 สถานการณ์ต่อไปนี้จงขีดเครื่องหมาย x ลงใน () โดยเลือก 1 ตัวเลือก จากที่ให้มา 6 ตัวเลือก ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

7. โดยไม่ได้คาดฝันมาก่อน อาจารย์ใหญ่ก็มาบอกให้ครูคนหนึ่ง
ว่าให้ช่วยทำงานให้ท่านตอนโรงเรียนเลิกแล้ว ถ้าท่านเป็นครูคนนั้นจะทำอย่างไร

- 1 () พูดว่า "ดีมาก เพราะผมคิดว่าจะทำอยู่แล้ว"
- 2 () ปฏิเสธ บอกว่าจะต้องรีบกลับบ้าน
- 3 () ยอมทำงาน แต่ก็รู้สึกว่าจะไม่ได้รับความยุติธรรม
- 4 () คิดว่าต้องหาข้อแก้ตัวแน่
- 5 () อธิบายให้ท่านทราบว่าเรามีงานพิเศษต้องทำ จะมาช่วยในวันต่อไป

6 () ยินดีทำงานเพื่อพิสูจน์ในความเป็นครูของเรา
การหาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีสอบซ้ำ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .64

นิตา ด้านวิริยะกุล (2527 : 47-51) ได้สร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรม
ด้านความซื่อสัตย์เพียรขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2527 รูปแบบของแบบทดสอบมี 2 รูปแบบ
ดังนี้

1. แบบข้อความ มี 46 ข้อ ดังตัวอย่าง

0) ข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องอ่านและทำความเข้าใจกับบทเรียนล่วงหน้า
มาก่อน

- ก. ใช่ ข. ไม่ใช่ ค. ไม่แน่ใจ

2. แบบสถานการณ์ จำนวน 22 ข้อ ดังตัวอย่าง

0) เมื่อครูมอบหมายให้ทำรายงาน ลัดดาจะคิดว่าหาความรู้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อประกอบการเขียนรายงาน ถ้าเป็นนักเรียนจะทำเหมือนลัดดาหรือไม่

- ก. ทำ ข. ไม่ทำ ค. ไม่แน่ใจ

การให้คะแนนเรียงตามลำดับ 3, 1, 2 แบบทดสอบนี้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 871 คน หาความเชื่อมั่นโดยวิธีแบ่งครึ่งแบบทดสอบ ได้ค่าความเชื่อมั่นแต่ละตอน และรวมทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ 0.6605 ถึง 0.6625 หาความเที่ยงตรงตามสภาพปัจจุบันได้ เท่ากับ 0.685

วัฒนา สิงห์สมฤทธิ (2527 : 41-43, 109-110) ได้สร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ เมื่อปี พ.ศ. 2527 ลักษณะของแบบทดสอบประกอบด้วยแบบทดสอบย่อย 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบข้อความ จำนวน 62 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสถานการณ์ จำนวน 33 ข้อ โดยแยกออกเป็นด้าน ๆ ได้แก่

1. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน
2. ความรับผิดชอบในการกระทำของตน
3. ความรับผิดชอบต่อตนเอง
4. ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ตัวอย่างแบบทดสอบ ตอนที่ 1

0) ข้าพเจ้าเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมายเสมอ

- ก. จริง ข. ไม่จริง ค. ไม่แน่ใจ

ตัวอย่างแบบทดสอบ ตอนที่ 2

0) ประมุขไม่ชอบออกกำลังกายและไม่เคยเล่นกีฬาเลย เขาเป็นหวัดบ่อยๆ เมื่อมีเพื่อนคนหนึ่งแนะนำว่า การออกกำลังกายจะช่วยให้อึดขึ้น เขาจึงออกวิ่งทุก ๆ เช้า ถ้านักเรียนเป็นประมุขจะทำเช่นนี้หรือไม่

- ก. ทำ ข. ไม่ทำ ค. ไม่แน่ใจ

การให้คะแนนทั้งสองตอนให้ 3, 1 และ 2 ตามลำดับสำหรับข้อความทางบวกและให้ 1, 3 และ 2 ตามลำดับ สำหรับข้อความทางลบ การหาคุณภาพของแบบทดสอบหาได้จากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 479 คน หาความเชื่อมั่นโดยวิธีแบ่งครึ่งแบบทดสอบ (Split-half Method) ได้ค่าเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9334 หาความเที่ยงตรงตามโครงสร้างโดยใช้เทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว (Known - Group Technique) ได้ค่าความเที่ยงตรงของแบบ

ทดสอบแต่ละด้านและรวมทุกด้าน ตั้งแต่ 4.1574-5.7209 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ทุกค่า และความเที่ยงตรงตามสภาพ โดยหาจากสหสัมพันธ์แบบจัดอันดับ (Rank Correlataion) ได้ค่าความเที่ยงตรงของแต่ละด้านและรวมทุกด้านอยู่ใน ช่วง 0.507 ถึง 0.613

สนวน ลิโทชวลิต (2528 : 61) ได้สร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้าน ความเมตตากรุณาขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2527 ลักษณะของแบบทดสอบมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นชนิดข้อความ จำนวน 83 ข้อ ดังตัวอย่าง

ใช่	ไม่ใช่

0) ข้าพเจ้ามาเรียนพยาบาลเพราะต้องการตามใจแม่

00) ข้าพเจ้าบวชเรียนด้วยความรำคาญ

ตอนที่ 2 เป็นชนิดสถานการณ์ จำนวน 30 สถานการณ์ ดังตัวอย่าง

สถานการณ์ที่ 1 นกสีสวยตัวหนึ่งบินหลงเข้าไปในหอพักพยาบาล ที่มีหน้าต่าง เป็นกระจกปิดอยู่ นกพยายามบินออกมาจากห้องแต่ก็บินออกไม่ได้ และชนกระจกทุก ครั้งที่ยิน สุนิสา และสุพรเป็นนักศึกษาพยาบาล ซึ่งเห็นเหตุการณ์อยู่ สุนิสาเห็นนกตัว นั้นก็อยากได้ เพื่อจะนำไปเลี้ยงในกรงที่บ้าน จึงขอร้องให้สุพรช่วยจับ

1. สุพรควรจะทำอย่างไร

ก. ช่วยสุนิสาจับนก

ข. ขอให้สุนิสาปล่อยนกไป

2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่สุนิสาจะนำนกไปเลี้ยง

ก. เห็นด้วย

ข. ไม่เห็นด้วย

การให้คะแนนทั้งสองตอนเป็น 0,1 ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบหาโดยวิธี ของ Kuder Richardson (KR-20) จากกลุ่มตัวอย่าง 880 คน ได้ค่าความเชื่อ

มันของแบบทดสอบชนิดข้อความและชนิดสถานการณ์เท่ากับ 0.74 และ 0.81 ตามลำดับ หากความเที่ยงตรงตามสภาพโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอันดับของผลการสอบกับอันดับที่อาจารย์และกลุ่มเพื่อนเป็นผู้จัด ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.487 ถึง 0.709 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างหาโดยใช้เทคนิคกลุ่มที่รู้จักต่ออยู่แล้ว ได้ค่าเท่ากับ 5.80 และ 7.34 ตามลำดับ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 2 ค่า

สันติ สุขทรัพย์ (2528 : 61-62) ได้สร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้น เมื่อ ปี พ.ศ. 2527 - 2528 แบบทดสอบมี 2 ฉบับ

1. ชนิดข้อความ (Statement) มี 60 ข้อ แยกเป็นด้านย่อย 3 ด้าน ด้านละ 20 ข้อ ดังตัวอย่าง

ใช่	ไม่ใช่

- 0) ข้าพเจ้าให้เกียรติเพื่อน ๆ เสมอ
 00) ข้าพเจ้ามักเล่นกีฬาร่วมกับเพื่อนไม่ได้

2. ชนิดสถานการณ์ (Situation) มี 60 ข้อ แยกเป็นด้านย่อย 3 ด้าน ด้านละ 20 ข้อ ดังตัวอย่าง

0) บุขกรมีนัดกับเพื่อนจะไปเที่ยวต่างจังหวัดในวันรุ่งขึ้น แต่แม่ของเธอบอกว่าเมื่อคืนนี้ฝนไม่ตักแล้วจะเกิดอันตรายจึงไม่อยากให้ไป ถ้านักเรียนเป็นบุขกรจะทำอย่างไร

- ก. ไม่ไป เพราะเชื่อความฝันของแม่ว่าเป็นจริง
 ข. ขอเลื่อนวันไปเที่ยว ถ้าเลื่อนไม่ได้ก็จะไม่ไป
 ค. ไปเที่ยวตามนัด เพราะฝันร้ายจะกลายเป็นดี
 ง. ไปเที่ยวตามนัด และชี้แจงให้แม่ทราบถึงความสมเหตุสมผล

การหาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ชนิดข้อความได้ค่าความเชื่อมั่นแต่ละด้าน .503 ถึง .713 รวมทั้งฉบับได้ .824 ชนิดสถานการณ์ ได้ค่าความเชื่อมั่นแต่ละด้าน .656 ถึง .784 รวมทั้งฉบับได้ .902 ค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบหาโดยใช้เทคนิคกลุ่มที่รู้จัก ได้ค่า t ดังนี้ ชนิดข้อความแต่ละด้านได้ 10.283 ถึง 10.771 รวมทั้งฉบับได้ 13.804 ชนิดสถานการณ์แต่ละด้านได้ 16.921 ถึง 17.064 รวมทั้งฉบับได้ 21.709 ทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บรรทม มณีโชติ (2530 : 49-53, 70-76) ได้สร้างแบบทดสอบวัดลักษณะนิสัยด้านความเสียสละ ชนิดข้อความและชนิดสถานการณ์จำนวน 40 ข้อ ในแต่ละสถานการณ์จะมีคำถาม 1-4 ข้อ จำนวน 25 สถานการณ์ ดังตัวอย่าง

1. ชนิดข้อความ (Statement) มี 40 ข้อ ดังตัวอย่าง

	ใช่	ไม่ใช่
0) เมื่อเพื่อนร่วมชั้นขาดอุปกรณ์การเรียนข้าพเจ้าจะ เอาของตนที่มีอยู่ให้	ก	ข
00) ข้าพเจ้าจะอธิบายบทเรียนให้เพื่อน ๆ ฟังเสมอ ถ้าเพื่อนไม่เข้าใจ	ก	ข

2. ชนิดสถานการณ์ (Situation) มี 25 สถานการณ์ จำนวน 40 ข้อ
ดังตัวอย่าง

0) สายใจและนารีเป็นเพื่อนนักเรียนร่วมชั้นกัน สายใจเป็นคนที่ชอบกล่าว
ร้ายผู้อื่นรวมทั้งนารีก็ถูกกล่าวร้ายอยู่บ่อย ๆ วันนี้สายใจไม่ได้ทำการบ้านมาจึงถูกรู
ดูและกำชับให้สายใจทำการบ้านมาส่งในตอนพักกลางวัน

1. นักเรียนเป็นนารีจะทำอย่างไร

- ก. ทำเฉย ๆ ไม่สนใจ
- ข. เข้าไปไต่ถามถึงสาเหตุที่สายใจไม่ทำการบ้าน

2. สายใจไม่ทำการบ้านมาเพราะสมุดหมด ถ้านักเรียนเป็นนารีจะทำอย่างไร

- ก. ให้สายใจไปซื้อสมุดเอง
- ข. เอาสมุดของตนที่มีอยู่ให้สายใจ

การหาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ชนิดข้อความได้ ค่าความเชื่อมั่นแต่ละด้านเท่ากับ .3970 - .5610 รวมทั้งฉบับเท่ากับ .7735 ชนิดสถานการณ์ได้ค่าความเชื่อมั่นแต่ละด้านเท่ากับ .4931 - .5878 รวมทั้งฉบับเท่ากับ .7975 ค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดลักษณะนิสัย ชนิดข้อความแต่ละด้านเท่ากับ .6169 - .6366 ชนิดสถานการณ์แต่ละด้านเท่ากับ .6552 - .7759 ทุกค่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดคุณลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นงานวิจัยที่เป็นการสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมและบุคลิกภาพ ด้านต่าง ๆ ชนิดข้อความ, ชนิดสถานการณ์ข้อความและทั้งที่เป็นข้อความและสถานการณ์ในงานวิจัยเดียวกันแต่ไม่ปรากฏว่ามีการสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา, สถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูนและชนิดข้อความ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมดังกล่าวเพื่อใช้ในการศึกษารังนี้

10.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบแบบภาษาและแบบรูปภาพ

จากการศึกษาพบว่าผู้สนใจทำการศึกษา การใช้แบบทดสอบแบบภาษาและแบบรูปภาพดังนี้

ดาร์ซี (Darcy. 1952 : 499-506) ได้ทำการศึกษาว่าแบบทดสอบประเภทใดเหมาะสมกับเด็กชั้นใด โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 จำนวน 235 คน โดยแยกเป็นนักเรียนชาย 117 คน และนักเรียนหญิง 118 คน ของโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองนิวซอร์ค เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบเป็นแบบทดสอบทางภาษาของพินท์เนอร์ฉบับบี (The Pintner General Ability Form B) และแบบทดสอบรูปภาพของพินท์เนอร์ฉบับเค (Form K) ผลการศึกษาปรากฏว่า แบบทดสอบที่เป็นรูปภาพได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบที่เป็นภาษาถึง 8.82 คะแนน เด็กที่มีอายุ 126.5 เดือน จะได้คะแนนแบบทดสอบที่เป็นรูปภาพสูงกว่าเด็กอายุ 117.2 เดือน ถึง 8.62 คะแนน เด็กในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างแบบทดสอบที่เป็นตัวหนังสือและรูปภาพ ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบที่เป็นตัวหนังสือกับที่เป็นรูปภาพมีค่า .58

กูดินาฟ (Greene. 1952 : 88-90 ; citing Goodenough. 1932) ได้ทำการศึกษาเพื่อที่จะทราบว่าระดับอายุใดเหมาะสมกับแบบทดสอบที่เป็นตัวหนังสือ หรือที่เป็นรูปภาพและได้สร้างแบบทดสอบมินิโซต้าฉบับหนึ่ง สำหรับทดสอบเด็กก่อนเข้าโรงเรียน (Minnesota Preschool Test) สำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 1.5-6 ปี แบบทดสอบชุดนี้แบ่งเป็น 2 ฉบับ คือ แบบทดสอบที่เป็นตัวหนังสือและแบบทดสอบที่เป็นรูปภาพ ทั้ง 2 ฉบับนี้ต่างก็นำมาทดสอบกับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี แต่ใช้ได้ดีเฉพาะแบบทดสอบที่เป็นรูปภาพกับเด็กที่อายุมากกว่า 3 ปีขึ้นไป นอกจากนี้ยังได้ศึกษาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบที่เป็นตัวหนังสือกับแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีค่า .68 - .94 ซึ่งมีค่าสหสัมพันธ์เฉลี่ยเป็น .86 ส่วนสหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบที่เป็นรูปภาพกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่า .67 - .92 และมีค่าสหสัมพันธ์เฉลี่ยเป็น .89 จากการศึกษาเหล่านี้แสดงว่าแบบทดสอบที่เป็นรูปภาพก็ใช้ในการวัดผลนักเรียนได้ดี และไม่จำเป็นต้องใช้แบบทดสอบที่เป็นตัวหนังสือเสมอไป

คิลเลล (Killell. 1959 : 263-268) ได้ทำการศึกษาการใช้แบบทดสอบที่เป็นตัวหนังสือและรูปภาพ ในกลุ่มตัวอย่างที่มีสองภาษาในเชื้อชาติที่ต่างกัน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งปรากฏผลว่าแบบทดสอบที่เป็นรูปภาพใช้ได้ดีกว่าแบบทดสอบที่เป็นภาษาหรือตัวหนังสือสำหรับเด็กกลุ่มที่อยู่ในสังคมต่างกัน และที่มีการใช้ภาษาตลอดจนเชื้อชาติต่างกัน

เกนเดอร์สัน และเฟลด์ท (Genderson And Feltd. 1960 : 115-121) ได้ร่วมกันทำการศึกษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 552 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ใช้แบบทดสอบของคาลิฟอร์เนีย พบว่ากลุ่มที่ทำแบบทดสอบวัดตัวหนังสือได้ดีจะสามารถทำแบบทดสอบที่เป็นคำศัพท์และภาษาได้ดี ส่วนกลุ่มที่นำแบบทดสอบรูปภาพได้ดีจะสามารถทำแบบทดสอบวิชาคณิตศาสตร์ได้ดี

แคมเบล (Campbell. 1961 : 889-913) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่เป็นตัวกำหนดความยากของข้อสอบจัดประเภทที่เป็นรูปภาพ จำนวน 8 ฉบับ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 11-12.5 ปี จำนวน 639 คน พบว่า องค์ประกอบภายในที่สำคัญที่สุดต่อความยากของข้อสอบจัดประเภทรูปภาพ ได้แก่คุณสมบัติดังต่อไปนี้ เรียง

จากง่ายไปยากคือ รูปทรง ความลึก การแรเงา ตำแหน่ง และขนาด ถ้ารูปภาพมีคุณสมบัติต่างกันหลายด้านจะทำให้ความยากของข้อสอบเพิ่มขึ้นด้วย

อังคณา ตันติรัตนานนท์ (2511 : 75-79) ได้ศึกษาความสามารถในการตอบแบบทดสอบชนิดเป็นรูปภาพ และเป็นตัวหนังสือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีที่ 4 และปีที่ 7 โดยใช้แบบทดสอบที่เป็นรูปภาพและตัวหนังสือ ชนิดจัดเข้าพวกและอุปมาอุปไมยชนิดละ 2 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า แบบทดสอบที่เป็นรูปภาพมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบที่เป็นตัวหนังสือ ส่วนด้านความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 2 ชนิดไม่แตกต่างกัน แบบทดสอบทั้ง 4 ฉบับ มีความยากง่ายเหมาะสมกับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด ส่วนแบบทดสอบที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 คือ แบบทดสอบตัวหนังสือทั้ง 2 ชนิด ด้านความแตกต่างระหว่างอายุ แบบทดสอบที่เหมาะสมกับเด็กอายุ 12 ปี คือ แบบทดสอบอุปมาอุปไมย ทั้งตัวหนังสือและรูปภาพและแบบทดสอบเข้าพวกชนิดตัวหนังสือ ส่วนแบบทดสอบไม่เข้าพวกชนิดรูปภาพเหมาะสมกับเด็กอายุ 9 ปี ด้านความเชื่อมั่นแบบทดสอบรูปภาพเหมาะสมกับเด็กอายุต่ำ ๆ แบบทดสอบประเภทตัวหนังสือเหมาะสมกับเด็กอายุมาก ๆ ความแตกต่างระหว่างเพศ แบบทดสอบตัวหนังสือและรูปภาพได้ผลใกล้เคียงกัน

พนิชฐา สาลีผล (2537 : 49-52) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความอดทนระหว่างสถานการณ์ที่เป็นภาษากับสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 770 คน ซึ่งผลปรากฏว่าแบบทดสอบสถานการณ์ที่เป็นภาษามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน ส่วนด้านความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ 2 ชนิดไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบแบบภาษาและแบบรูปภาพของแบบทดสอบแต่ไม่ปรากฏว่ามีการเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา สถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูนและชนิดข้อความ

ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบ วัดจริยธรรมชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา, สถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูนและชนิดข้อความ ที่สร้างขึ้นจากนิยามตัวเดียวกันว่าจะมีผลต่อคุณภาพของแบบทดสอบแตกต่างกันหรือไม่ ทั้งนี้เพราะยังไม่มีผู้ใดเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ มาก่อน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

1. ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา สถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และข้อความแตกต่างกัน
2. ความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา สถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และข้อความแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง กลุ่มที่ 3 กรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย เขตพญาไท บางเขน ดอนเมือง จตุจักร และ ราชเทวี จำนวน 12 โรงเรียน มี 162 ห้องเรียน และมีนักเรียนทั้งหมด 7,341 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง กลุ่มที่ 3 กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 27 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 1,143 คน ซึ่งมีรายละเอียด และขั้นตอนการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 ประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ ($\alpha = .05$) เมื่อเทียบจากตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ควรเลือก จากประชากร แล้วควรใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 381 คน ประมาณ 9 ห้องเรียน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 261 ; อ้างอิงมาจาก Yamane. 1967:887) ในการวิจัยครั้งนี้มีแบบทดสอบ 3 ฉบับ ซึ่งทดสอบนักเรียนฉบับละ 381 คน จึงใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,143 คน

ขั้นที่ 2 สุ่มโรงเรียนจากทุกเขตในประชากร ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีเขตเป็นชั้น (Strata) และโรงเรียน เป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling) โดยใช้สัดส่วนร้อยละ 58 ได้จำนวนโรงเรียน 7 โรงเรียน จากการสำรวจพบว่าโรงเรียนและจำนวนห้องเรียนในแต่ละเขตมีดังนี้ เขตพญาไท มี 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย มี 12 ห้องเรียน เขตบางเขน มี 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย มี 16 ห้องเรียน โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน มี 16 ห้องเรียน เขตดอนเมืองมี 4 โรงเรียน

คือ โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง มี 16 ห้องเรียน โรงเรียนสีกัน(วัดนาอุปถัมภ์) มี 16 ห้องเรียน โรงเรียนดอนเมืองจตุรจินดา มี 16 ห้องเรียน โรงเรียนราชวินิต-บางเขน มี 14 ห้องเรียน เขตจตุจักร มี 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนทองวัง มี 14 ห้องเรียน โรงเรียนสารวิทยา มี 12 ห้องเรียน เขตราชเทวี มี 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนศรีอยุธยา มี 16 ห้องเรียน โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย มี 14 ห้องเรียน โรงเรียนมัธยมวิเศษ มี 12 ห้องเรียน

ขั้นที่ 3 สุ่มห้องเรียนจากทุกโรงเรียนที่สุ่มได้ในขั้นที่ 2 ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ใช้สัดส่วนร้อยละ 26 ได้จำนวนห้องเรียน 27 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 1,143 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามเขต โรงเรียน จำนวนห้องเรียน และจำนวนนักเรียน

เขต	โรงเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน
พญาไท	1. สามเสนวิทยาลัย	3	128
บางเขน	2. ฤทธิยะวรรณาลัย	5	210
ดอนเมือง	3. สีกัน (วัดนานันท์อุปถัมภ์)	4	172
	4. ดอนเมืองจตุรจินดา	4	168
	5. ดอนเมืองทหารอากาศบำรุง	4	168
จตุจักร	6. สารวิทยา	3	129
ราชเทวี	7. สันติราษฎร์วิทยาลัย	4	168
รวม	7	27	1,143

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดจริยธรรม ด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณที่เป็นภาษา สถานการณที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และมีตัวเลือก 3 ตัวเลือก มีคะแนนน้ำหนักเป็น 0, 1, 2 จะมีแบบทดสอบ 3 ฉบับ และแบบประเมินการสังเกต คือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณที่เป็นภาษา แบบทดสอบฉบับนี้จะใช้สถานการณเป็นตัวหนังสือหรือภาษาเขียน และมีตัวเลือกจำนวน 3 ตัวเลือก ที่เป็นภาษาเขียนเช่นเดียวกัน เพื่อให้ให้นักเรียนอ่านแล้วพิจารณาว่าจะประพฤดิหรือปฏิบัติอย่างไรถ้าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นกับนักเรียนเองจำนวน 40 ข้อ

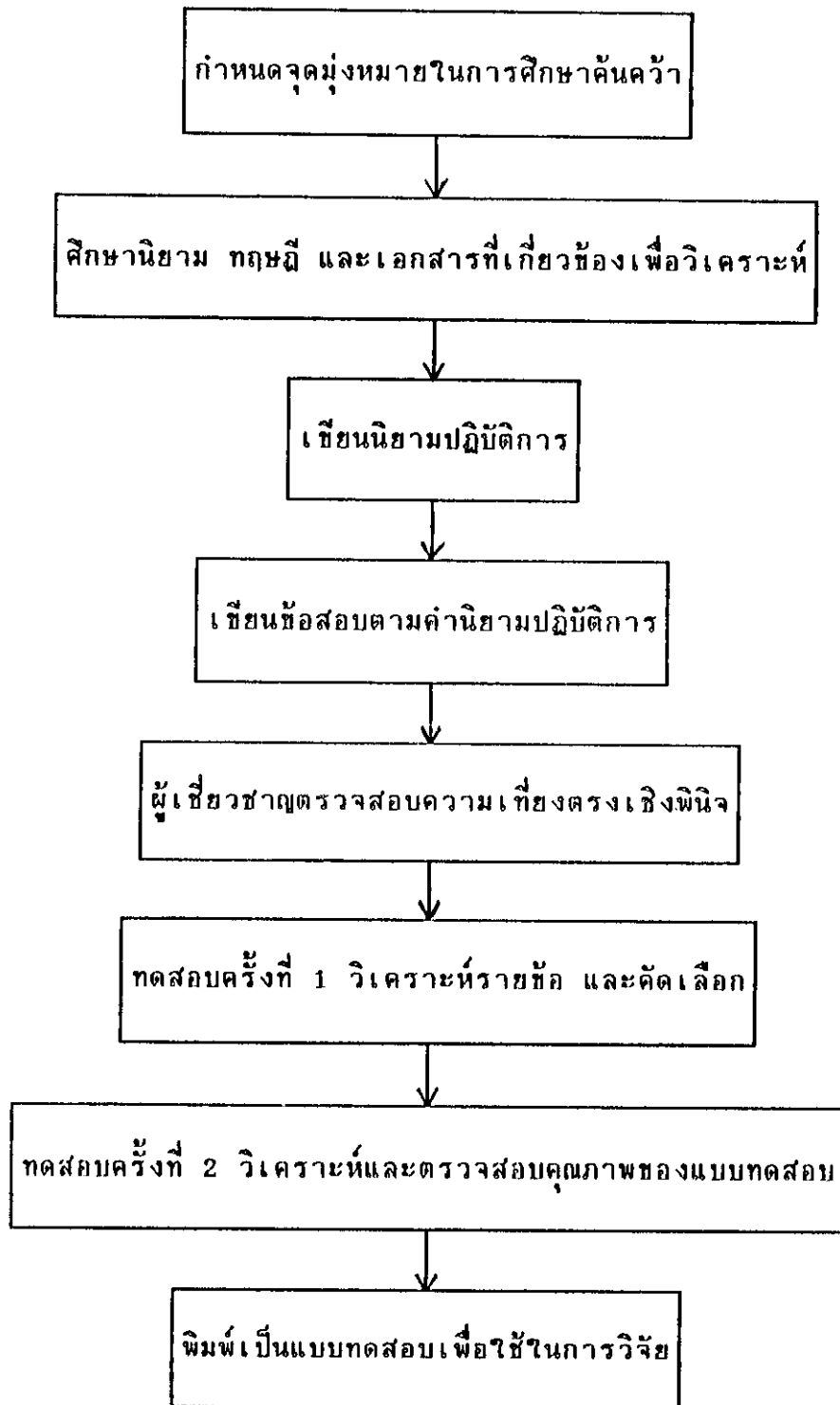
ฉบับที่ 2 เป็นแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณที่เป็นภาพการ์ตูน แบบทดสอบฉบับนี้เป็นภาพการ์ตูนมีคำพูดประกอบเล็กน้อยแทนการการใช้ภาษาเขียน และมีตัวเลือก 3 ตัวเลือก ที่เป็นภาษาเขียน เช่นเดียวกันกับฉบับที่ 1 จำนวน 40 ข้อ

ฉบับที่ 3 เป็นแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดข้อความ แบบทดสอบฉบับนี้จะป็นข้อความประโยคบอกเล่า และมีตัวเลือกจำนวน 3 ตัวเลือก ที่เป็นข้อความจำนวน 40 ข้อ

แบบประเมินการสังเกต เป็นเครื่องมือประเมินการสังเกตพฤติกรรมด้านพรหมวิหารสี่ ซึ่งสร้างเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 มาตรา เพื่อใช้ในการหาความเที่ยงตรงเชิงสภาพ จำนวน 12 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การสร้างเครื่องมือที่ใช้สำหรับการศึกษาค้นคว้านี้ ได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน แสดงในภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 ลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ

จากภาพประกอบ 1 แสดงลำดับขั้นในการดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัด
จริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ดังมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่
เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ ที่มีคุณภาพเพื่อใช้ในการ
การวิจัย

2. ศึกษานิยาม ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ความมี
พรหมวิหารสี่

2.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2 รวบรวมนิยามของพรหมวิหารสี่

2.3 หาพฤติกรรมที่แสดงออกถึงพรหมวิหารสี่

3. เขียนนิยามปฏิบัติการของพรหมวิหารสี่ ซึ่งสรุปมาจากนิยามที่ค้นคว้ามา

4. เขียนข้อสอบตามนิยามปฏิบัติการ จำนวน 3 ฉบับ มีขั้นตอนดังนี้

4.1 เขียนแบบทดสอบอัตนัยวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ โดยกำหนด
สถานการณ์ที่ผู้ถูกเป็นเรื่องราวสั้น ๆ จำนวน 60 สถานการณ์ (ข้อ) แล้วนำไปทดสอบ
กับนักเรียนที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน แล้วนำคำตอบที่ได้จากนักเรียน
มาเขียนเป็นตัวเลือก จำนวน 3 ตัวเลือกต่อ 1 สถานการณ์

4.2 นำสถานการณ์และคำตอบจากข้อ 4.1 มาเขียนเป็นแบบทดสอบ
ฉบับที่ 1 เป็นแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา
มีสถานการณ์ที่ผู้ถูกเป็นเรื่องราวสั้น ๆ ด้วยการเขียนบรรยายเป็นภาษาเขียน เพื่อให้
นักเรียนพิจารณาว่าจะปฏิบัติอย่างไรเมื่อเกิดสถานการณ์นั้นกับตัวเอง มีตัวเลือกจำนวน
3 ตัวเลือกต่อ 1 สถานการณ์ (ข้อ) นำหนักคะแนนเป็น 0, 1, 2 และมีทั้งหมด 4 ด้าน
คือ ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา และด้านอุเบกขา จำนวนด้านละ 15 ข้อ
รวมทั้งฉบับ 60 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและกำหนดน้ำหนัก
คะแนนให้กับตัวเลือก

การให้คะแนน แต่ละข้อมีน้ำหนักคะแนนตัวเลือกเป็น 0, 1, 2 ดังนี้
 0 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงถึงการมีจริยธรรมระดับต่ำหรือไม่มี
 1 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงถึงการมีจริยธรรมระดับปานกลาง
 2 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงถึงการมีจริยธรรมระดับสูง

4.3 สร้างแบบทดสอบฉบับที่ 2 เป็นแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้าน
 พรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน โดยผู้วิจัยใช้สถานการณ์เดียวกับฉบับที่ 1
 แต่ใช้ภาพการ์ตูนบรรยายเรื่องราวแทนภาษา และมีคำพูดสนทนาประกอบเล็กน้อย เพื่อ
 ให้นักเรียนพิจารณาจาก 3 ตัวเลือก ซึ่งยังคงใช้ภาษาเขียนและเป็นตัวเลือกเดียวกับ
 ฉบับที่ 1 มีน้ำหนักคะแนนเป็น 0, 1, 2 และมีทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านเมตตา
 ด้านกรุณา ด้านมุทิตา และด้านอุเบกขา จำนวนด้านละ 15 ข้อ รวมทั้งฉบับ 60 ข้อ
 เกณฑ์การให้คะแนนโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและกำหนดน้ำหนัก
 คะแนนให้กับตัวเลือก

การให้คะแนน แต่ละข้อมีน้ำหนักคะแนนตัวเลือกเป็น 0, 1, 2 ดังนี้
 0 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงถึงการมีจริยธรรมระดับต่ำหรือไม่มี
 1 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงถึงการมีจริยธรรมระดับปานกลาง
 2 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงถึงการมีจริยธรรมระดับสูง

4.4 สร้างแบบทดสอบฉบับที่ 3 เป็นแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้าน
 พรหมวิหารสี่ที่เป็นประโยคบอกเล่าที่เกี่ยวกับการมีพรหมวิหารสี่ หรือไม่มีพรหมวิหารสี่
 โดยให้ผู้ถูกทดสอบตอบว่า "ทำทุกครั้ง" , "ทำเป็นบางครั้ง" , "ไม่ทำเลย"
 การให้คะแนนเป็น 0, 1, 2 คือ ถ้าข้อความเป็นผู้ที่มีพรหมวิหารสี่ของผู้ถูกทดสอบ
 ถ้าตอบว่า "ทำทุกครั้ง" ให้ 2 คะแนน ถ้าตอบว่า "ทำเป็นบางครั้ง" ให้ 1 คะแนน
 ถ้าตอบว่า "ไม่ทำเลย" ให้ 0 คะแนน ถ้าข้อความเป็นผู้ที่ไม่มีพรหมวิหารสี่ ถ้าตอบว่า
 "ไม่ทำเลย" ให้ 2 คะแนน ถ้าตอบ "ทำเป็นบางครั้ง" ให้ 1 คะแนน ถ้าตอบว่า
 "ทำทุกครั้ง" ให้ 0 คะแนน และมีทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านเมตตา ด้านกรุณา
 ด้านมุทิตา และด้านอุเบกขา จำนวนด้านละ 15 ข้อ รวมฉบับละ 60 ข้อ

5. นำแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาทั้งข้อความที่เป็นภาษา และรูปภาพในแต่ละสถานการณ์ และแต่ละข้อความ การกำหนดคะแนนให้กับตัวเลือก และความสอดคล้องระหว่างสถานการณ์ที่เป็นภาษา สถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และข้อความ หาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ โดยดูค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ผลการพิจารณาปรากฏว่า แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และแบบทดสอบชนิดข้อความ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ทั้ง 3 รูปแบบ

6. ทดสอบครั้งที่ 1 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น จำนวน 3 ฉบับ ฉบับละ 60 ข้อ ไปทดสอบกับเด็กที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน จำนวน 300 คน ทดสอบด้วยแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษาจำนวน 100 คน ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูนจำนวน 100 คน และชนิดข้อความ 100 คน นำผลจากการทดสอบไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกที่มีค่าอำนาจจำแนก t มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และคัดเลือกเป็นจำนวน 40 ข้อ ข้อที่ได้ทุกรูปแบบต้องมีนัยสำคัญ การวิเคราะห์ข้อมูลได้ผลดังนี้

แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา จำนวน 60 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 1.147 ถึง 8.288 คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 3.166 ถึง 8.288 เป็นจำนวน 40 ข้อ

แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน จำนวน 60 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.932 ถึง 9.448 คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.446 ถึง 9.448 เป็นจำนวน 40 ข้อ

แบบทดสอบชนิดข้อความ จำนวน 60 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.932 ถึง 10.844 คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.557 ถึง 10.648 เป็นจำนวน 40 ข้อ ซึ่งเป็นข้อที่คัดเลือกได้ระหว่างแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และแบบทดสอบชนิดข้อความ ฉบับละ 40 ข้อ แต่ละฉบับ ได้ด้านเมตตา 10 ข้อ ด้านกรุณา 10 ข้อ ด้านมุกิตา 10 ข้อ และด้านอุเบกขา 10 ข้อ เป็นข้อที่ตรงกันทั้ง 3 ฉบับ

7. ทดสอบครั้งที่ 2 นำแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับที่คัดเลือกแล้วในข้อ 6 ไปทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหอวัง ทดสอบด้วยแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่ภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ จำนวนฉบับละ 100 คน รวมทั้งหมด 300 คน นำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบ ดังนี้

7.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษามีค่า 0.9486 แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูนมีค่า 0.9447 และแบบทดสอบชนิดข้อความมีค่า 0.9417

7.2 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ โดยให้เทคนิคกลุ่มรู้จัก (Known Group Technique) หาได้โดยให้ครูประจำชั้น และเพื่อนร่วมชั้นเรียนซึ่งแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม เสนอรายชื่อกลุ่มที่รู้จักที่มีพรหมวิหารสูงมากกับกลุ่มที่มีพรหมวิหารต่ำ และคัดเลือกนักเรียนที่ได้รับการเสนอชื่อไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 เป็นกลุ่มที่รู้จักทั้ง 2 กลุ่ม จำนวน 15 คน ต่อ 1 ห้องเรียน จำนวน 4 ห้องเรียน ได้นักเรียนที่มีพรหมวิหารต่ำจำนวน 30 คนและนักเรียนที่มีพรหมวิหารสูงมากจำนวน 30 คน รวมเป็นนักเรียนทั้งหมด 60 คน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจริยธรรมด้านพรหมวิหารสูงมากกับกลุ่มที่มีพรหมวิหารต่ำโดยให้ t - test แล้วดำเนินการดังนี้

7.2.1 นำแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับไปทดสอบกับกลุ่มนักเรียนดังกล่าว โดยทำแบบทดสอบชนิดข้อความก่อน แล้ว 1 สัปดาห์ต่อมาจึงทำแบบทดสอบสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และอีกสัปดาห์สุดท้ายจึงทำแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา

7.2.2 นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทั้ง 2 โดยให้ t - test ปรากฏว่า แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ ได้ค่า t เท่ากับ 38.900 38.518 และ 38.323 ตามลำดับ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า

ค่าเฉลี่ยที่ได้จากคะแนนสอบของกลุ่มผู้ช้ดทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ แบบทดสอบมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

8. จัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบ เพื่อนำไปเก็บข้อมูล

เมื่อได้แบบทดสอบที่มีคุณภาพแล้วจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับการทำการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษาคำที่แจ่ง

1.1 แบบทดสอบชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบความรู้สึกหรือการกระทำของนักเรียน ถ้าเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นกับตัวเอง คำตอบที่เลือกในแต่ละข้อนั้นไม่มีข้อถูกหรือข้อผิดอย่างแท้จริงและไม่มีผลกระทบต่อการเรียน จึงขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1.2 วิธีตอบ ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง ใต้ตัวอักษร ก, ข และ ค ซึ่งตรงกับตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบในแต่ละข้อคำตอบ

ตัวอย่างข้อสอบ

ข้อสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ด้านความเมตตา

0) เพื่อน ๆ ได้มาปรึกษาเกี่ยวกับมาลีว่า ใกล้เคียงแล้วควรจัดกลุ่มติววิชาต่าง ๆ ที่ตนเองถนัด

ถ้านักเรียนเป็นมาลี นักเรียนจะทำอย่างไร

ก. ไป แต่จะติวให้เฉพาะเพื่อนที่สนิท (1 คะแนน)

ข. ไป เพราะอยากให้เพื่อนสอบได้คะแนนดี ๆ (2 คะแนน)

ค. ไม่ไป เพราะจะอ่านหนังสือทบทวนความรู้เอง (0 คะแนน)

ข้อสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ด้านกรุณา

00) ขณะที่ปิยะกำลังดูเด็กชายภาคเล่นบาสเกตบอลในสนามอยู่ ปรากฏว่าเด็กชายภาคเกิดหกล้มหัวแตกอยู่กลางสนามบาสเกตบอล
ถ้านักเรียนเป็นปิยะ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เฉย ๆ ไม่ทำอะไร (0 คะแนน)
- ข. รีบเข้าไปช่วยเหลือแล้วพาไปห้องพยาบาล (2 คะแนน)
- ค. ร้องบอกให้เพื่อนของเด็กชายภาคช่วยเหลือ (1 คะแนน)

ข้อสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ด้านมกิตา

000) แซมได้ลงแข่งขันแบดมินตันกับป้อมในงานกีฬาสีของโรงเรียนเพื่อชิงชนะเลิศ
ปรากฏว่าแซมเกิดแข่งขันแพ้ป้อม

ถ้านักเรียนเป็นแซม นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เข้าไปแสดงความยินดีกับป้อมด้วยใจจริง (2 คะแนน)
- ข. เข้าไปแสดงความยินดีกับป้อมตามมารยาท (1 คะแนน)
- ค. เข้าไปบอกกับป้อมว่าคราวหน้าเราจะชนะให้ได้ (0 คะแนน)

ข้อสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ด้านอุเบกขา

0000) ในการสอบสัมภาษณ์คัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
อาจารย์วารวิได้เป็นประธานในการตัดสินนี้ขาดแต่เพียงผู้เดียวและในจำนวน
นักเรียนที่ทำการสอบก็มีหลานของอาจารย์วารวิอยู่ด้วย ซึ่งสอบได้คะแนนต่ำ
ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับการคัดเลือกเข้าเรียน

ถ้านักเรียนเป็นอาจารย์วารวิ นักเรียนจะตัดสินผลการสอบสัมภาษณ์อย่างไร

- ก. ให้เป็นไปตามผลที่ออกมา (2 คะแนน)
- ข. อยากรักษาคะแนนให้แต่ก็กลัวคนอื่นรู้ (1 คะแนน)
- ค. แก้คะแนนให้หลานเพราะมีสิทธิ์ในการตัดสินใจ (0 คะแนน)

2. แบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารชนิศถานการณที่เป็นภาพการตูน
ค่าขี้แจง

2.1 แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบชนิศถานการณที่เป็นภาพการตูน
ให้นักเรียนดูภาพเหล่านีแล้วตอบค่าถาม ตามความรู้สึกหรือการกระทำของนักเรียน
ถ้าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นกับตัวเอง ค่าตอบที่นักเรียนเลือกตอบในแต่ละข้อไม่มีข้อถูก
หรือผิดและไม่มีผลต่อการเรียนการสอนจึงขอให้ตอบตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

2.2 วิธีการตอบให้ทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง ใต้ตัวอักษร
ก, ข และ ค ซึ่งตรงกับตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบในกระดาษค่าตอบ

ตัวอย่างข้อสอบ

ข้อสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ด้านเมตตา

0)

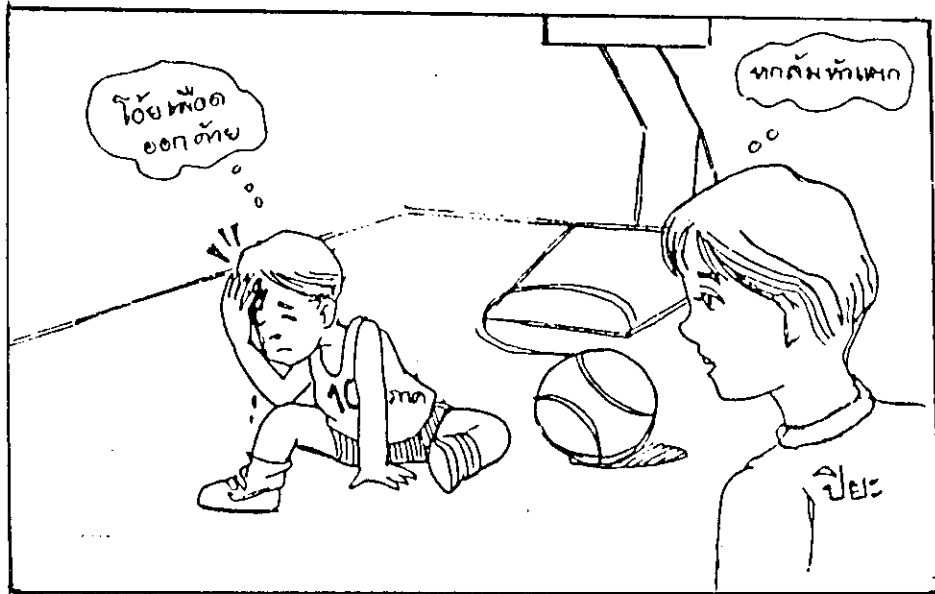

ถ้านักเรียนเป็นมาลี นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไป แต่จะคิให้เฉพาะเพื่อนที่สนิท (1 คะแนน)
- ข. ไป เพราะอยากให้เพื่อนสอบได้คะแนนดี ๆ (2 คะแนน)
- ค. ไม่ไป เพราะจะอ่านหนังสือทบทวนความรู้เอง (0 คะแนน)

ข้อสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ด้านกรุณา

00)

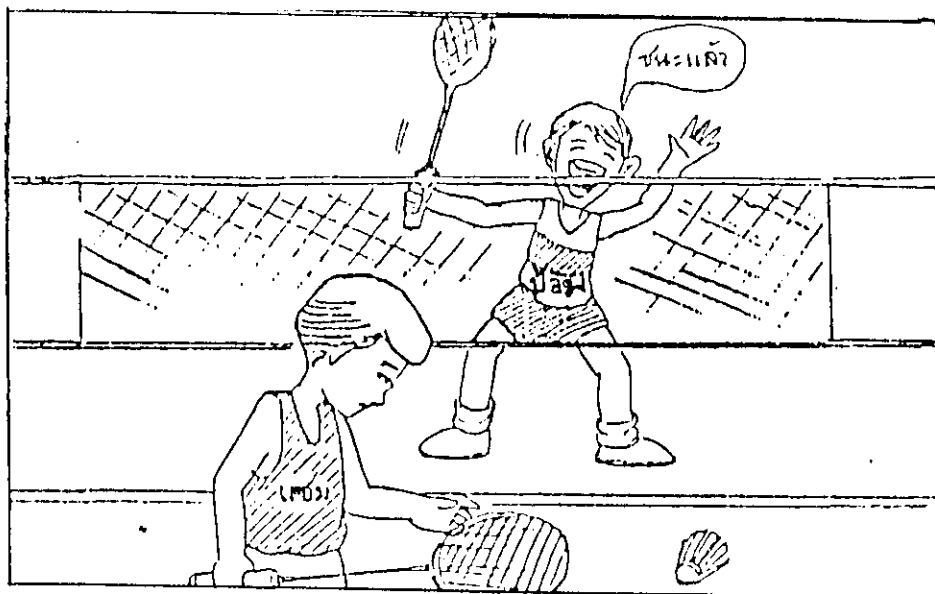

ถ้านักเรียนเป็นปิยะ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เฉย ๆ ไม่ทำอะไร (0 คะแนน)
- ข. รีบเข้าไปช่วยเหลือแล้วพาไปห้องพยาบาล (2 คะแนน)
- ค. ร้องบอกให้เพื่อนของเด็กชายภาคช่วยเหลือ (1 คะแนน)

ข้อสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ด้านมกิตตา

000)

ถ้านักเรียนเป็นแชน นักเรียนจะทําอย่างไร

- ก. เข้าไปแสดงความยินดีกับป้อมด้วยใจจริง (2 คะแนน)
- ข. เข้าไปแสดงความยินดีกับป้อมตามมารยาท (1 คะแนน)
- ค. เข้าไปบอกกับป้อมว่าคราวหน้าเราจะชนะให้ได้ (0 คะแนน)

ข้อสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ด้านอุเบกขา

0000)

ถ้านักเรียนเป็นอาจารย์วารี่ นักเรียนจะตัดสินผลการสอบสัมภาษณ์อย่างไร

- ก. ให้เป็นไปตามผลที่ออกมา (2 คะแนน)
- ข. อยากแก้คะแนนให้แต่ก็กลัวคนอื่นรู้ (1 คะแนน)
- ค. แก้คะแนนให้หลานเพราะมีสิทธิ์ในการตัดสินใจ (0 คะแนน)

3. แบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดข้อความ
ค่าชี้แจง

1.1 แบบทดสอบชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบความรู้สึกหรือการกระทำของนักเรียน ถ้าเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นกับตัวเอง คำตอบที่เลือกในแต่ละข้อนั้นไม่มีข้อถูกหรือข้อผิดอย่างแท้จริงและไม่มีผลกระทบต่อการศึกษา จึงขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1.2 วิธีการตอบ ให้นักเรียนอ่านแต่ละข้อความแล้วทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง ใต้ตัวอักษร ก, ข และ ค ซึ่งตรงกับตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบในแต่ละข้อความ การจะเลือกอักษรใดให้ถือเกณฑ์ดังนี้

เลือกอักษร ก. หมายถึง "ทำทุกครั้ง"

เลือกอักษร ข. หมายถึง "ทำเป็นบางครั้ง"

เลือกอักษร ค. หมายถึง "ไม่ทำเลย"

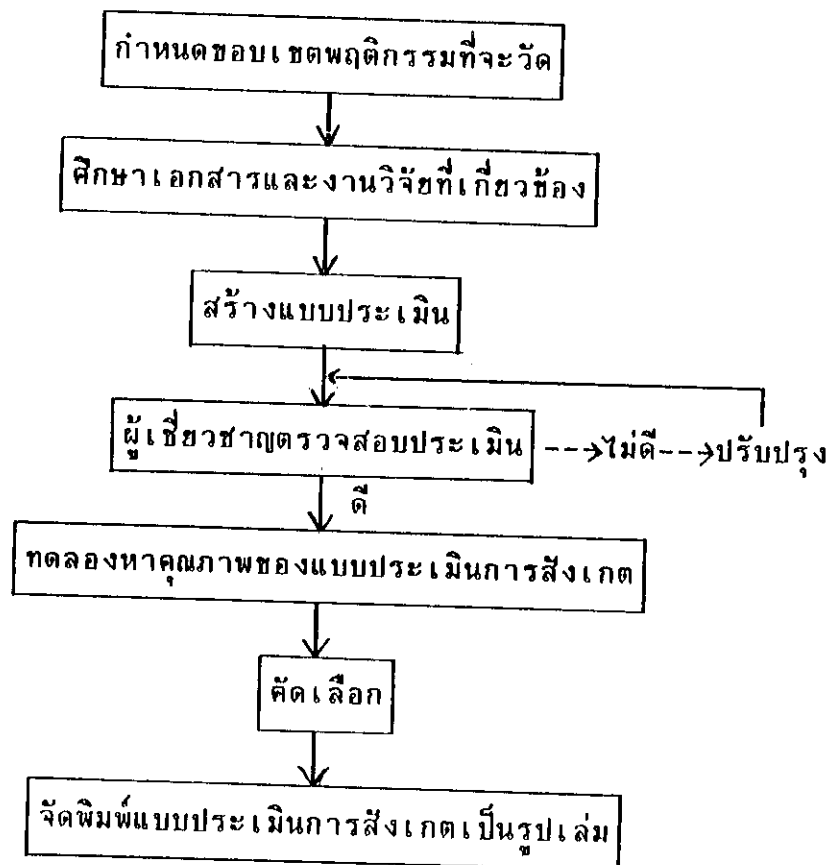
	ทำ ทุกครั้ง	ทำเป็น บางครั้ง	ไม่ ทำเลย
ด้านเมตตา			
0) เมื่อใกล้สอบถ้าเพื่อนไม่เข้าใจวิชาใด ข้าพเจ้าก็จะติวให้	ก	ข	ค
ด้านกรุณา			
00) ถ้าเห็นเด็กเล่นบาสเกตบอลแล้วเกิดหกล้มหัวแตกข้าพเจ้าจะเข้าไปช่วย	ก	ข	ค
ด้านมุทิตา			
000) ข้าพเจ้าแสดงอาการไม่พอใจ เมื่อแข่งขันแบดมินตันแล้วแพ้เพื่อน	ก	ข	ค
ด้านอุเบกขา			
0000) ถ้าข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้เป็นประธานในการสอบสัมภาษณ์ แล้วมีญาติข้าพเจ้าเข้าสอบสัมภาษณ์ด้วย ข้าพเจ้าจะตัดสินอย่างยุติธรรม	ก	ข	ค

หลักเกณฑ์การให้คะแนนคือถ้าข้อความเป็นผู้ที่มีพรหมวิหารสี่ของผู้ถูกทดสอบ ถ้าตอบว่า "ทำทุกครั้ง" ให้ 2 คะแนน ถ้าตอบว่า "ทำเป็นบางครั้ง" ให้ 1 คะแนน

ถ้าตอบว่า "ไม่ทำเลย" ให้ 0 คะแนน ถ้าข้อความเป็นผู้ที่ไม่มีพรหมวิหารสี่ ถ้าตอบว่า "ไม่ทำเลย" ให้ 2 คะแนน ถ้าตอบว่า "ทำเป็นบางครั้ง" ให้ 1 คะแนน ถ้าตอบว่า "ทำทุกครั้ง" ให้ 0 คะแนน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการสังเกต

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการสังเกต เป็นเครื่องมือประเมินการสังเกตพฤติกรรมด้านพรหมวิหารสี่ ได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนแสดงในภาพประกอบ 2 ดังนี้

ภาพประกอบ 2 ลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบประเมิน

จากภาพประกอบ 2 แสดงลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินการสังเกตพฤติกรรมด้านพรหมวิหารสี่ ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ดังมีรายละเอียดการปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดขอบเขตพฤติกรรมที่จะวัดจรรยาบรรณด้านพรหมวิหารสี่ตามนิยาม
2. ศึกษานิยามและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมความมีจรรยาบรรณด้านพรหมวิหารสี่

3. สร้างแบบประเมินการสังเกตพฤติกรรมด้านพรหมวิหารสี่ ซึ่งสร้างเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 มาตรา โดยใช้พฤติกรรมที่วิเคราะห์ได้ในข้อ 2

4. นำแบบประเมินการสังเกตที่สร้างจำนวน 20 ข้อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยตรวจสอบว่าข้อความในแบบประเมินการสังเกตสอดคล้องกับพฤติกรรมด้านพรหมวิหารสี่ที่วิเคราะห์ได้หรือไม่โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) คู่อัดชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.0

ผลการพิจารณาปรากฏว่า แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษาแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และแบบทดสอบชนิดข้อความ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00 ทั้ง 3 รูปแบบ

5. ทดลองหาคคุณภาพของแบบประเมินการสังเกต โดยนำแบบประเมินการสังเกตพฤติกรรมที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ที่โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย มาทดสอบหาค่าอำนาจจำแนก

เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ คือ

- 5 พฤติกรรมพบมากที่สุด
- 4 พฤติกรรมพบมาก
- 3 พฤติกรรมพบปานกลาง
- 2 พฤติกรรมพบน้อย
- 1 พฤติกรรมพบน้อยที่สุด

6. นำผลจากข้อ 5 มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก เพื่อคัดเลือกแบบประเมินการสังเกตที่มีค่าอำนาจจำแนก t มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เป็นจำนวน 12 ข้อ

ผลการพิจารณาปรากฏว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.81 ถึง 8.59 และคัดเลือกมา 12 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 3.78 ถึง 8.59

7. จัดพิมพ์แบบประเมินการสังเกตพฤติกรรมเพื่อนำไปเก็บข้อมูล

ตัวอย่างแบบประเมินการสังเกตพฤติกรรม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านพรหมวิหารสี่ ในช่องหมายเลข 1 ถึงหมายเลข 5

พฤติกรรมด้านพรหมวิหารสี่	ระดับพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
0) ให้คำแนะนำเมื่อเพื่อนมาขอความคิดเห็น 00) เข้าไปช่วยเมื่อเพื่อนได้รับอุบัติเหตุ 000) แสดงความกিনดีที่เห็นเพื่อนประสบผล สำเร็จ 0000) ไม่เข้าข้างเพื่อนที่ทำผิด					

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ คือ แบบทดสอบวัดพรหมวิหารสี่ ที่มีรูปแบบของข้อความชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา สถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ ไปสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง 7 โรงเรียน โดยมีการดำเนินการสอบตามลำดับชั้น ดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตผู้บริหารและกำหนดวัน เวลา ที่ทำการสอบ
2. จัดเตรียมแบบทดสอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่จะสอบในแต่ละครั้ง
3. วางแผนดำเนินการสอบ โดยผู้วิจัยดำเนินการสอบเอง
4. ชี้แจงให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเข้าใจในวัตถุประสงค์ในการสอบ เพื่อให้ได้ผลตรงตามความเป็นจริง

5. ในแต่ละห้องเรียนจะทดสอบด้วยแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับโดยแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม ด้วยการสุ่มอย่างง่าย กลุ่มที่ 1 ทำแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ชนิดสถานการณที่เป็นภาษา จำนวน 381 คน กลุ่มที่ 2 ทำแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ชนิดสถานการณที่เป็นภาพการ์ตูน จำนวน 381 คน กลุ่มที่ 3 ทำแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ชนิดข้อความ จำนวน 381 คน

6. นำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

7. นำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ค่าสถิติและทดสอบสมมติฐาน

7.1 การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบชนิดสถานการณที่เป็นภาษา สถานการณที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ โดยนำคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ของนักเรียนที่มีจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ มาหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับคะแนนที่ครูประจำชั้นและเพื่อนร่วมชั้นประเมินได้จากการสังเกตจากแบบประเมินการสังเกต ซึ่งกลุ่มนักเรียนที่มีจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่นี้มาจากการเสนอชื่อของครูประจำชั้น หัวหน้าห้อง และรองหัวหน้าห้อง โดยคัดเลือกนักเรียนที่ได้รับการเสนอชื่อไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 จำนวน 6 คน ต่อ 1 ห้องเรียน จำนวน 20 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมด 120 คน ให้นักเรียนดังกล่าวทำแบบทดสอบโดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มทำกลุ่มละ 1 ฉบับรวมเป็น 3 ฉบับ คือ กลุ่มที่ 1 ทำแบบทดสอบชนิดสถานการณที่เป็นภาษา จำนวน 40 คน กลุ่มที่ 2 ทำแบบทดสอบสถานการณที่เป็นภาพการ์ตูน จำนวน 40 คน กลุ่มที่ 3 ทำแบบทดสอบชนิดข้อความ จำนวน 40 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย แล้วนำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบของนักเรียน และจากการประเมินของครูประจำชั้นและเพื่อนร่วมชั้นเรียนมาหาค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ ด้วยวิธีของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน แล้วทดสอบความแตกต่างด้วยการแปลงค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพ เป็นค่า Z ตามวิธีของฟิชเชอร์

7.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบชนิดสถานการณที่เป็นภาษา สถานการณที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ โดยนำคะแนนจากการทำแบบทดสอบของนักเรียน มาหาค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณ โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา มาแปลงเป็นค่า Z ตามวิธีของฟิชเชอร์ แล้วทดสอบความแตกต่างทั้ง 3 ฉบับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบทดสอบ คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) หาโดยใช้สูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524:71-72)

1.1 ค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$SD = \sqrt{\frac{N \Sigma X^2 - [\Sigma X]^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ SD แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

ΣX^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. วิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อ (Item analysis) เพื่อหาอำนาจจำแนก โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของการจำแนกกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ และหาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของกลุ่มที่รู้จัก (Known Group Technique) แล้วใช้ t-test ทดสอบ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายศ. 2524 : 187)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{S_H^2/n_H + S_L^2/n_L}}$$

เมื่อ t	แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
\bar{X}_H	แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนสูงหรือกลุ่มที่มีจริยธรรมสูง
\bar{X}_L	แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำหรือกลุ่มที่มีจริยธรรมต่ำ
S_H^2	แทน ความแปรปรวนของกลุ่มที่ได้คะแนนสูงหรือกลุ่มที่มีจริยธรรมสูง
S_L^2	แทน ความแปรปรวนของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำหรือกลุ่มที่มีจริยธรรมต่ำ
n_H	แทน จำนวนผู้ตอบแบบทดสอบในกลุ่มที่ได้คะแนนสูงหรือกลุ่มที่มี จริยธรรมสูง
n_L	แทน จำนวนผู้ตอบแบบทดสอบในกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำหรือกลุ่มที่มี จริยธรรมต่ำ

3. หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา
(α -Coefficient) (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531:171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_1^2}{S_u^2} \right)$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ

S_1^2 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

S_u^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

4. ค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (Concurrent Validity) เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2522 : 168)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\left[N \sum X^2 - (\sum X)^2 \right] \left[N \sum Y^2 - (\sum Y)^2 \right]}}$$

เมื่อ $r_{x,y}$	แทน สัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์ระหว่างคะแนน
N	แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด
ΣX	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ X
ΣY	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ Y
ΣXY	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ X และ Y คูณกันแต่ละคู่
ΣX^2	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ X แต่ละตัวยกกำลังสอง
ΣY^2	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ Y แต่ละตัวยกกำลังสอง

5. ทดสอบความแตกต่างของค่าความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของแบบทดสอบที่มากกว่าสองฉบับ โดยเปลี่ยนค่าความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงเป็นคะแนนมาตรฐาน Z โดยวิธีของฟิชเชอร์ (Fisher's Z Transformation) แล้วใช้ไค-สแควร์ (Chi - Square Test) โดยใช้สูตร (Snedecor and Cochran. 1967 : 187)

$$\chi^2 = \Sigma[(N-3)Z^2] - \frac{[\Sigma(N-3)Z]^2}{\Sigma(N-3)}, \quad df = k-1$$

เมื่อ χ^2	แทน ค่าไค-สแควร์
N	แทน จำนวนคนในแต่ละกลุ่ม
Z	แทน คะแนนมาตรฐานของแบบทดสอบแต่ละฉบับ
k	แทน จำนวนแบบทดสอบ

6. ถ้าพบค่าความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงที่นำมาทดสอบในข้อ 5 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ให้นำค่าความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้สูตรดังนี้ (ลิวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2522:227)

$$Z = \frac{Z_{r_1} - Z_{r_2}}{\sqrt{1/(n_1-3) + 1/(n_2-3)}}$$

เมื่อ Z แทน คะแนนมาตรฐานของโด่งปกติ

Z_{r_1} แทน คะแนนมาตรฐานแบบพิชเชอร์แปลงจาก r_1

Z_{r_2} แทน คะแนนมาตรฐานแบบพิชเชอร์แปลงจาก r_2

n_1, n_2 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ทำแบบทดสอบแต่ละรูปแบบ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนนักเรียนในแต่ละกลุ่ม
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
r_{xy}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
r_{xy}	แทน	ค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบ
Z	แทน	คะแนนมาตรฐานแบบพิชเชอร์
χ^2	แทน	ค่าไค-สแควร์
X_1	แทน	แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา
X_2	แทน	แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน
X_3	แทน	แบบทดสอบชนิดข้อความ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบ
2. ทดสอบความแตกต่างของค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และแบบทดสอบชนิดข้อความ
3. ทดสอบความแตกต่างของค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และแบบทดสอบชนิดข้อความ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาษา แบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาพการ์ตูน และแบบทดสอบชนิดข้อความ

หลังจากนำแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และได้ตรวจสอบคุณภาพแล้วไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวนฉบับละ 381 คน แล้วผู้วิจัยนำกระดาษคำตอบของแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับมาตรวจให้คะแนน และนำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวน ได้ค่าสถิติพื้นฐาน ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณืที่เป็นภาษา ชนิดที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ

ชนิดแบบทดสอบ	\bar{X}	S	S ²
X ₁	67.927	12.225	149.451
X ₂	69.567	10.786	116.338
X ₃	58.512	11.226	126.023

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาษา แบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาพการ์ตูน และแบบทดสอบชนิดข้อความ ดังนี้ 67.927 , 69.576 และ 58.512 โดยแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาพการ์ตูนมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 69.567 และแบบทดสอบชนิดข้อความมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ 58.512 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาษา แบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาพการ์ตูน และแบบทดสอบชนิดข้อความ มีค่าดังนี้

12.225 , 10.786 และ 11.226 โดยแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา มีค่าเพียงเบนมาตรฐานสูงสุด และแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน มีค่าเพียงเบนมาตรฐานต่ำสุด

2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิด สถานการณ์ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ โดยผู้วิจัย นำแบบทดสอบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ

ชนิดของแบบทดสอบ	r_{α}
X_1	0.928
X_2	0.921
X_3	0.896

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ที่มีรูปแบบต่างกัน 3 รูปแบบ มีค่าตั้งแต่ 0.896 ถึง 0.928 โดยแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษามีค่าความเชื่อมั่นสูงสุด และแบบทดสอบชนิดข้อความมีค่าความเชื่อมั่นต่ำสุด

3. ทดสอบความแตกต่างของค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และแบบทดสอบชนิดข้อความ เพื่อให้ทราบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ ที่คำนวณได้ โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) มาแปลงเป็นค่า Z ตามวิธีของฟิชเชอร์ (Fisher's Z Transformation) แล้วทดสอบความแตกต่างของแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ โดยใช้สถิติการแจกแจงไค-สแควร์ (χ^2 - test) ปรากฏผลดังตาราง 5

ตาราง 5 ทดสอบความแตกต่างของค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ

ชนิดของแบบทดสอบ	N	N-3	r_{α}	Z	(N-3)Z	(N-3)Z ²	χ^2
X ₁	381	378	0.928	1.646	622.188	1024.121	7.67*
X ₂	381	378	0.921	1.596	608.288	962.848	
X ₃	381	378	0.896	1.452	548.856	796.939	
รวม	1143	1134			1774.332	2783.908	

$$\chi^2_{(.05, 2)} = 5.99 \quad df = 3-1 = 2 \quad *P < .05$$

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ มีค่าความเชื่อมั่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างน้อย 1 คู่ และเพื่อให้ทราบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่มีรูปแบบแตกต่างกันคู่ใดบ้างมีค่าความเชื่อมั่นแตกต่างกัน ผู้วิจัยได้นำคะแนนมาตรฐาน Z ที่แปลงมาจากค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแต่

ฉบับ มาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ปรากฏผลดังตาราง 6

ตาราง 6 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัด จริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่ภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ

ชนิดของแบบทดสอบ	ค่า Z	X_1	X_2	X_3
		1.646	1.596	1.452
X_1	1.646	-	0.687	2.667**
X_2	1.596		-	1.980*
X_3	1.452			-

$$Z_{.05} = \pm 1.96$$

$$Z_{.01} = \pm 2.58$$

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษากับชนิดข้อความ มีค่าความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูนกับชนิดข้อความ มีค่าความเชื่อมั่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษากับชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน มีค่าความเชื่อมั่นแตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ โดยผู้วิจัยนำแบบทดสอบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับคะแนนที่ครูประจำชั้นและเพื่อนร่วมชั้นเรียนประเมินให้จากการสังเกตด้วยแบบประเมินพฤติกรรมด้านพรหมวิหารสี่ ปรากฏผลดังตาราง 7

ตาราง 7 ค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพ ของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ

ชนิดของแบบทดสอบ	r_{xy}
X_1	0.954
X_2	0.951
X_3	0.905

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ที่มีรูปแบบต่างกัน 3 รูปแบบ มีค่าตั้งแต่ 0.905 ถึง 0.954 โดยแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษามีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพสูงสุดและแบบทดสอบชนิดข้อความมีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพต่ำสุด

5. ทดสอบความแตกต่างของค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ

ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ของนักเรียน มาหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับคะแนนที่ครูประจำชั้นและเพื่อนร่วมชั้นเรียน

ประเมินให้จากการสังเกตด้วยแบบประเมินพฤติกรรมด้านพรหมวิหารสี่ แล้วทดสอบความแตกต่าง ด้วยการแปลงค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพเป็นค่า Z ตามวิธีของ 피ชเชอร์ (Fisher's Z Transformation) แล้วนำไปทดสอบความแตกต่างทั้ง 3 ฉบับ โดยใช้สถิติการแจกแจงไค-สแควร์ (χ^2 -test) ปรากฏผลดังตาราง 8

ตาราง 8 ทดสอบความแตกต่างของความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ

ชนิดของแบบทดสอบ	N	N-3	r_{xy}	Z	(N-3)Z	(N-3)Z ²	χ^2
X ₁	381	378	0.954	1.875	708.750	1328.906	32.852**
X ₂	381	378	0.951	1.843	696.654	1283.933	
X ₃	381	378	0.905	1.499	566.622	849.366	
รวม	1143	1134			1972.026	3462.205	

$$\chi^2_{(.01, 2)} = 9.210 \quad df = 3-1 = 2 \quad **P < .01$$

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า ค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อย่างน้อย 1 คู่ และเพื่อให้ทราบว่าค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบที่มีรูปแบบต่างกัน คู่ใดบ้างมีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพแตกต่างกันบ้าง ผู้วิจัยได้นำคะแนนมาตรฐาน Z ที่แปลงมาจากค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบแต่ละฉบับ มาทดสอบความแตกต่างรายคู่ ปรากฏผลดังตาราง 9

ตาราง 9 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณืที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณืที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ

ชนิดของแบบทดสอบ	ค่า Z	X_1	X_2	X_3
		1.875	1.843	1.499
X_1	1.875	-	0.440	5.169**
X_2	1.843		-	4.729**
X_3	1.499			-

$$Z_{.05} = \pm 1.96$$

$$Z_{.01} = \pm 2.58$$

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ที่มีรูปแบบแตกต่างกัน 3 รูปแบบ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ แบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาษากับชนิดข้อความและแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาพการ์ตูนกับชนิดข้อความ ส่วนแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาษากับชนิดสถานการณืที่เป็นภาพการ์ตูน มีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ
2. เพื่อเปรียบเทียบค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง กลุ่มที่ 3 จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,143 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ จำนวน 3 ฉบับ และแบบประเมินการสังเกต 1 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา จำนวน 40 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน จำนวน 40 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดข้อความ จำนวน 40 ข้อ
โดยแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับมีข้อคำถามตรงกัน

แบบประเมินการสังเกตพฤติกรรมด้านพรหมวิหารสี่ จำนวน 12 ข้อ

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ คือ แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา
แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และแบบทดสอบชนิดข้อความ ไปทดสอบ
กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง 7 โรงเรียน โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตผู้บริหารและ
กำหนดวัน เวลา และสถานที่สอบ
2. จัดเตรียมแบบทดสอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่สอบในแต่ละครั้ง
3. วางแผนดำเนินการสอบ โดยผู้วิจัยดำเนินการสอบเอง
4. ชี้แจงให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเข้าใจ และทราบวัตถุประสงค์ในการ
สอบ เพื่อให้ได้ผลตรงตามความเป็นจริง
5. ในแต่ละห้องเรียนจะทดสอบด้วยแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ โดยแบ่งนักเรียน
เป็น 3 กลุ่ม ด้วยการสุ่มอย่างง่าย กลุ่มที่ 1 ทำแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา
กลุ่มที่ 2 ทำแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน กลุ่มที่ 3 ทำแบบทดสอบชนิด
ข้อความ
6. นำแบบประเมินการสังเกตให้ครูประจำชั้น และเพื่อนร่วมชั้นที่เป็นผู้
ประเมินพฤติกรรมด้านพรหมวิหารสี่ของนักเรียนที่ถูกนำมาหาค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพ
7. นำแบบทดสอบและแบบประเมิน มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
8. นำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ค่าสถิติและทดสอบสมมติฐานต่อไป

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ชนิดสถานการณ์
ที่เป็นภาษา แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และแบบทดสอบชนิดข้อความ

มีค่าเฉลี่ย 67.927 , 69.576 และ 58.512 ตามลำดับ โดยแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาพการ์ตูน มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 69.567 และแบบทดสอบชนิดข้อความมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ 58.512 ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาษา แบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาพการ์ตูน และแบบทดสอบชนิดข้อความ มีค่าดังนี้ 12.225, 10.786 และ 11.226 ตามลำดับ โดยแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาษามีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุด และแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาพการ์ตูน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำสุด

2. ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.896 ถึง 0.928 โดยแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาษา มีค่าความเชื่อมั่นสูงสุด และแบบทดสอบชนิดข้อความ มีค่าความเชื่อมั่นต่ำสุด สำหรับการทดสอบความแตกต่างของค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาษากับค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบชนิดข้อความ มีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาพการ์ตูนกับค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบชนิดข้อความ มีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาษา และแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาพการ์ตูน มีค่าความเชื่อมั่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ามีค่าความเชื่อมั่นใกล้เคียงกัน

3. ความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.905 ถึง 0.954 โดยแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาษามีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพสูงสุด และแบบทดสอบชนิดข้อความมีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพต่ำสุด สำหรับการทดสอบความแตกต่างของค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบ พบว่าค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาษากับค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบชนิดข้อความ และค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาพการ์ตูนกับค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบชนิดข้อความ มีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับแบบทดสอบชนิดสถานการณืที่เป็นภาษาและชนิดสถานการณืที่เป็นภาพการ์ตูน มีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ามีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพใกล้เคียงกัน

อภิปรายผล

การศึกษาคั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษากับชนิดข้อความ มีค่าความเชื่อมั่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูนกับชนิดข้อความ มีค่าความเชื่อมั่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่า ความแปรปรวนรายชื่อของแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษาและชนิด สถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูนต่ำกว่าความแปรปรวนรายชื่อของแบบทดสอบชนิดข้อความ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ กรอนลินด์ (Gronlund. 1976 : 119) ที่ว่าค่าความ เชื่อมั่นขึ้นอยู่กับความแปรปรวนระหว่างคะแนนผลการสอบ ถ้าความแปรปรวน ระหว่างคะแนนผลการสอบมีน้อยย่อมได้ค่าความเชื่อมั่นต่ำกว่าคะแนนผลการสอบที่มีความแปรปรวนมาก และยังสอดคล้องกับ สันติ สุขทรัพย์ (2528 : 116) ที่สร้าง แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย ทั้งสองฉบับที่สร้างขึ้นมีค่าความเชื่อมั่นของ แบบทดสอบชนิดข้อความสูงกว่าแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ทุกค่า สำหรับแบบทดสอบ ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษาและชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน มีค่าความเชื่อมั่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สาเหตุ อาจเนื่องมาจากแบบทดสอบ มีค่าอำนาจจำแนกไม่แตกต่างกัน จึงทำให้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบไม่แตกต่างกันด้วย และสอดคล้องกับคำกล่าวของ อีเบล (Ebel. 1965 : 364) ที่ว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบขึ้นอยู่กับค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ ซึ่งผลการศึกษาคั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อังคณา ตันติรัตนานนท์ (2511:77) ที่พบว่า แบบทดสอบทั้งประเภทตัวหนังสือและรูปภาพ มีค่าความเชื่อมั่นไม่แตกต่างกัน และตรงกับผลการศึกษาของ วนิชฐา สาลีผล (2537 : 51) ที่พบว่า แบบทดสอบ ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษาและชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน มีค่าความเชื่อมั่นไม่ แตกต่างกัน

2. ความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษากับ ชนิดข้อความ และชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูนกับชนิดข้อความ แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจ

เป็นเพราะว่า แบบทดสอบชนิดข้อความ เมื่อผู้ตอบอ่านข้อความแล้วจะเข้าใจได้ทันที ซึ่งง่ายต่อการเสแสร้ง และตัวเลือกเป็นมาตราวัด 3 ระดับ คือ ทำเป็นประจำ ทำเป็นบางครั้ง และไม่ทำเลย จึงทำให้ผู้ตอบจะเลือกเข้าสู่ส่วนกลาง คือ ทำเป็นบางครั้ง ซึ่งอาจจะทำให้ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เนื่องจากเกิดการเสแสร้ง แต่แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษาและชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน สามารถลวงผู้ตอบได้ดีกว่า เพราะผู้ตอบต้องวิเคราะห์สถานการณ์ก่อนจึงจะตอบคำถาม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สนวน ลิโทชวลิต (2528 : 61) ที่สร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านเมตตากรุณา เมื่อปี พ.ศ. 2527-2528 ด้วยแบบทดสอบชนิดข้อความ และชนิดสถานการณ์ที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพตั้งแต่ .487 ถึง .709 และยังสอดคล้องกับ สันติ สุขทรัพย์ (2528:117) ที่สร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย ทั้งสองฉบับที่สร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบชนิดสถานการณ์สูงกว่าแบบทดสอบชนิดข้อความทุกด้าน สำหรับแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษากับชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน มีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความเข้าใจหรือสื่อความหมายจากแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา และชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน ได้ดีพอ ๆ กัน จึงทำให้คะแนนของการทดสอบไม่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพไม่แตกต่างกัน แต่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ดาร์ซี (Darcy. 1952 : 499 - 506) ที่พบว่า เด็กในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างคะแนนแบบทดสอบที่เป็นตัวหนังสือกับที่เป็นรูปภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อังคณา ตันติรัตนานนท์ (2511 : 75-79) ที่พบว่า ความสามารถทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ในการทำแบบทดสอบที่เป็นตัวหนังสือหรือรูปภาพก็ได้ผลใกล้เคียงกัน และตรงกับผลการศึกษาของ ชนิษฐา สาลีผล (2537:52) พบว่า แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษาและชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน เมื่อพิจารณาตามนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง มีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. การวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ควรทดสอบด้วยแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา หรือชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพ สูงกว่าชนิดข้อความ จึงทำให้แบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษาและชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน สามารถวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ได้ตรงตามสภาพความเป็นจริงได้ดีกว่าชนิดข้อความ

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ระหว่างสถานการณ์ที่เป็นภาษา สถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และข้อความ ที่มีมาตราวัดมากกว่า 3 ระดับ เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบกับการศึกษาครั้งนี้

3. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านอื่น ๆ ระหว่างแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน และชนิดข้อความ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรุณา กิจชัยน. ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน ภายนอกของตนและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.
- การศาสนา, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการศึกษาจริยธรรมระดับอุดมศึกษา ตอนที่ 1. 2524.
- ชนิษฐา สาลีผล. การเปรียบเทียบคุณภาพแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความอดทน ระหว่างสถานการณ์ที่เป็นภาษากับสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการจัดทำเอกสารคู่มือในการฝึกอบรมนักเรียน ในด้านวัฒนธรรมไทย ระดับมัธยมศึกษา. คู่มืออบรมวัฒนธรรมไทยระดับมัธยมศึกษา. โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.
- จำลอง พลเดช. "ศาสนากับการปกครอง," เทศาภิบาล. 14 : 411-414 ; เมษายน 2520.
- จินตนา จินดารัตน์. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับคุณธรรมด้าน พรหมวิหารสี่ของนิสิตแพทย์และนิสิตครู. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- จ.เปรี๊ญ. พุทธวิธีเทศนาสอนประชาชน 3 เดือน. กรุงเทพฯ :ธรรมบรรณาการ, 2515.
- ชมภู พิงธรรม. การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความเป็นผู้นำ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 3 กรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- ชลล อุกกภาชน์. พุทธศาสนากับสังคมศาสตร์ เล่ม 1. แพร่พิทยา, 2514.

- ชาญวิทย์ สุวรรณรณ. การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้น ด้าน
สมาธิ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. สำนักทดสอบทางการศึกษาและ
จิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.
- ทวี ท่อแก้ว และอบรม สนิทบาล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์,
2527.
- ญาณโพธิกา,มหาเถระ. ความประเสริฐสุด 4 สถาน. แปลโดย ทัศนีย์ หงส์ลดาธมภ์.
บรรณศาลา ก.ช., 2519.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. ตำราจิตวิทยา:การพัฒนาจริยธรรม. กรุงเทพฯ : สถาบัน
วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเฟื้องแซ่ ประจักษ์จนิท. จริยธรรมของเยาวชนไทย.
รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โรงพิมพ์การศาสนา, 2520.
- ถวิล ทาราโกชน์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : พีระพัฒนา, 2526.
- นิดา ด่านวิริยะกุล. การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์เพียร
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. "ที่นี้ขัดแย้งหนอ," ประพันธ์สำสัน, 2520.
- บรรทม มณีโชติ. การศึกษาแบบของข้อความวัดลักษณะนิสัยความเสียสละชนิด
ข้อความเสียสละชนิดข้อความและชนิดสถานการณ์ ที่มีผลต่อคุณภาพของแบบ
ทดสอบ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ประสาท หลักศิลา และแปลก สนธิรักษ์. "สังคมวิทยาและศีลธรรม," ตำราวิชา
ชุดครุฑมัธยมของครุสภา วิชาสังคมศึกษา ตอน 1. องค์การโรงพิมพ์ครุสภา,
2505.

- ปิ่น มุกกัณฑ์, พ.อ. ประมวลศัพท์ศาสนา. โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2505.
- ปรีชา ช้างขวัญยืน. การศึกษาวิจัยศาสตร์สังคมในพุทธศาสนาในเชิงวิจารณ์.
วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. ถ่ายเอกสาร.
- พนัส หันนาคินทร์. การสอนค่านิยมและจริยศึกษา. กรุงเทพฯ : โครงการตำรา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2523.
- พรรณี อุ่นศรีเพ็ญ. การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- พระภิกษุวิฑูรณ วิชาศาสนา. สำนัก ส.ธรรมภักดี 2502.
- พระญาณสังวร, สมเด็จพระพุฒาจารย์. พระพุทธศาสนากับสังคมไทย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2516.
- _____ . พรหมวิหารสี่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ห้องภาพสุวรรณ, 2520.
- พระไตรปิฎกมหาวิถวารนัย 5000 กัณฑ์ เล่มที่ 20. โรงพิมพ์ ส. ธรรมภักดี. 2500.
- พระเทพโมลี. "อัปมัญญาภคา," ใน แนววิถุคามี กุศลวิธาน. หน้า 3-21. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2511.
- พระราชวรมณี. พจนานุกรมพุทธศาสตร์. โรงพิมพ์การศาสนา, 2521.
- พระศรฤทธิธรรมาจารย์. คนดี. พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ นาวาอากาศตรี สิทธิชัย
ทัศนมณฑิเยร 15 พฤษภาคม 2511. โรงพิมพ์ดำรงธรรม, 2511.
- พระโสภณคณาภรณ์. "พรหมวิหาร 4," ศุภมิตร. 267 : 15-23 มีนาคม 2521.
- ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2525.
- รุ่งโรจน์ สิกขิเวทย์. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับการ
ปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. สถิติทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
วัฒนาพานิช, 2522.

_____ . หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทวีกิจการพิมพ์, 2524.

_____ . หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศึกษาพรจำกัด
2531.

_____ . เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.

วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์. การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. การศึกษาหาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการ
ทางจริยธรรมและองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางจริยธรรม.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2524.

วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. หนังสือเรียนสังคมศึกษา รายวิชา
ส.0111 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช
2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์,
2536.

วิวัฒน์ อัสวาณิชย์. ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย.
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2523. อัดสำเนา.

ศึกษาธิการ. คู่มือการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น
พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535.

ส.ศิวรักษ์. ศาสนากับสังคมไทย. โครงการหนังสือลำดับที่ 30 สำนักพิมพ์ พาสโก
กรุงเทพฯ : 2523.

สนวน ลิโทชวลิต. การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านเมตตากรุณา สำหรับ
นักศึกษาพยาบาล. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

- สนองศรี รุดติษฐ์. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมด้านพรหมวิหารสี่กับความสามารถในการเป็นผู้นำด้านการตัดสินใจแบบประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัย. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- สมพร หลิมเจริญ. การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2537. อัดสำเนา.
- สถิต วงศ์สุวรรณค์. จิตวิทยาการแนะแนว. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น, 2523.
- สันติ สุทธิวัฒน์. การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- สาโรช บัวศรี. จริยธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526. อัดสำเนา.
- สุกัลยา กนุกิตไพอิน. การสร้างแบบทดสอบวัดความก้าวร้าวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- ไสว ชื่อมงคลอุดม. การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านสังคหวัตถุ 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- อนุวัฒน์ ตั้งสมบูรณ์. การสร้างแบบทดสอบวัดความซื่อสัตย์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- อังคณา ตันติรัตนานนท์. ความสามารถในการตอบแบบทดสอบชนิดที่เป็นรูปภาพและที่เป็นตัวหนังสือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีที่ 4 และปี 7. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2511. อัดสำเนา.

- Atkinson, R.F. Conduct:An Introduction to Moral Philosophy.
London : Macmillan, 1969.
- Campbell, Alison C. "Some Determinations of the Dissiculty of
Non Verbal Classification Items," Educational and
Psychological Measurement. 21 : 889-913 ; Winter, 1961.
- Darcy, Natalie T. "The Performance of Bilingual Pueto Rican
Children on Verbal and Nonlanguage Test of Intelligence,"
Journal of Educational Research. 45 : 499-506 ; March,
1952.
- Ebel, Robert L. Measurement Educational Achievement. New
Jersey : Prentice - Hall, 1965.
- ✓Genderson, Richard D. and Leonard S. Feldt. "The Relationship
of Difference Between Verbal and Nonverbal Intelligence
Score to Achievement,"Journal of Educational Psychology.
51 : 115-121 ; 1960.
- Greene, Edurard B. Measurements of Human behavior. New York :
The Odyssey Press, 1952.
- Gronlund, N.E. Measurement and Evaluation in teaching. New york:
Macmillan, 1976.
- Jeffreys, M. Personal Value in The Modern World. Harmondworth :
Middlesex Penguin books, 1962.
- Killell Jack, E. "Cillingualism And Language Nonlaguage
Intelligence Score of Third-Grade,"Journal of Educational
Research. 52 : 263 - 268 ; March, 1959.

Kohlberg, Lawrence, N. Hann and Jo Langor. "Family Patterns of Moral Reasoning," Child Development. 47 : 1204-1205 ; December, 1976.

Piaget, Jean. The Moral Judgement of the Child. New York : Collier Books, 1960.

Snedecor, George W. and William G. Cochran. Statistical Methods. 6 th ed. Iowa : The Iowa State University Press, 1967.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ผลการวิเคราะห์รายข้อ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบวัด
จริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ของแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
1	1.920	0.160	1.080	0.743	4.419	ตัดเลือกไว้
2	2.000	0.000	1.640	0.323	3.166	ตัดเลือกไว้
3	1.200	0.167	1.360	0.240	1.254	ตัดออก
4	2.000	0.000	1.440	0.507	3.934	ตัดเลือกไว้
5	2.000	0.000	1.360	0.407	5.018	ตัดออก
6	2.000	0.000	0.960	0.873	5.564	ตัดเลือกไว้
7	1.960	0.040	1.480	0.510	3.236	ตัดออก
8	2.000	0.000	1.320	0.727	3.989	ตัดเลือกไว้
9	1.680	0.227	1.520	0.260	1.147	ตัดออก
10	2.000	0.000	1.280	0.793	4.042	ตัดเลือกไว้
11	2.000	0.000	1.280	0.877	3.845	ตัดเลือกไว้
12	2.000	0.000	1.040	0.790	5.400	ตัดเลือกไว้
13	1.680	0.227	0.880	0.693	4.170	ตัดเลือกไว้
14	2.000	0.000	1.120	1.027	4.342	ตัดเลือกไว้
15	2.000	0.000	1.040	0.957	4.908	ตัดออก
16	2.000	0.000	1.320	0.560	4.543	ตัดเลือกไว้
17	2.000	0.000	1.040	0.707	5.710	ตัดเลือกไว้
18	2.000	0.000	1.400	0.500	4.243	ตัดเลือกไว้
19	2.000	0.000	0.920	0.660	6.647	ตัดออก

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
20	2.000	0.000	1.120	0.527	6.063	คัดเลือกไว้
21	2.000	0.000	1.440	0.757	3.219	คัดเลือกไว้
22	1.840	0.140	1.520	0.510	1.985	ตัดออก
23	2.000	0.000	1.120	0.943	4.530	คัดเลือกไว้
24	2.000	0.000	1.080	0.910	4.822	คัดเลือกไว้
25	2.000	0.000	0.800	0.833	6.573	คัดเลือกไว้
26	2.000	0.000	1.160	0.390	6.725	คัดเลือกไว้
27	2.000	0.000	0.880	0.610	7.170	คัดเลือกไว้
28	2.000	0.000	0.880	0.860	6.039	คัดเลือกไว้
29	1.840	0.140	0.720	0.543	6.774	คัดเลือกไว้
30	1.960	0.040	0.560	0.673	8.188	คัดเลือกไว้
31	1.920	0.077	1.080	0.743	4.638	คัดเลือกไว้
32	2.000	0.000	0.960	0.707	6.186	ตัดออก
33	1.960	0.040	0.640	0.657	7.907	คัดเลือกไว้
34	1.960	0.040	1.280	0.627	4.164	ตัดออก
35	2.000	0.000	0.960	0.873	5.564	คัดเลือกไว้
36	2.000	0.000	1.080	0.910	4.822	ตัดออก
37	2.000	0.000	0.880	0.693	6.725	ตัดออก
38	1.960	0.040	1.320	0.477	4.452	คัดเลือกไว้
39	2.000	0.000	0.920	0.577	7.111	คัดเลือกไว้

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S ²	\bar{X}	S ²		
40	2.000	0.000	0.880	0.943	5.766	ตัดออก
41	2.000	0.000	0.960	0.623	6.586	ตัดเลือกไว้
42	2.000	0.000	0.840	0.640	7.250	ตัดเลือกไว้
43	2.000	0.000	1.200	0.333	6.928	ตัดเลือกไว้
44	2.000	0.000	1.240	0.857	4.106	ตัดออก
45	1.920	0.160	0.920	0.827	5.034	ตัดเลือกไว้
46	2.000	0.000	0.840	0.723	6.820	ตัดเลือกไว้
47	2.000	0.000	1.000	0.833	5.477	ตัดเลือกไว้
48	2.000	0.000	0.920	0.660	6.647	ตัดเลือกไว้
49	2.000	0.000	1.320	0.393	5.421	ตัดเลือกไว้
50	2.000	0.000	0.920	0.577	7.111	ตัดออก
51	1.960	0.040	1.040	0.790	5.049	ตัดออก
52	1.880	0.110	1.280	0.627	3.495	ตัดเลือกไว้
53	2.000	0.000	0.640	0.740	7.905	ตัดออก
54	2.000	0.000	1.080	0.743	5.335	ตัดเลือกไว้
55	1.600	0.250	1.280	0.543	1.796	ตัดออก
56	2.000	0.000	0.800	0.667	7.348	ตัดเลือกไว้
57	1.960	0.040	1.160	0.473	5.583	ตัดเลือกไว้
58	2.000	0.000	0.880	0.777	6.354	ตัดออก
59	1.960	0.040	1.160	0.640	4.851	ตัดเลือกไว้
60	1.960	0.040	0.840	0.640	6.791	ตัดออก

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบวัด
จริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ของแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
1	2.000	0.000	1.000	1.000	5.000	ตัดเลือกไว้
2	2.000	0.000	1.320	0.310	6.107	ตัดเลือกไว้
3	1.720	0.210	1.200	0.167	4.236	ตัดออก
4	2.000	0.000	1.520	0.260	4.707	ตัดเลือกไว้
5	1.960	0.040	1.080	0.577	5.603	ตัดออก
6	1.760	0.357	1.240	0.733	2.446	ตัดเลือกไว้
7	2.000	0.000	0.760	0.857	6.699	ตัดออก
8	2.000	0.000	1.240	0.940	3.919	ตัดเลือกไว้
9	1.680	0.227	1.520	0.510	0.932	ตัดออก
10	2.000	0.000	1.160	0.723	4.938	ตัดเลือกไว้
11	2.000	0.000	1.440	0.423	4.303	ตัดเลือกไว้
12	2.000	0.000	1.160	0.890	4.452	ตัดเลือกไว้
13	1.640	0.240	1.160	0.390	3.024	ตัดเลือกไว้
14	1.960	0.040	1.160	0.557	5.198	ตัดเลือกไว้
15	2.000	0.000	1.200	0.583	5.237	ตัดออก
16	2.000	0.000	1.400	0.500	4.243	ตัดเลือกไว้
17	2.000	0.000	0.960	0.873	5.564	ตัดเลือกไว้
18	2.000	0.000	1.240	0.523	5.253	ตัดเลือกไว้
19	2.000	0.000	0.880	0.610	7.170	ตัดออก

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
20	2.000	0.000	1.000	0.750	5.774	ตัดออก
21	2.000	0.000	1.520	0.343	4.096	คัดเลือกไว้
22	1.840	0.140	1.080	0.743	4.043	ตัดออก
23	2.000	0.000	1.080	0.660	5.662	คัดเลือกไว้
24	2.000	0.000	0.720	0.793	7.185	คัดเลือกไว้
25	2.000	0.000	0.800	0.750	6.928	คัดเลือกไว้
26	2.000	0.000	0.920	0.660	6.647	คัดเลือกไว้
27	2.000	0.000	1.080	0.660	5.662	คัดเลือกไว้
28	2.000	0.000	0.760	0.607	7.960	คัดเลือกไว้
29	1.840	0.140	1.040	0.540	4.851	คัดเลือกไว้
30	1.960	0.040	0.840	0.640	6.791	คัดเลือกไว้
31	1.840	0.140	0.960	0.623	5.036	คัดเลือกไว้
32	2.000	0.000	1.160	0.640	5.250	ตัดออก
33	2.000	0.000	0.800	0.833	6.573	คัดเลือกไว้
34	1.920	0.077	0.760	0.773	6.291	ตัดออก
35	1.960	0.040	0.880	0.527	7.173	คัดเลือกไว้
36	1.960	0.040	1.040	0.290	8.008	ตัดออก
37	2.000	0.000	0.720	0.710	7.595	ตัดออก
38	1.960	0.040	0.600	0.667	8.089	คัดเลือกไว้
39	1.880	0.110	1.040	0.707	4.648	คัดเลือกไว้

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	X	S ²	X	S ²		
40	1.960	0.040	1.080	0.410	6.559	ตัดออก
41	2.000	0.000	1.080	0.743	5.335	คัดเลือกไว้
42	1.920	0.077	0.680	0.643	7.307	คัดเลือกไว้
43	2.000	0.000	0.920	0.327	9.448	คัดเลือกไว้
44	2.000	0.000	1.040	0.707	5.710	ตัดออก
45	2.000	0.000	0.880	0.693	6.725	ตัดออก
46	2.000	0.000	1.120	0.943	4.530	คัดเลือกไว้
47	1.960	0.040	0.880	0.610	6.698	คัดเลือกไว้
48	2.000	0.000	0.640	0.740	7.905	คัดเลือกไว้
49	2.000	0.000	1.400	0.583	3.928	คัดเลือกไว้
50	1.880	0.110	0.760	0.523	6.037	ตัดออก
51	2.000	0.000	0.760	0.523	8.570	ตัดออก
52	1.800	0.250	0.800	0.833	4.804	คัดเลือกไว้
53	2.000	0.000	0.840	0.640	7.250	ตัดออก
54	1.960	0.040	1.080	0.660	5.259	คัดเลือกไว้
55	1.600	0.250	0.760	0.523	4.776	ตัดออก
56	1.840	0.140	0.800	0.667	5.790	คัดเลือกไว้
57	1.920	0.077	0.800	0.833	5.870	คัดเลือกไว้
58	2.000	0.000	1.120	0.776	4.993	ตัดออก
59	2.000	0.000	0.760	0.690	7.464	คัดเลือกไว้
60	2.000	0.000	1.040	0.457	7.103	ตัดออก

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบวัด
 จริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ของแบบทดสอบชนิดข้อความ

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
1	1.360	0.240	0.840	0.307	3.517	ตัดเลือกไว้
2	1.640	0.240	0.800	0.250	6.000	ตัดเลือกไว้
3	1.840	0.223	1.160	0.557	3.850	ตัดออก
4	1.960	0.160	1.000	0.500	5.662	ตัดเลือกไว้
5	1.880	0.110	0.920	0.660	5.470	ตัดออก
6	2.000	0.000	0.960	0.873	5.564	ตัดเลือกไว้
7	1.960	0.040	1.480	0.510	3.260	ตัดออก
8	2.000	0.000	1.320	0.727	3.989	ตัดเลือกไว้
9	1.680	0.227	1.520	0.260	1.147	ตัดออก
10	2.000	0.000	1.280	0.793	4.042	ตัดเลือกไว้
11	2.000	0.000	1.280	0.877	3.845	ตัดเลือกไว้
12	2.000	0.000	1.040	0.790	5.400	ตัดเลือกไว้
13	1.680	0.227	0.880	0.693	4.170	ตัดเลือกไว้
14	2.000	0.000	1.120	1.027	4.342	ตัดเลือกไว้
15	2.000	0.000	1.040	0.957	4.908	ตัดออก
16	2.000	0.000	1.320	0.560	4.543	ตัดเลือกไว้
17	2.000	0.000	1.040	0.707	5.710	ตัดเลือกไว้
18	2.000	0.000	1.400	0.500	4.243	ตัดเลือกไว้
19	2.000	0.000	0.920	0.660	6.647	ตัดออก

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
20	2.000	0.000	1.120	0.527	6.063	ตัดออก
21	2.000	0.000	1.440	0.757	3.219	คัดเลือกไว้
22	1.840	0.140	1.520	0.510	1.985	ตัดออก
23	2.000	0.000	1.120	0.943	4.530	คัดเลือกไว้
24	2.000	0.000	1.080	0.910	4.822	คัดเลือกไว้
25	2.000	0.000	0.800	0.833	6.573	คัดเลือกไว้
26	2.000	0.000	1.160	0.390	6.725	คัดเลือกไว้
27	2.000	0.000	0.880	0.610	7.170	คัดเลือกไว้
28	2.000	0.000	0.880	0.860	6.039	คัดเลือกไว้
29	1.840	0.140	0.720	0.543	6.774	คัดเลือกไว้
30	1.960	0.040	0.560	0.673	8.288	คัดเลือกไว้
31	1.840	0.140	0.800	0.250	8.327	คัดเลือกไว้
32	1.840	0.140	1.280	0.377	3.895	ตัดออก
33	2.000	0.000	0.880	0.610	7.170	คัดเลือกไว้
34	2.000	0.000	0.600	0.417	10.844	ตัดออก
35	1.960	0.040	1.320	0.560	4.310	คัดเลือกไว้
36	1.160	0.723	0.840	0.307	1.577	ตัดออก
37	1.960	0.040	1.080	0.410	6.550	ตัดออก
38	1.960	0.040	1.280	0.627	4.164	คัดเลือกไว้
39	1.960	0.040	1.280	0.627	4.164	คัดเลือกไว้

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
40	1.920	0.077	1.240	0.440	4.730	ตัดออก
41	1.960	0.040	1.000	0.500	6.532	คัดเลือกไว้
42	1.920	0.077	1.280	0.460	4.368	คัดเลือกไว้
43	1.720	0.293	0.800	0.333	5.811	คัดเลือกไว้
44	1.240	0.440	1.040	0.540	1.010	ตัดออก
45	1.840	0.140	0.720	0.627	6.396	ตัดออก
46	1.720	0.293	1.200	0.250	3.527	คัดเลือกไว้
47	1.800	0.167	0.960	0.707	4.494	คัดเลือกไว้
48	1.560	0.340	0.800	0.250	4.947	คัดเลือกไว้
49	2.000	0.000	1.120	0.193	10.007	คัดเลือกไว้
50	1.920	0.077	0.840	0.557	6.785	ตัดออก
51	1.640	0.407	1.280	0.460	1.934	ตัดออก
52	1.960	0.040	1.080	0.660	5.259	คัดเลือกไว้
53	1.720	0.293	1.360	0.240	2.465	ตัดออก
54	1.840	0.140	1.320	0.477	3.311	คัดเลือกไว้
55	1.680	0.227	1.040	0.623	3.471	ตัดออก
56	2.000	0.000	1.000	0.417	7.746	คัดเลือกไว้
57	1.920	0.767	0.760	0.357	8.811	คัดเลือกไว้
58	1.920	0.160	0.840	0.807	5.492	ตัดออก
59	1.440	0.567	0.760	0.357	3.659	คัดเลือกไว้
60	1.480	0.343	1.120	0.610	1.844	ตัดออก

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนก ของแบบประเมิน
การสังเกต

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
1	4.20	0.46	2.73	1.07	4.60	ตัดเลือกไว้
2	3.67	0.67	2.47	0.84	3.78	ตัดออก
3	3.73	0.64	2.87	0.98	2.62	ตัดออก
4	3.80	0.60	2.53	0.98	3.91	ตัดเลือกไว้
5	4.40	0.54	2.87	0.98	4.81	ตัดเลือกไว้
6	3.93	0.35	3.00	0.71	3.50	ตัดเลือกไว้
7	3.87	0.41	2.93	0.78	3.44	ตัดเลือกไว้
8	4.00	0.71	3.13	0.98	2.59	ตัดออก
9	3.87	0.55	3.40	1.40	1.30	ตัดออก
10	3.87	0.41	2.20	0.46	6.93	ตัดเลือกไว้
11	4.00	0.43	2.07	0.35	8.46	ตัดเลือกไว้
12	3.07	0.49	1.53	0.55	5.83	ตัดเลือกไว้
13	3.53	0.27	2.53	0.41	4.70	ตัดเลือกไว้
14	4.07	0.49	3.87	0.41	0.81	ตัดออก
15	4.07	0.49	2.87	0.84	4.02	ตัดออก
16	4.20	0.46	2.13	0.41	8.59	ตัดเลือกไว้
17	4.40	0.54	3.73	1.21	1.96	ตัดออก
18	4.30	0.52	2.60	0.97	5.39	ตัดเลือกไว้
19	3.87	0.98	3.07	1.35	2.03	ตัดออก
20	3.87	0.69	2.27	0.49	5.68	ตัดเลือกไว้

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบฉบับที่ 1 ชนิดสถานการณืที่เป็นภาษา

แบบทดสอบฉบับที่ 2 ชนิดสถานการณืที่เป็นภาพการ์ตูน

แบบทดสอบฉบับที่ 3 ชนิดข้อความ

แบบประเมินพฤติกรรมด้านพรหมวิหารสี่

แบบทดสอบวัดจริยธรรม ฉบับที่ 1

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบวัดจริยธรรมชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษา
จำนวน 40 ข้อ เวลา 30 นาที โดยตอบในกระดาษคำตอบ
2. ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้แล้วตอบคำถามตามความรู้สึกหรือ
การกระทำของนักเรียนถ้าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นกับตัวเอง คำตอบที่นักเรียนเลือกตอบ
ในแต่ละข้อไม่มีข้อถูกหรือผิดและไม่มีผลต่อการเรียนการสอน จึงขอให้นักเรียนเลือก
ตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
3. วิธีตอบให้ทำเครื่องหมาย X ให้ตรงกับอักษร ก, ข, ค ที่นักเรียนเลือก
ลงในกระดาษคำตอบเพียง 1 ตัวเลือกเท่านั้น

ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

น.ส. พูนสิริ เกษสังข์

นักศึกษาวิทยุทธศาสตร์วิทยาลัยการศึกษ

มศว. ประสานมิตร

1. เพื่อน ๆ ได้มาปรึกษาเกี่ยวกับมาลีว่า ใกล้สอบแล้วควรจัดกลุ่มติววิชาต่าง ๆ ที่ตนเองนัด
ถ้านักเรียนเป็นมาลี นักเรียนจะไปติวให้หรือไม่
 - ก. ไป แต่จะติวให้เฉพาะเพื่อนที่สนิท
 - ข. ไป เพราะอยากให้เพื่อนสอบได้คะแนนดี ๆ
 - ค. ไม่ไป เพราะจะอ่านหนังสือทบทวนความรู้เอง
2. ขณะที่ปิยะกำลังดูเด็กชายภาคเล่นบาสเกตบอลในสนามอยู่ ปรากฏว่าเด็กชายภาคเกิดหกล้ม
หัวแตกอยู่กลางสนามบาสเกตบอล
ถ้านักเรียนเป็นปิยะ นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. เฉย ๆ ไม่ทำอะไร
 - ข. รีบเข้าไปช่วยเหลือแล้วพาไปห้องพยาบาล
 - ค. ร้องบอกให้เพื่อนของเด็กชายภาคช่วยเหลือ
3. ในการสอบสัมภาษณ์คัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อาจารย์วารีย์ได้เป็น
ประธานกรรมการตัดสินที่ขาดในการสอบคัดเลือกเพียงผู้เดียว และในจำนวนนักเรียนที่ทำการ
สอบก็มีหลานของอาจารย์วารีย์อยู่ด้วย ซึ่งสอบได้คะแนนต่ำไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับการคัดเลือก
เข้าเรียน
ถ้านักเรียนเป็นอาจารย์วารีย์ นักเรียนจะตัดสินผลการสอบสัมภาษณ์อย่างไร
 - ก. ให้เป็นไปตามผลที่ออกมา
 - ข. อยากแก้คะแนนให้แต่ก็กลัวคนอื่นจะรู้
 - ค. แก้คะแนนให้หลานเพราะมีสิทธิในการตัดสินใจ
4. ขณะที่บุษกรและเพื่อน ๆ รลรถที่จะกลับบ้านอยู่ นั้น ได้เห็นคนแก่ขาขงพวงมาลัยอยู่ที่หน้าโรงเรียน
ซึ่งมีพวงมาลัยอยู่เต็มและตอนทีบุษกรมองดูอยู่นั้นก็ยังขาขงพวงมาลัยไม่ได้เลข
ถ้านักเรียนเป็นบุษกร นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ช่วยซื้อพวงมาลัย
 - ข. เฉย ๆ เพราะเห็นเป็นเรื่องธรรมดา
 - ค. ช่วยซื้อพวงมาลัยพร้อมทั้งชวนเพื่อน ๆ ให้ช่วยซื้อด้วย

5. ขณะที่คุณเดินซื้อของอยู่ที่ศูนย์การค้าอยู่นั้น ได้พบเด็กขึ้นร้องไห้หาพ่อแม่อยู่
ถ้านักเรียนเป็นนักเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร
- บอกพนักงานขายว่ามีเด็กขึ้นร้องไห้หาพ่อแม่อยู่
 - เดินผ่านเลยไปเพราะเด็กรู้จักคนรอบคองตามหาจนเจอ
 - พาเด็กคนนั้นไปส่งให้ประชาสัมพันธ์ช่วยประกาศหาผู้ปกครอง
6. แซมได้ลงแข่งกันแบดมินตันกับป้อมในงานกีฬาของโรงเรียนเพื่อชิงชนะเลิศ ปรากฏว่าแซม
เกิดแข่งกันแพ้ป้อม
ถ้านักเรียนเป็นแซม นักเรียนจะทำอย่างไร
- เข้าไปแสดงความยินดีกับป้อมด้วยใจจริง
 - เข้าไปแสดงความยินดีกับป้อมตามมารยาท
 - เข้าไปบอกกับป้อมว่าคราวหน้าเราจะชนะให้ได้
7. สุนัขวิ่งเป็นเพื่อนของเคซา ได้เห็นเคซาเข้าไปหาเรื่องทะเลาะและชกชู้ศึกก่อน เมื่อคุณครู
ทราบเรื่องเข้าจึงเรียกสุนัขไปถามถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
ถ้านักเรียนเป็นสุนัข นักเรียนจะทำอย่างไร
- เล่าไปตามความจริงเพื่อความยุติธรรม
 - ไม่เล่าไปตามความจริงเพราะต้องการช่วยเพื่อน
 - เล่าไปตามความจริงเพราะต้องการให้คนชมว่าเป็นคนยุติธรรม
8. ขณะที่ร้อยตำรวจเอกโฮอินนั่งทำงานอยู่บนโรงพัก ได้มีตำรวจผู้หนึ่งจับน้องชายของเขาเข้ามา
ในข้อหากระชากสร้อย
ถ้านักเรียนเป็นร้อยตำรวจเอกโฮอิน นักเรียนจะทำอย่างไร
- หากทางช่วยน้องของตนให้พ้นผิด
 - ให้น้องรับโทษตามความผิดที่ได้กระทำ
 - ให้รับโทษสถานเบาเพราะมีตำรวจคนอื่นรู้เห็นด้วย

9. ขณะที่มินตรากำลังรับประทานอาหารอยู่นั่ง ได้มีเด็กมาขโมยของมินตรา
ถ้านักเรียนเป็นมินตรา นักเรียนทำอย่างไร
- แบ่งขนมให้ทาน
 - ลุกไปนั่งทานที่อื่น
 - เรียกให้มาทานขนมด้วยกัน
10. ขณะที่สายใจจอดรถเมล์อยู่ ได้เห็นคนตาบอดกำลังจะข้ามถนนอยู่
ถ้านักเรียนเป็นสายใจ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ยื่นมือช่วยคนตาบอดข้ามถนน
 - เข้าไปช่วยจูงคนตาบอดข้ามถนน
 - คอยช่วยครวญให้คนตาบอดเมื่อไม่มีจึงบอกให้ข้ามถนน
11. คุณครูได้มาประกาศที่หน้าแถวตอนเช้าว่า มีนักเรียนที่โรงเรียนได้รับอุบัติเหตุต้องการเลือด
กรุ๊ป ABด่วน ถ้านักเรียนคนใดมีเลือดกรุ๊ป AB โปรดมาที่จะบริจาค ให้มาพบครูด่วน
เด็กชายบิลลี่ซึ่งมีเลือดกรุ๊ปนี้ก็ได้ฟังประกาศของครูอยู่ด้วย
ถ้านักเรียนเป็นเด็กชายบิลลี่ นักเรียนจะทำอย่างไร
- บริจาคเลือดให้เพราะจะได้มีคนชม
 - บริจาคเลือดให้เพื่อเด็กนักเรียนคนนั้นได้พ้นอันตราย
 - ไม่บริจาคเลือดให้เพราะกลัวตัวเองจะเป็นอันตราย
12. จำลองสมัครแข่งขันเป็นหัวหน้าห้องกับพิชัย ผลปรากฏว่าจำลองชนะได้รับเลือกเป็นหัวหน้าห้อง
ถ้านักเรียนเป็นพิชัย นักเรียนจะทำอย่างไร
- เข้าไปพูดแสดงความยินดีตามมารยาท
 - ทำเฉยเพราะทำให้ไม่ได้เป็นหัวหน้า
 - เข้าไปพูดแสดงความยินดีด้วยความจริงใจ

13. มานพเห็นครูวางรีให้รางวัลวิชาในกรณีที่ทำคะแนนสอบได้สูงสุด
ถ้านักเรียนเป็นมานพ นักเรียนทำอย่างไร
- เข้าไปแสดงความยินดีตามมารยาท
 - เข้าไปแสดงความยินดีด้วยความจริงใจ
 - ทำเป็นไม่สนใจเพราะเห็นเพื่อนได้ดีกว่า
14. ในการแข่งขันชักมวยของนักเรียน อนันต์ได้รับคัดเลือกให้เป็นกรรมการตัดสินบนเวที การแข่งขันครั้งนี้มีสันต์ซึ่งเป็นน้องชายของอนันต์เข้าร่วมชักมวยด้วย
ถ้านักเรียนเป็นอนันต์ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ตัดสินอย่างยุติธรรม
 - ตัดสินโดยเอียงเข้าข้างน้อง
 - เมื่อน้องเสียเปรียบพยายามช่วยน้องเป็นบางครั้ง
15. ขณะที่แก้มกำลังนั่งรอรถโรงเรียนจะกลับบ้านอยู่ได้เห็นเด็กนักเรียนรุ่นน้องสองคนกำลังทำการบ้านเลขอยู่ ซึ่งกำลังดิ้นรนตอนการคูณที่ผิด
ถ้านักเรียนเป็นแก้ม นักเรียนจะทำอย่างไร
- เข้าไปบอกว่ากำลังดิ้นรนตอนการคูณผิด
 - เข้าไปอธิบายขั้นตอนการคูณที่ถูกต้องให้
 - มองดูเฉย ๆ เพราะถือว่าไม่ใช่หน้าที่ของตน
16. ในขณะที่กวางกำลังรดน้ำต้นไม้อยู่ ได้มีคนแก่ใส่เสื้อผ้าขาดรุ่งริ่งมาขอลอเสื้อผ้าและน้ำดื่มที่หน้าประตูบ้านของกวาง
ถ้านักเรียนเป็นกวาง นักเรียนทำอย่างไร
- หาผ้าและเสื้อผ้าที่ไม่ได้ใช้นำมาให้
 - แกล้งทำเป็นไม่ได้ยินแล้วเดินเข้าบ้านไป
 - หาผ้ามาให้ดื่มแล้วบอกให้ไปขอเสื้อผ้าที่บ้านอื่น

17. จริธาได้เดินซื้อหนังสืออ่านเสริมประกอบการเรียนอยู่กับสินชัย ปรากฏว่าสินชัยได้เตรียมเงิน
 มาไม่พอก็เลยยังไม่ซื้อหนังสือเล่มนั้น
 ถ้านักเรียนเป็นจริธา นักเรียนจะทำอย่างไร
- ทำเลข ๆ เพราะไม่อยากให้สินชัยทอสมเงิน
 - บอกกับสินชัยว่าถ้าจะมาซื้อเมื่อไรจะมาเป็นเพื่อน
 - ให้สินชัยยืมเงินในส่วนที่ขาดซื้อหนังสือจะได้มีอ่านเร็วขึ้น
18. ครูชมורתักว่าทำงานถูกต้องสะอาดเป็นระเบียบสมควรที่จะเป็นตัวอย่าง สุมาลีก็นั่งฟังอยู่ใน
 ห้องคั่วก
 ถ้านักเรียนเป็นสุมาลี นักเรียนทำอย่างไร
- เข้าไปชมורתักตามครู
 - เฉก ๆ เพราะครูไม่ชมเรา
 - เข้าไปชมกับบรท์คั่วกใจจริง
19. ลุดมได้บอกให้กิตติฟังว่า ป้าที่อยู่อเมริกาจะมารับลุดมไปอยู่ด้วยและให้เรียนคั่วกที่นั่น เลข
 ถ้านักเรียนเป็นกิตติ นักเรียนจะทำอย่างไร
- แสดงความยินดีด้วยความจริงใจ
 - แสดงความยินดีตามมารยาท
 - รับฟังเลข ๆ ทำเป็นไม่สนใจ
20. คุณครูมรคมีธุระต้องออกไปนอกห้องเรียนด้วยความที่กลัวว่านักเรียนจะส่งเสียงดังรบกวนห้อง
 ลื่น จึงให้เนติคอยจดรายชื่อคนที่ทำเสียงดัง
 ถ้านักเรียนเป็นเนติ นักเรียนจะทำอย่างไร
- จดรายชื่อคนที่คุยเสียงดังทุกคน
 - ไม่จดรายชื่อใครเลยเพราะตัวเองก็คุยคั่วก
 - จดรายชื่อคนที่คุยเสียงดัง แต่ยกเว้นเพื่อนที่สนิท

21. ขณะที่โจทำการบ้านอยู่ น้องชายของโจได้เข้ามาถามโจเกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษ
ถ้านักเรียนเป็นโจ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ไล่ให้น้องไปเปิดหนังสือศัพท์เอาเอง
 - บอกให้น้องรอเดี๋ยวทำการบ้านเสร็จแล้วจะสอนให้
 - หยุดทำการบ้านแล้วอธิบายคำศัพท์ภาษาอังกฤษให้น้องทันที
22. ในขณะที่เจตกำลังที่จักรยานกลับมาจากตลาดได้พบกับศรี ซึ่งเป็นคนข้างบ้านกำลังจะเดินกลับบ้าน
ถ้านักเรียนเป็นเจต นักเรียนจะทำอย่างไร
- รับสรนึ่งร้อนท้าวไปส่งให้ที่บ้าน
 - ช่วยเหลือของที่ศรีถือไปส่งให้ที่บ้าน
 - หักท้าวแล้วขี่ผ่านเลยไปเพราะกลัวหนัก
23. ที่บ้านของอ้อยได้เลี้ยงสุนัขไว้อยู่ 2 ตัว วันหนึ่งได้มีแมวหลงเข้ามาในบ้านอ้อยแล้วโดนสุนัข
ของอ้อยรุมไล่กัดอยู่พอดีอ้อยได้มาเห็นเหตุการณ์เข้า
ถ้านักเรียนเป็นอ้อย นักเรียนจะทำอย่างไร
- ยืนดูด้วยความสนุก
 - ช่วยไล่สุนัขไปที่พื้นไม้ให้กัดแมว
 - ช่วยไล่สุนัขไปแล้วนำแมวไปรักษา
24. วันดีที่ทราบข่าวว่าสนามพรสอบชิงทุนไปเรียนต่อที่ญี่ปุ่นได้
ถ้านักเรียนเป็นวันดี นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร
- ภูมิใจที่มีเพื่อนเป็นนักเรียนนอก
 - เฉก ๆ เพราะคนไม่ได้ไปเรียนต่อด้วย
 - ดีใจจริง ๆ ที่สนามพรมีโอกาสไปเรียนต่อต่างประเทศ
25. วรุฒได้เห็นน้องชายของตนแก่เร โดษเอาหินไล่ปาเด็กที่เล็กกว่า
ถ้านักเรียนเป็นวรุฒ นักเรียนจะทำอย่างไร
- เข้าไปตามน้องและพาน้องกลับบ้าน
 - ยืนดูน้องเอาหินปาเด็กโทษไม่ได้ห้ามปราม
 - เข้าไปห้ามไม่ให้แก้งคนอื่นและทำโทษน้อง

26. ขณะที่นครเดินเล่นอยู่ที่ข้างถนน เห็นเต่าคลานอยู่บนถนน
ถ้านักเรียนเป็นนคร นักเรียนจะทำอย่างไร
- จับเอาเต่าไปต้มกิน
 - จับเต่าไปปล่อยให้พ้นถนน
 - จับเต่าไปปล่อยที่บ่อน้ำในวัด
27. ขณะที่พิชชานั่งอยู่ในบ้าน ได้เห็นไปเห็นขโมยกำลังขนของออกจากบ้านของนภาซึ่งเป็นเพื่อนบ้าน
ที่ลู่ที่นั่งตรงกันข้ามของบ้านพิชชา
ถ้านักเรียนเป็นพิชชา นักเรียนจะทำอย่างไร
- รีบโทรแจ้งตำรวจให้ตำรวจทราบทันที
 - นั่งมองดูอยู่เฉย ๆ เพราะกลัวจะถูกทำร้าย
 - จดหมายเลขทะเบียนรถของขโมยไว้ เพื่อบอกนภา
28. สายใจและวารุณีเป็นเพื่อนกันและทั้งสองคนได้ไปฟังผลการสอบเข้าเรียนต่อปรากฏว่าวารุณี
สอบได้ส่วนสายใจสอบไม่ได้
ถ้านักเรียนเป็นสายใจ นักเรียนทำอย่างไร
- แสดงความยินดีด้วยใจจริง
 - แสดงความยินดีตามมารยาท
 - ทำเฉย ๆ เพราะตนสอบไม่ได้ด้วย
29. กานดาและวสีไปเที่ยวงานเลี้ยงแห่งหนึ่ง ปรากฏว่ามีแต่คนมองและชมว่ากานดาสวยที่สุดในงาน
ถ้านักเรียนเป็นวสี นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร
- ชื่นชมกานดาด้วยที่สวยจริง ๆ
 - ภูมิใจที่เดินกับกานดาแล้วมีคนมอง
 - น้อยใจไม่อยากเดินด้วยเพราะกานดาสวยกว่า

30. ขณะที่ดาวเรืองกำลังจะไปตลาด ได้เห็นไกรน้องชายของตนทะเลาะกับหาญอยู่
ถ้านักเรียนเป็นดาวเรือง นักเรียนจะทำอย่างไร
- เข้าไปช่วยน้องทะเลาะด้วย
 - เข้าไปคุยทั้งคู่ที่ทะเลาะกัน แล้วไล่น้องให้กลับบ้าน
 - เข้าไปห้ามและถามสาเหตุแล้วตัดสินอย่างเป็นธรรม
31. เมื่อมีการบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อเป็นสาธารณกุศล น้องจะร่วมบริจาคด้วยเสมอ
ถ้านักเรียนเป็นน้อง นักเรียนจะทำอย่างไรหรือไม่
- ไม่ทำเพราะเสียค่าเงินและสิ่งของ
 - ทำเพราะต้องการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์
 - ทำเพราะต้องการให้เพื่อนเห็นว่าตนเป็นคนดี
32. ในขณะที่เด็กหญิงสุนันท์เดินทางกลับบ้านอยู่นั้น ได้พบคนแก่กำลังเป็นลมล้มอยู่
ถ้านักเรียนเป็นสุนันท์ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ร้องเรียกให้คนอื่นมาช่วย
 - มองดูแล้วเดินผ่านไปเลย
 - เข้าไปดูแลแล้วทำการช่วยเหลือ
33. ขณะที่เกิดเดินไปตลาดอยู่นั้น ได้พบผู้หญิงคนหนึ่งกำลังเซ็นรถยนต์ที่เสียอยู่คนเดียวทำให้รถที่ขับ
ตามมาติดเป็นแถวยาวตาม ๆ กัน
ถ้านักเรียนเป็นภิกษุ นักเรียนจะทำอย่างไร
- เดินผ่านไปเลย ๆ
 - แจ้งตำรวจให้ไปช่วย
 - เข้าไปช่วยเซ็นรถยนต์
34. ฉัตรชัยรู้ว่าวิल्ली ซึ่งเป็นตัวแทนของโรงเรียนไปแข่งขันวิชาคณิตศาสตร์กับโรงเรียนอื่นแล้วชนะ
ถ้านักเรียนเป็นฉัตรชัย นักเรียนจะทำอย่างไร
- เข้าไปแสดงความยินดีตามเพื่อน
 - เข้าไปแสดงความยินดีด้วยใจจริง
 - ทำเฉย ๆ เพราะไม่เกี่ยวข้องกับตน

35. ในวันขึ้นปีใหม่สมบัติได้ซื้อขนมมาแจกเพื่อน ๆ ในห้อง มีทั้งเพื่อนที่สมบัติชอบและไม่ชอบ ถ้านักเรียนเป็นสมบัติ นักเรียนจะแบ่งให้อย่างไร
- ให้เท่า ๆ กันทุกคน
 - ให้เฉพาะเพื่อนที่ตนชอบ
 - คนที่ตนชอบให้มากกว่าคนที่ไม่ชอบให้น้อย
36. ในการให้ทุนการศึกษา มีผู้สมควรได้รับทุนอยู่สองคนคือ อู๋กับขจร แต่ทุนมีให้เพียงคนเดียว เมื่อพิจารณาแล้วอาจารย์สมจิตเห็นว่าอู๋มีความจำเป็นมากกว่าขจร แต่ขจรก็เป็นลูกศิษย์ของตน
- ถ้านักเรียนเป็นอาจารย์สมจิต นักเรียนทำอย่างไร
- ตัดสินใจให้อู๋ได้รับทุนแต่แบ่งเงินทุนให้ขจรบ้าง
 - ตัดสินใจให้ขจรเป็นผู้ได้รับทุนเพราะเป็นลูกศิษย์ของตน
 - ตัดสินใจให้อู๋เป็นผู้ได้รับทุนเพราะมีความจำเป็นมากกว่า
37. นฤมลได้มาปรึกษากับมารีษา เกี่ยวกับผลการเรียนของเธอที่ออกมาว่าลดลงหลายวิชาทั้ง ๆ ที่ตั้งใจเรียน
- ถ้านักเรียนเป็นมารีษา นักเรียนจะทำอย่างไร
- บอกนฤมลว่าควรทบทวนให้มากกว่านี้
 - บอกนฤมลว่าฉันก็ช่วยอะไรเธอไม่ได้
 - พูดปลอบและให้กำลังใจในการสอบครั้งต่อไป
38. ครีณัฐไปซื้อของกลับมา ขณะที่นั่งอยู่บนรถเมล์จะกลับบ้าน ได้มีผู้หญิงท่าทางจะเป็นลมก้มหน้ากับเบาเข้หนักฝั่งข้างหน้าที่ครีณัฐนั่งแล้วก็มีมือจุ่มจำนวนหนึ่ง
- ถ้านักเรียนเป็นครีณัฐ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ลุกให้นั่ง
 - แกล้งทำเป็นนั่งหลับ
 - เอาจูงมาช่วยถือให้

39. สมยศซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนกับวุฒิดำมาบอกวุฒิตั้งใจว่าตนสอบเทียบได้
ถ้านักเรียนเป็นวุฒิ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. รับฟังเฉย ๆ
 - ข. แสดงความยินดีด้วยใจจริง
 - ค. แสดงความยินดีในฐานะเพื่อน
40. วรณากับอัมพรได้ทะเลาะกันอย่างรุนแรงจึงทำให้ทั้งคู่โกรธกัน วรณาจึงได้
ชักชวนสารินี้ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทให้โกรธอัมพรด้วย
ถ้านักเรียนเป็นสารินี้ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. โกรธอัมพรตามวรณาไปด้วย
 - ข. จะพูดกับอัมพรเมื่อวรณาไม่อยู่ด้วย
 - ค. ยังพูดกับอัมพรตามปกติเพราะคนไม่ได้มีเรื่องด้วย

แบบทดสอบวัดจริยธรรม ฉบับที่ 2

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบวัดจริยธรรม ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน จำนวน 40 ข้อ เวลา 30 นาที โดยตอบในกระดาษคำตอบ
2. ให้นักเรียนดูภาพเหล่านี้แล้วตอบคำถามตามความรู้สึกหรือการกระทำของนักเรียนถ้าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นกับตัวเอง คำตอบที่นักเรียนเลือกตอบในแต่ละข้อไม่มีข้อถูกหรือผิดและไม่มีผลต่อการเรียนการสอน จึงขอให้นักเรียนเลือกตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
3. วิธีตอบให้ทำเครื่องหมาย X ให้ตรงกับอักษร ก, ข, ค ที่นักเรียนเลือกลงในกระดาษคำตอบเพียง 1 ตัวเลือกเท่านั้น

ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

น.ส. พูนสิริ เกษสิงห์

นักศึกษาปริญญาโทการวัดผลการศึกษา

มศว. ประสานมิตร

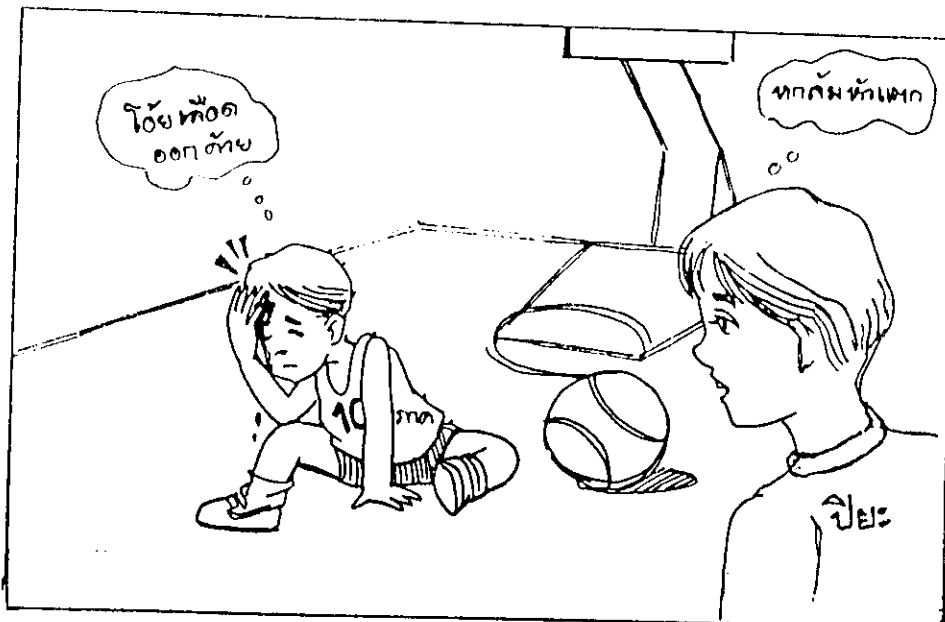
1.

ถ้านักเรียนเป็นมาลี นักเรียนจะไปติวให้หรือไม่

- ก. ไป แต่จะติวให้เฉพาะเพื่อนที่สนิท
- ข. ไป เพราะอยากให้เพื่อนสอบได้คะแนนดี ๆ
- ค. ไม่ไป เพราะจะอ่านหนังสือทบทวนความรู้เอง

2.

ถ้านักเรียนเป็นปิยะ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เฉย ๆ ไม่ทำอะไร
- ข. รีบเข้าไปช่วยเหลือนแล้วพาไปห้องพยาบาล
- ค. ร้องบอกให้เพื่อนของเด็กชายภาคช่วยเหลือน

3.

ถ้านักเรียนเป็นอาจารย์วารีนักเรียนจะตัดสินใจผลการสอบพิมพ์ภาพอย่างไร

- ก. ให้เป็นไปตามผลที่ออกมา
- ข. อยากแก้คะแนนให้แต่ก็กลัวคนอื่นจะรู้
- ค. แก้คะแนนให้หลานเพราะมีสิทธิในการตัดสินใจ

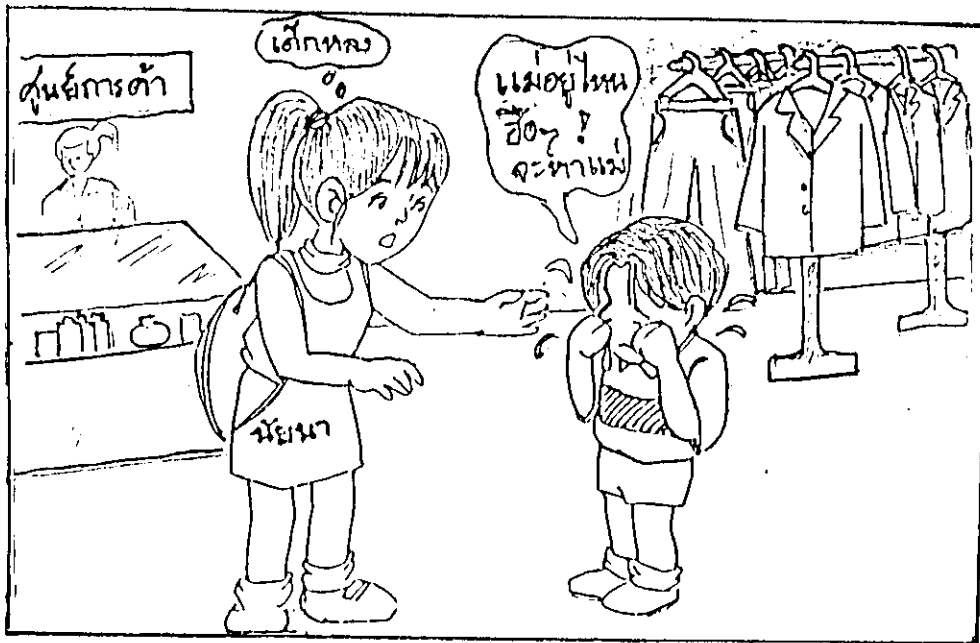
4.

ถ้านักเรียนเป็นบุขกรนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ช่วยซื้อพวงมาลัย
- ข. เลิก ๆ เพราะเห็นเป็นเรื่องธรรมดา
- ค. ช่วยซื้อพวงมาลัยพร้อมทั้งชวนเพื่อน ๆ ให้ช่วยซื้อด้วย

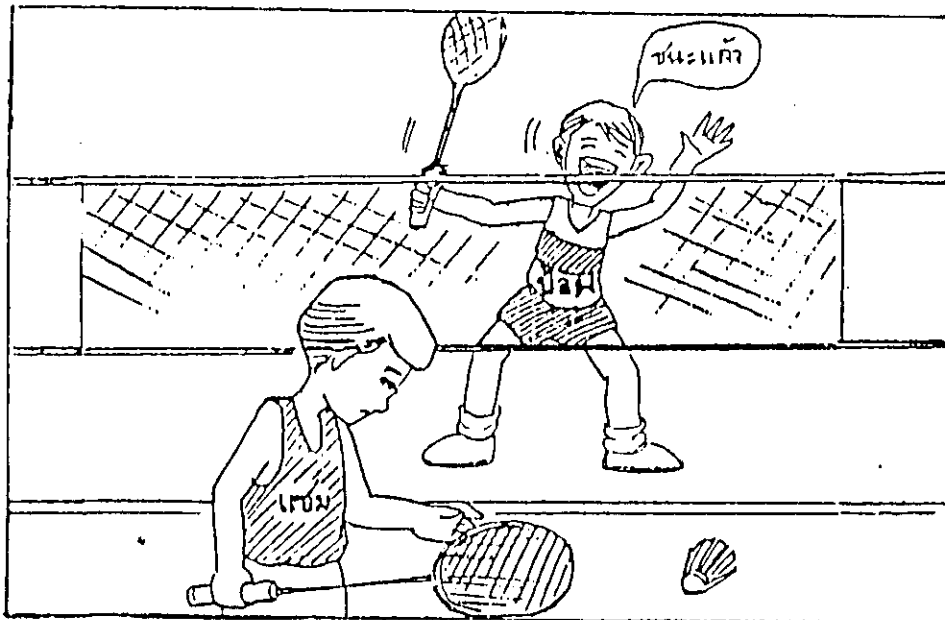
5.

ถ้านักเรียนเป็นนิยนา นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. บอกพนักงานขายว่ามีเด็กขึ้นร้องไห้หาพ่อแม่อยู่
- ข. เดินผ่านเลยไปเพราะเดี๋ยวผู้ปกครองคงตามจนเจอ
- ค. พาเด็กคนนั้นไปส่งให้ประชาสัมพันธ์ช่วยประกาศหาผู้ปกครอง

6.

ถ้านักเรียนเป็นแซม นักเรียนทำอย่างไร

- ก. เข้าไปแสดงความยินดีกับป้อมด้วยใจจริง
- ข. เข้าไปแสดงความยินดีกับป้อมตามมารยาท
- ค. เข้าไปบอกกับป้อมว่าคราวหน้าเราจะชนะให้ได้

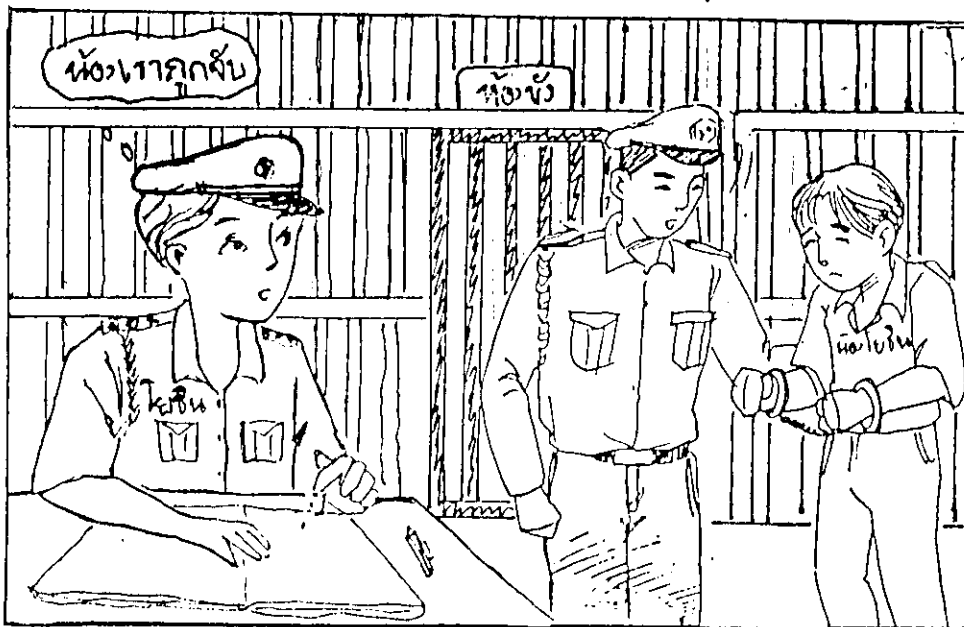
7.

ถ้านักเรียนเป็นสุพจน์ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เล่าไปตามความจริงเพื่อความยุติธรรม
- ข. ไม่เล่าไปตามความจริงเพราะต้องการช่วยเพื่อน
- ค. เล่าไปตามความจริงเพราะต้องการให้คนชมว่าเป็นคนยุติธรรม

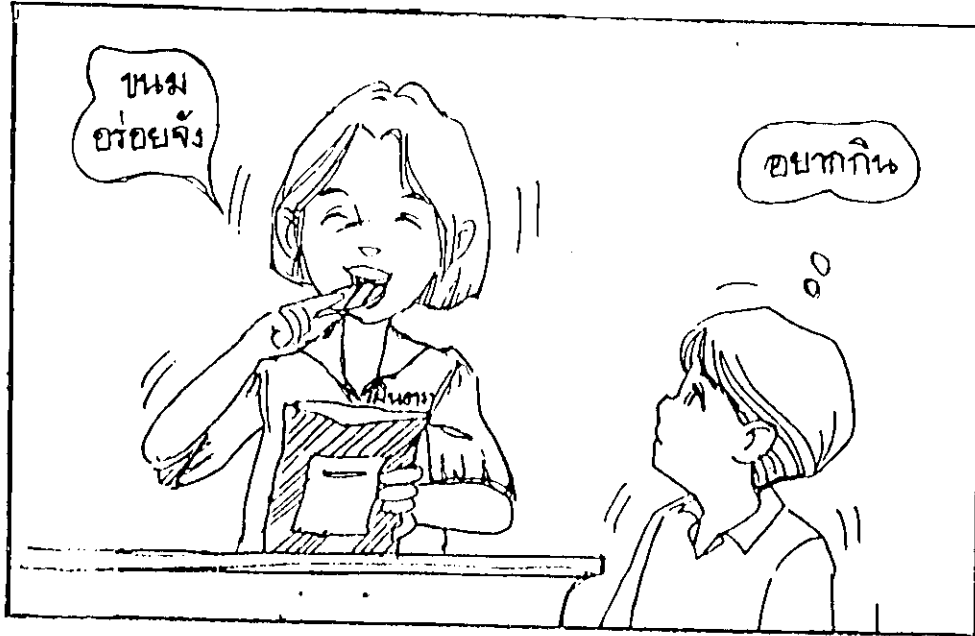
8.

ถ้านักเรียนเป็นร้อยตำรวจเอกโศภิตา นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. หากทางช่วยน้องของคนให้พ้นผิด
- ข. ให้น้องรับโทษตามความผิดที่ได้กระทำ
- ค. ให้รับโทษสถานเบาเพราะมีตำรวจคนอื่นรู้เห็นด้วย

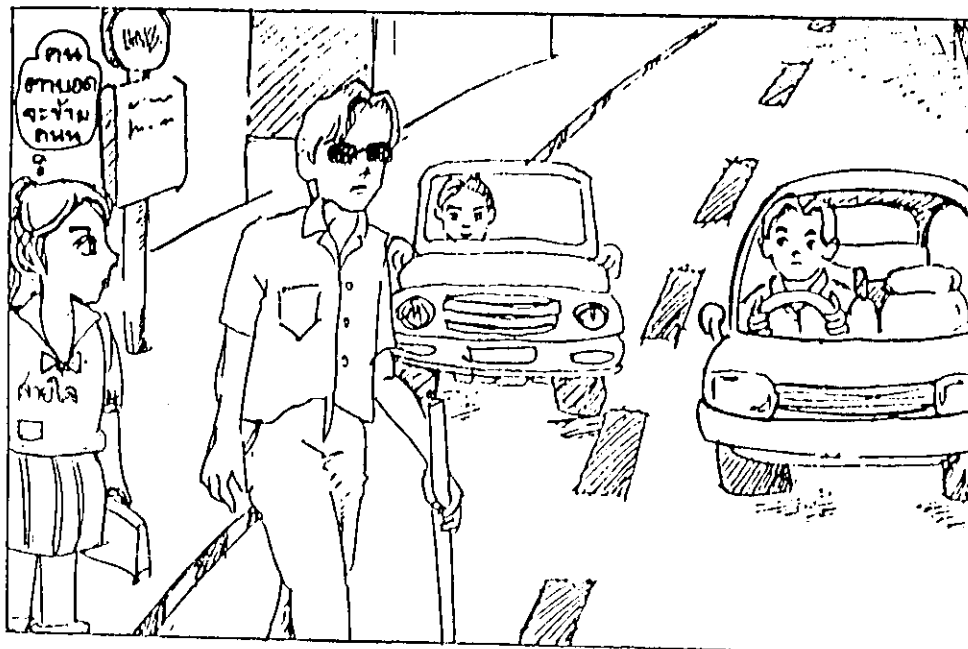
9.

ถ้านักเรียนเป็นมินตรา นักเรียนทำอย่างไร

- ก. แบ่งขนมให้ทาน
- ข. ลุกไปนั่งทานที่อื่น
- ค. เรียกให้มาทานขนมด้วยกัน

10.

ถ้านักเรียนเป็นสายใจ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ยืนมองคนตาบอดข้ามถนน
- ข. เข้าไปช่วยจูงคนตาบอดข้ามถนน
- ค. คอยช่วยครรถให้คนตาบอดเมื่อไม่มีจูงบอกให้ข้ามถนน

11.

ถ้านักเรียนเป็นเด็กชายบิลลี่ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. บริจาคเลือดให้เพราะจะได้มีคนชม
- ข. บริจาคเลือดให้เพื่อเด็กนักเรียนคนอื่นจะได้พ้นอันตราย
- ค. ไม่บริจาคเลือดให้เพราะกลัวตัวเองจะเป็นอันตราย

12.

ถ้านักเรียนเป็นพิชัย นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เข้าไปพูดแสดงความยินดีตามมารยาท
- ข. ทำเฉยเพราะทำให้ไม่ได้เป็นหัวหน้า
- ค. เข้าไปพูดแสดงความยินดีด้วยความจริงใจ

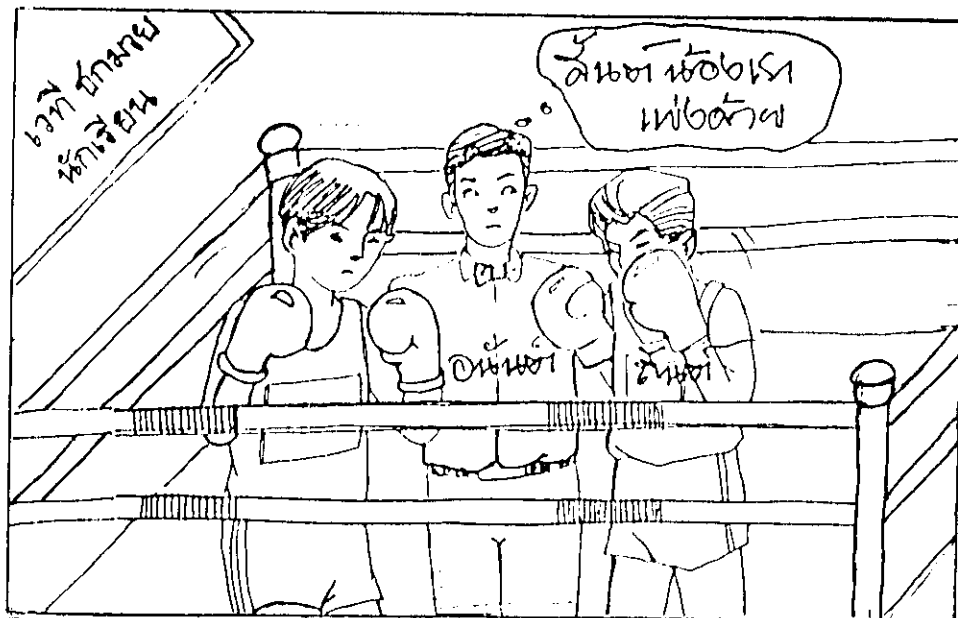
13.

ถ้านักเรียนเป็นมานพ นักเรียนทำอย่างไร

- ก. เข้าไปแสดงความยินดีตามมารยาท
- ข. เข้าไปแสดงความยินดีด้วยความจริงใจ
- ค. ทำเป็นไม่สนใจเพราะเห็นเพื่อนได้ดีกว่า

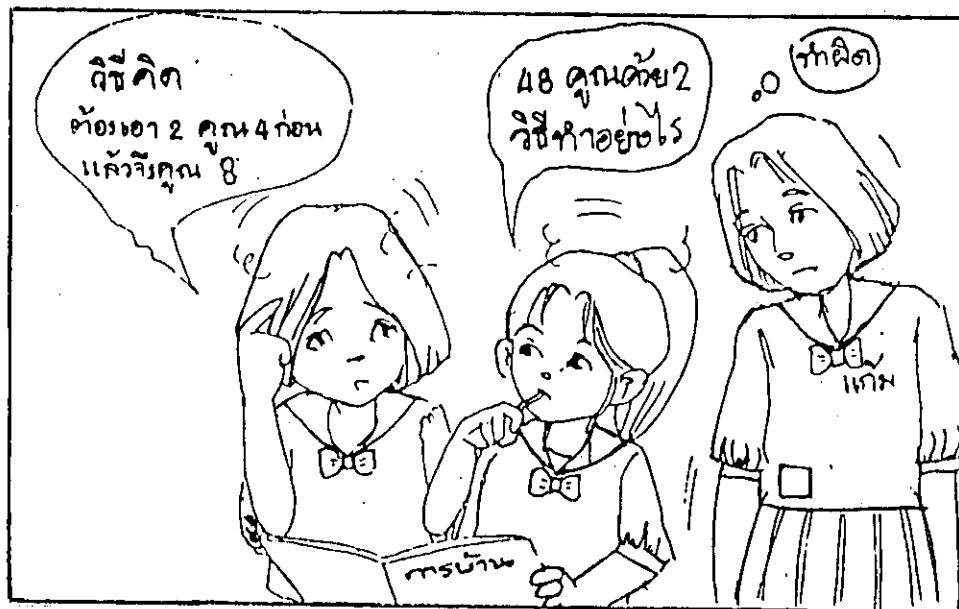
14.

ถ้านักเรียนเป็นอนันต์ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ตัดสินอย่างสุจริตธรรม
- ข. ตัดสินโดยเอาเสียงข้างข้างน้อย
- ค. เมื่อน้องเสียเปรียบพยายามช่วยน้องเป็นบางครั้ง

15.

ถ้านักเรียนเป็นแก้ว นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เข้าไปบอกว่าทำ λά คับขั้นตอนการคูณผิด
- ข. เข้าไปอธิบายขั้นตอนการคูณที่ถูกต้องให้
- ค. มองดูเฉย ๆ เพราะถือว่าไม่ใช่หน้าที่ของตน

16.

ถ้านักเรียนเป็นกวาด นักเรียนทำอย่างไร

- ก. หาน้ำและเสื้อผ้าที่ไม่ได้ใช้นำมาให้
- ข. แกล้งทำเป็นไม่ได้ยินแล้วเดินเข้าบ้านไป
- ค. หาน้ำมาให้ดื่มแล้วบอกให้ไปขอเสื้อผ้าที่บ้านอื่น

17.

ถ้านักเรียนเป็นจรีญา นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ทำเฉย ๆ เพราะไม่อยากให้สินจัยขโมยเงิน
- ข. บอกกับสินจัยว่าถ้าจะมาซื้อเมื่อไรจะมาเป็นเพื่อน
- ค. ให้สินจัยยืมเงินในส่วนที่ขาดซื้อหนังสือจะได้มีอ่านเร็วขึ้น

18.

ถ้านักเรียนเป็นวิมล นักเรียนทำอย่างไร

- ก. เข้าไปชมมอรัยตามครู
- ข. เฉย ๆ เพราะครูไม่ชมเรา
- ค. เข้าไปชมกับมอรัยด้วยใจจริง

19.

ถ้านักเรียนเป็นกิตติ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. แสดงความยินดีด้วยความจริงใจ
- ข. แสดงความยินดีตามมารยาท
- ค. รับฟังเฉย ๆ ทำเป็นไม่สนใจ

20.

ถ้านักเรียนเป็นเนติ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. จดรายชื่อคนที่คุยเสียงดังทุกคน
- ข. ไม่จดรายชื่อใครเลยเพราะตัวเองก็คุยด้วย
- ค. จดรายชื่อคนที่คุยเสียงดัง แต่ยกเว้นเพื่อนที่สนิท

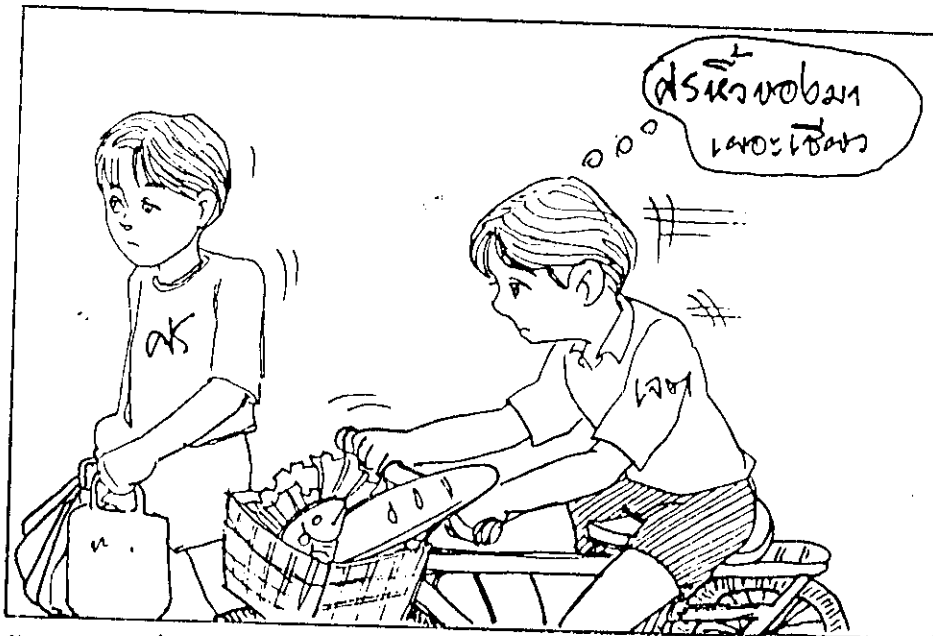
21.

ถ้านักเรียนเป็นโจ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไล่ให้น้องไปเปิดหนังสือศัพท์ตัวเอง
- ข. บอกให้น้องรอเดี๋ยวทำการบ้านเสร็จแล้วจะสอนให้
- ค. หยดทำการบ้านแล้วอธิบายคำศัพท์ภาษาอังกฤษให้น้องทันที

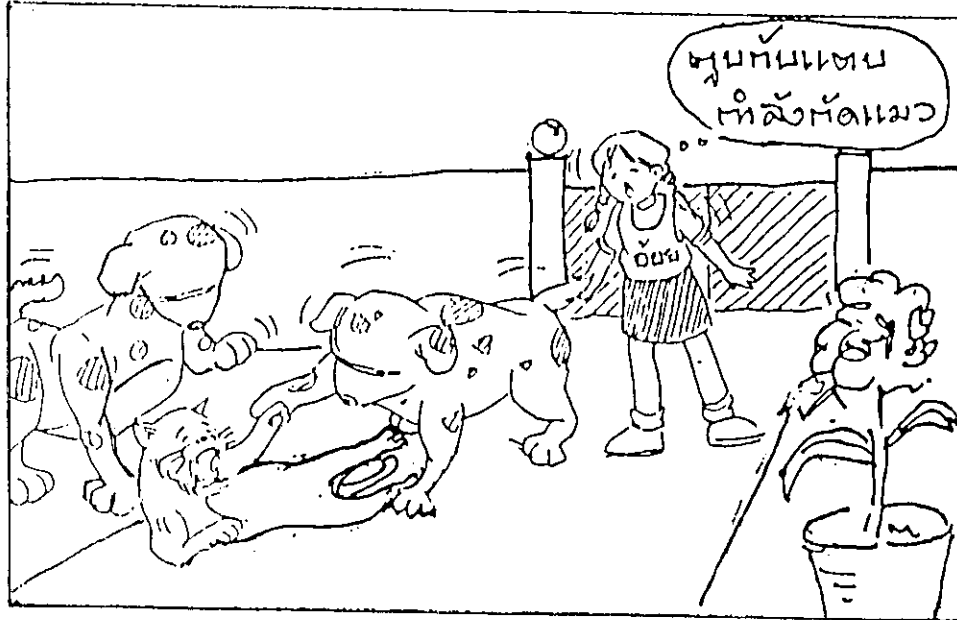
22.

ถ้านักเรียนเป็นเจต นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. รับผิดชอบที่ผิดไปส่งให้ที่บ้าน
- ข. ทักถามคนที่ผิดไปส่งให้ที่บ้าน
- ค. ทักถามแล้วชี้ผ่านเลขไปเพราะกลัวหนัก

23.

ถ้านักเรียนเป็นอ้อย นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ขึ้นคู้ด้วยความสนุก
- ข. ช่วยไล่สุนัขไปที่พื้นไม้ให้กัดแมว
- ค. ช่วยไล่สุนัขไปแล้วนำแมวไปรักษา

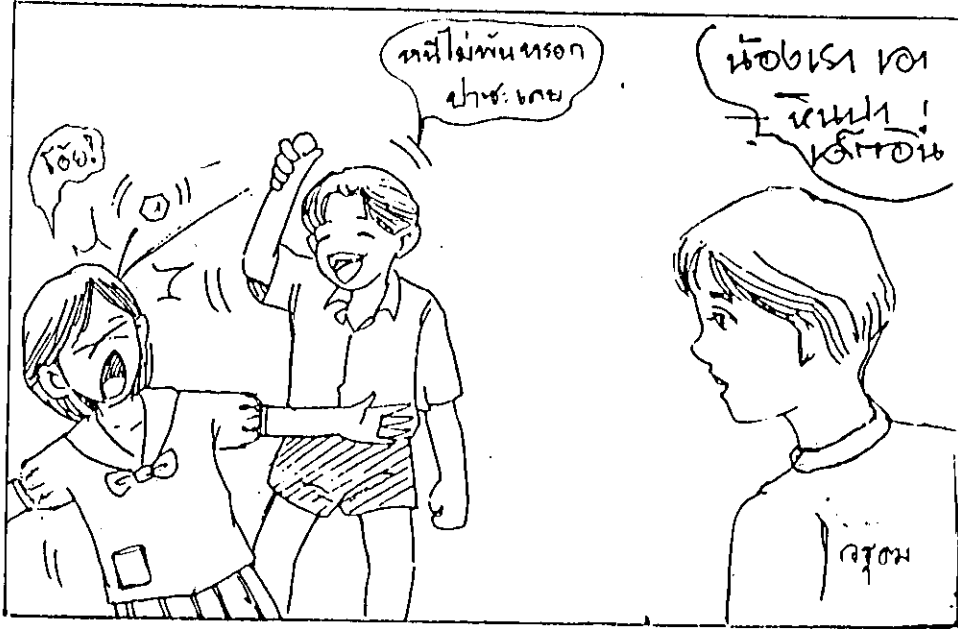
24.

ถ้านักเรียนเป็นวันดี นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร

- ก. กุ๊กกิ๊กที่มีเพื่อนเป็นนักเรียนนอก
- ข. เฉย ๆ เพราะคนไม่ได้ไปเรียนต่อด้วย
- ค. ดีใจจริง ๆ ที่ชนานรมมีโอกาสไปเรียนต่อต่างประเทศ

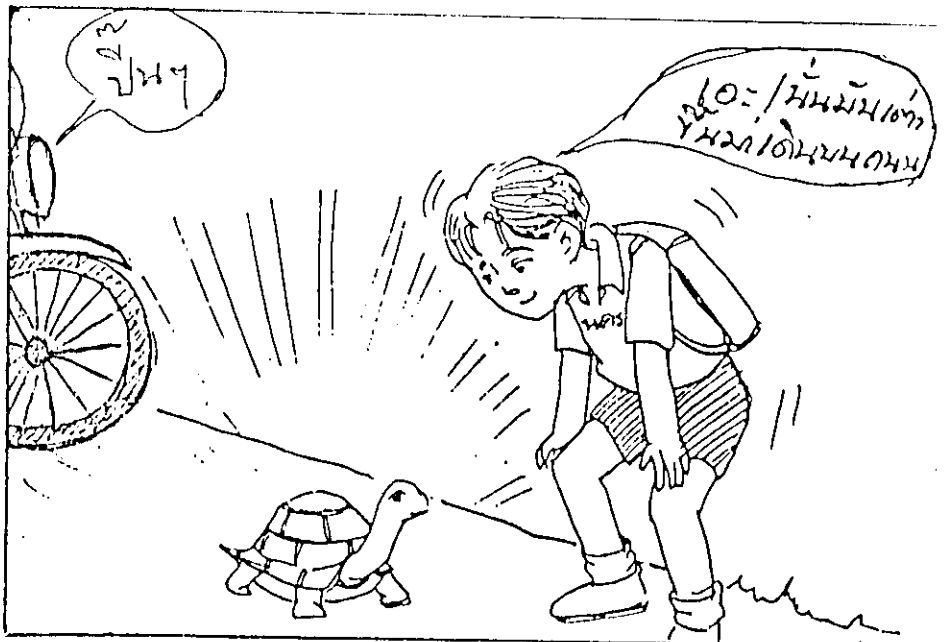
25.

ถ้านักเรียนเป็นบรรดา นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เข้าไปห้ามน้องและพาน้องกลับบ้าน
- ข. ยื่นคูน้องเอาหินปลาเด็กโคขไม่ได้ห้ามปราม
- ค. เข้าไปห้ามไม่ให้แก้งคนอื่นและทำโทษน้อง

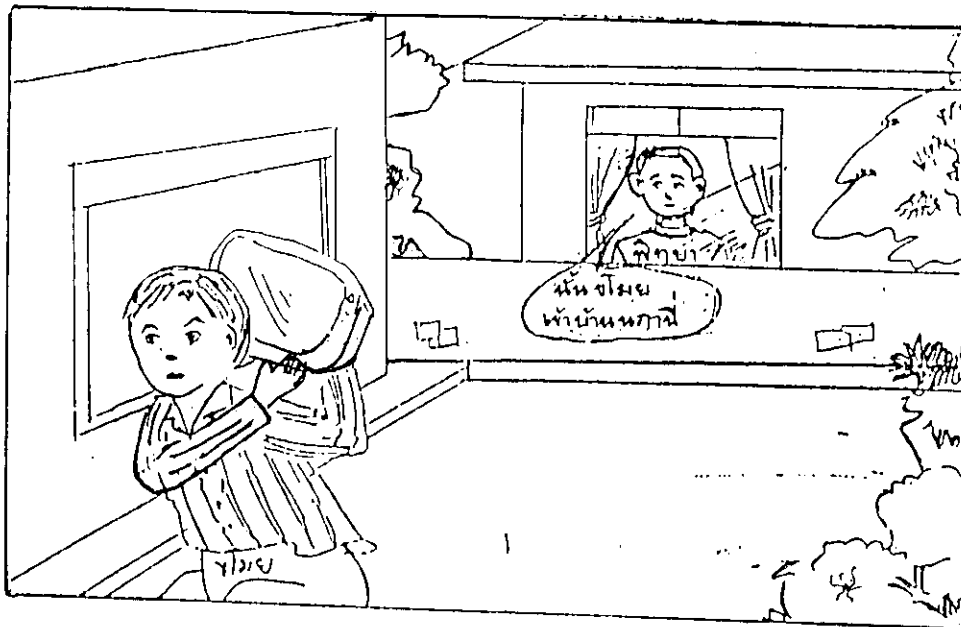
26.

ถ้านักเรียนเป็นนคร นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. จับเอาเต่าไปต้มกิน
- ข. จับเต่าไปปล่อยให้พ้นถนน
- ค. จับเต่าไปปล่อยที่บ่อน้ำในวัด

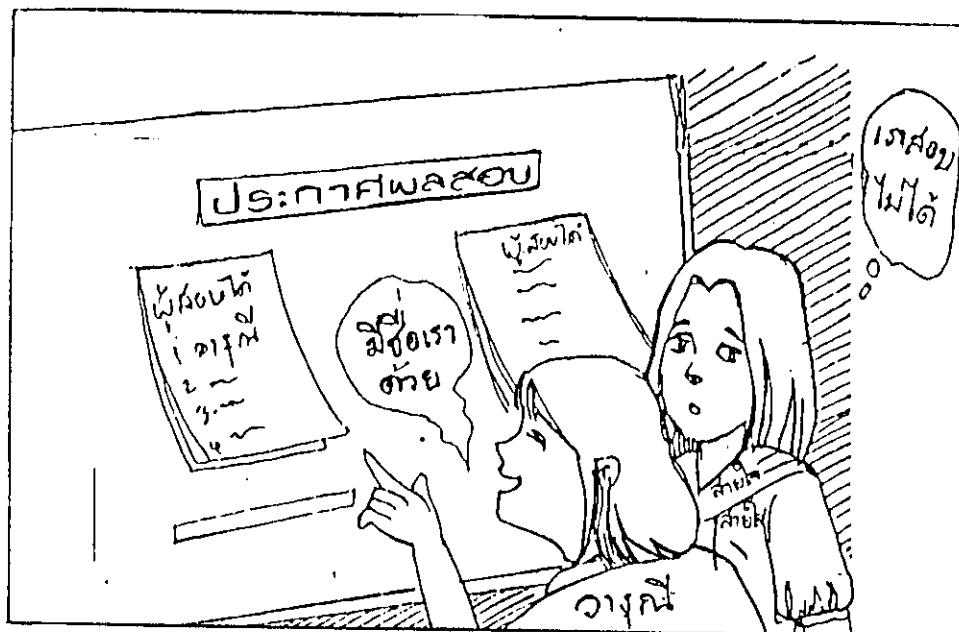
27.

ถ้านักเรียนเป็นพิกษา นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. รีบโทรศัพท์ไปแจ้งให้ตำรวจทราบทันที
- ข. นิ่งมองดูอยู่เฉย ๆ เพราะกลัวจะถูกทำร้าย
- ค. จดหมายเลขทะเบียนรถของขโมยไว้ เพื่อบอกณา

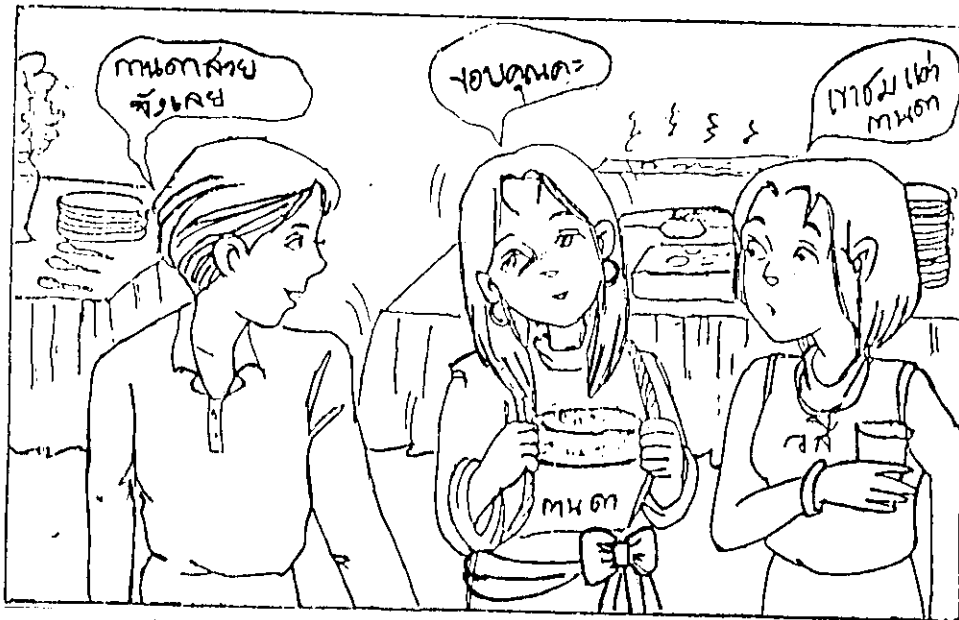
28.

ถ้านักเรียนเป็นสาวใจ นักเรียนทำอย่างไร

- ก. แสดงความยินดีด้วยใจจริง
- ข. แสดงความยินดีตามมารยาท
- ค. ทำเฉย ๆ เพราะตนสอบไม่ได้ด้วย

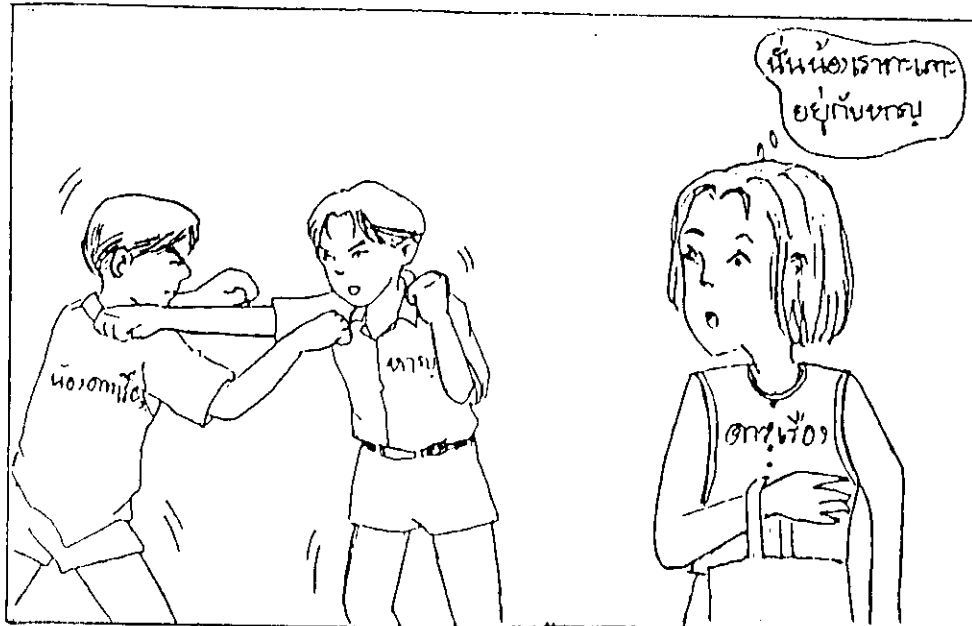
29.

ถ้านักเรียนเป็นวาสี นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร

- ก. ชื่นชมกานดาด้วยที่สวยจริง ๆ
- ข. ภูมิใจที่เดินกับกานดาแล้วมีคนมอง
- ค. น้อยใจไม่ฮากเดินด้วยเพราะกานดาสวยกว่า

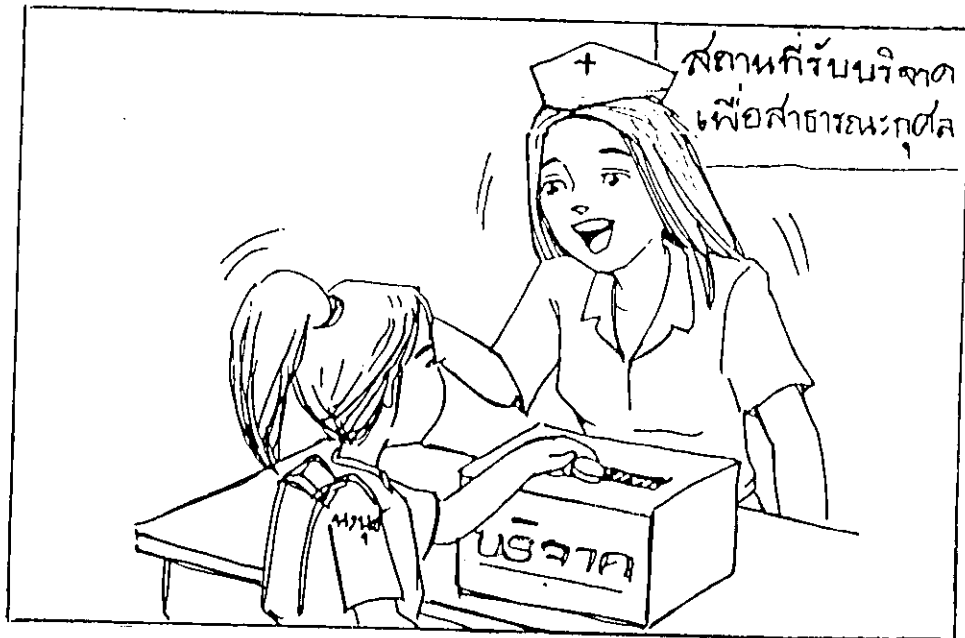
30.

ถ้านักเรียนเป็นดาวเรือง นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เข้าไปช่วยน้องทะเลาะด้วย
- ข. เข้าไปคุยทั้งคู่ที่ทะเลาะกัน แล้วไล่ให้กลับบ้าน
- ค. เข้าไปห้ามและถามสาเหตุแล้วตัดสินอย่างเป็นธรรม

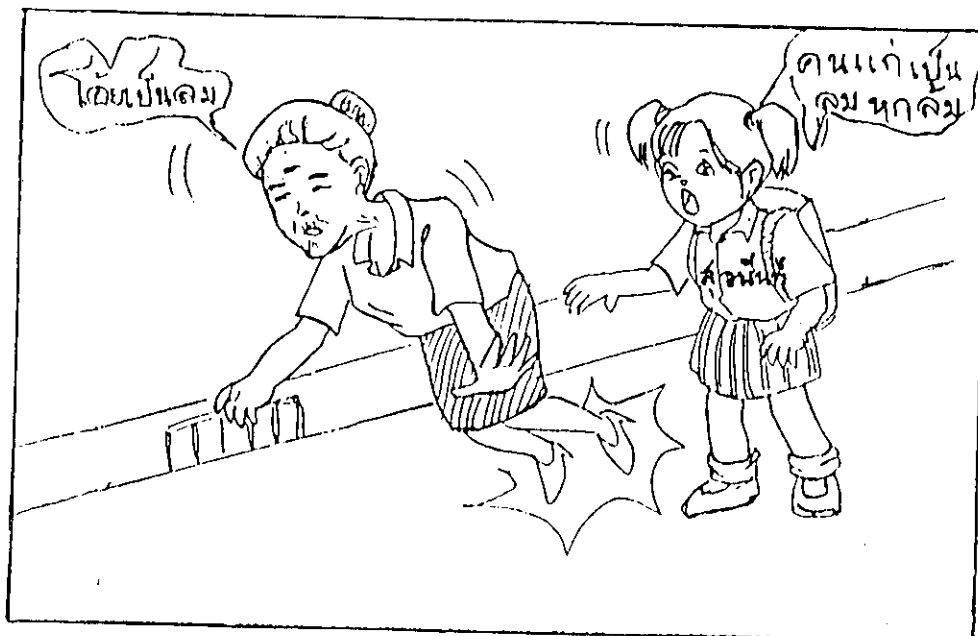
31.

ถ้านักเรียนเป็นนางนุช นักเรียนจะทำอย่างนี้หรือไม่

- ก. ไม่ทำเพราะเสียดายเงินและสิ่งของ
- ข. ทำเพราะต้องการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์
- ค. ทำเพราะต้องการให้เพื่อนเห็นว่าตนเป็นคนดี

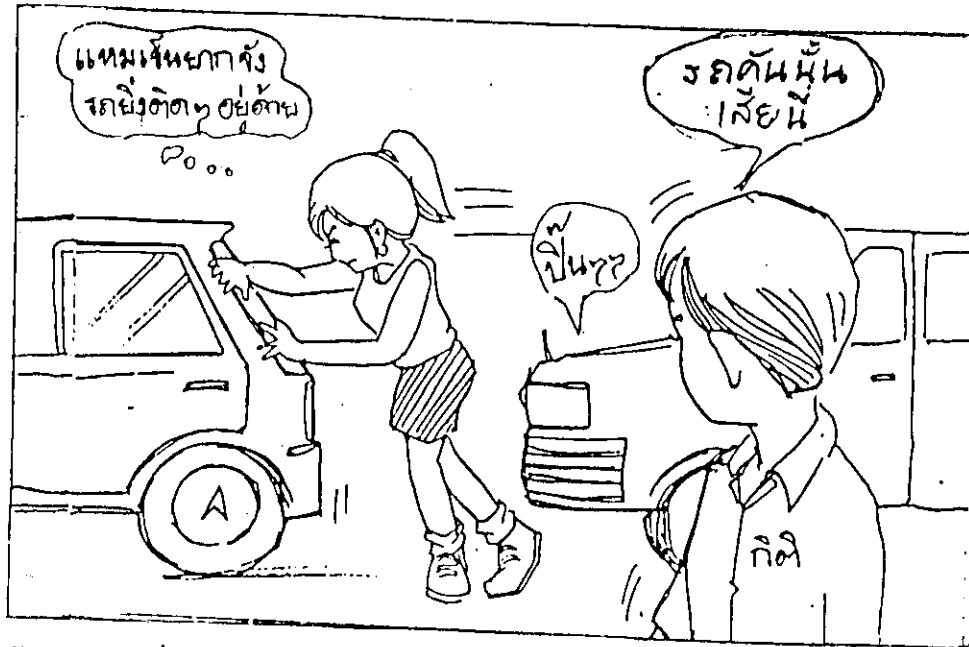
32.

ถ้านักเรียนเป็นสุวนันท์ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ร้องเรียกให้คนอื่นมาช่วย
- ข. มองดูแล้วเดินผ่านเลยไป
- ค. เข้าไปดูแล้วทำการช่วยเหลือ

33.

ถ้านักเรียนเป็นกิติ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เดินผ่านไปเฉย ๆ
- ข. แจ้งตำรวจให้ไปช่วย
- ค. เข้าไปช่วยขึ้นรถยนต์

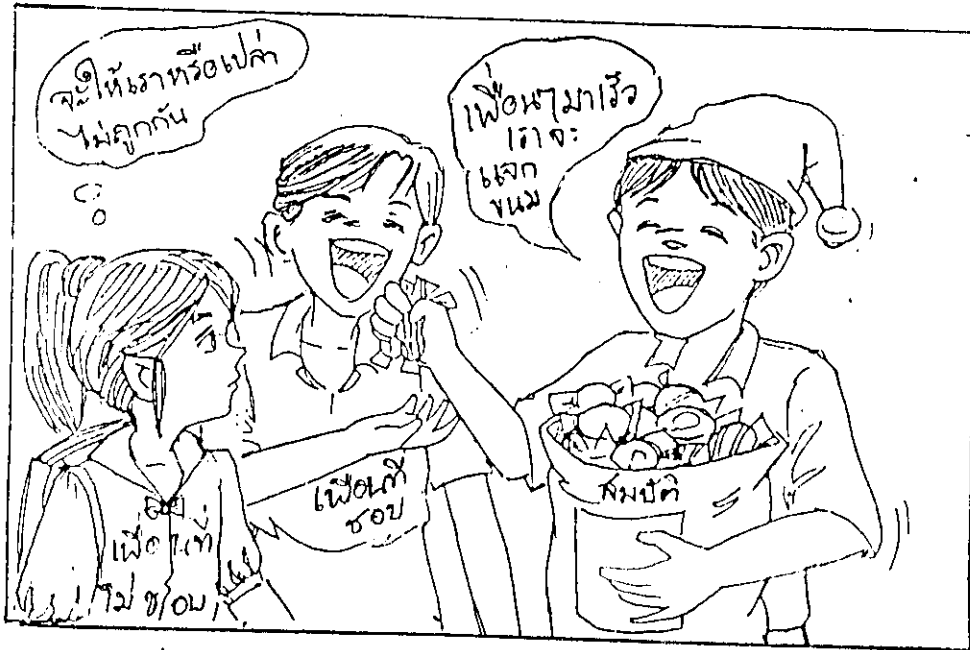
34.

ถ้านักเรียนเป็นมิตรชัย นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เข้าไปแสดงความยินดีตามเพื่อน
- ข. เข้าไปแสดงความยินดีด้วยใจจริง
- ค. ทำเฉย ๆ เพราะไม่เกี่ยวข้องกับตน

35.

ถ้านักเรียนเป็นสมบัติ นักเรียนจะแบ่งให้อย่างไร

- ก. ให้เท่า ๆ กันทุกคน
- ข. ให้เฉพาะเพื่อนที่ตนชอบ
- ค. คนที่ตนชอบให้มากกว่าส่วนคนที่ไม่ชอบให้น้อย

36.

ถ้านักเรียนเป็นอาจารย์สมใจ นักเรียนทำอย่างไร

- ก. ตัดสินให้ใครก็ได้รับทุนแต่แบ่งเงินทุนให้ขจรบ้าง
- ข. ตัดสินให้ขจรเป็นผู้ได้รับทุนเพราะเป็นลูกศิษย์ของตน
- ค. ตัดสินให้ใครก็ได้รับทุนเพราะมีความจำเป็นมากกว่า

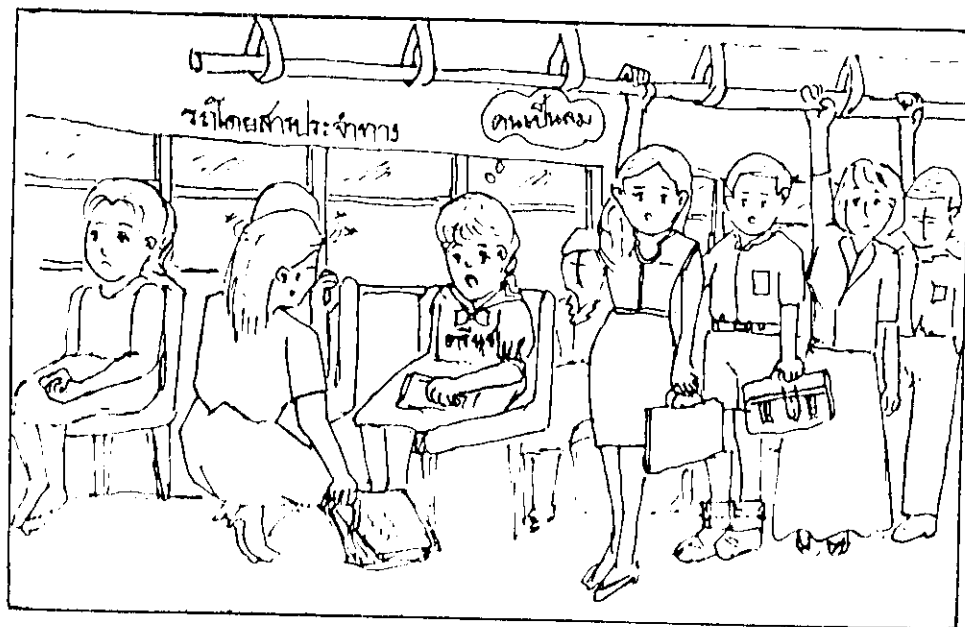
37.

ถ้านักเรียนเป็นมารีชา นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. บอกนฤมลว่าควรชกให้มากกว่านี้
- ข. บอกนฤมลว่าฉันก็ช่วยเหลือเธอไม่ได้
- ค. พูดลอบและให้กำลังใจในการสอบครั้งต่อไป

38.

ถ้านักเรียนเป็นครู นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ลุกให้หนึ่ง
- ข. แกล้งทำเป็นนั่งหลับ
- ค. เอาถุงมาช่วยถือให้

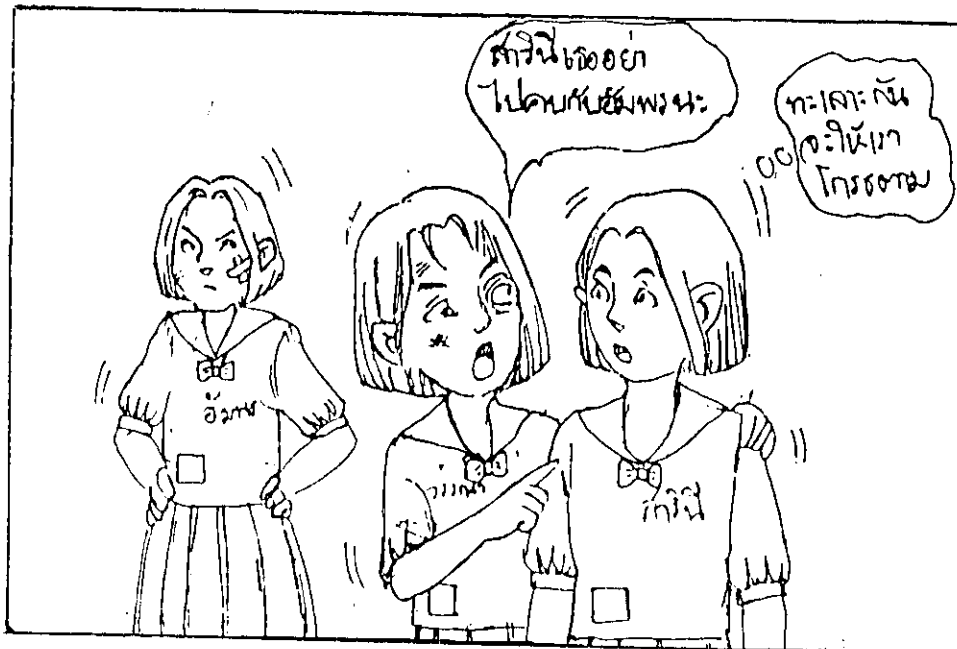
39.

ถ้านักเรียนเป็นวาสนา นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. รับประทานทิ้ง ๆ
- ข. แสดงความยินดีด้วยใจจริง
- ค. แสดงความยินดีในฐานะเพื่อน

40.

ถ้านักเรียนเป็นสาววีณี นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. โกรธอ้อมพตามวรรณาไปด้วย
- ข. จะพูดกับอ้อมพเมื่อวรรณาไม่อยู่ด้วย
- ค. ยังพูดกับอ้อมพตามปกติเพราะคนไม่ได้มีเรื่องด้วย

แบบทดสอบวัดจิตวิทยา ฉบับที่ 3

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบวัดจิตวิทยาชนิดข้อความจำนวน 40 ข้อ เวลา 20 นาที โดยตอบในกระดาษคำตอบ
2. ให้นักเรียนอ่านข้อความที่กำหนดให้แล้วตอบคำถามตามความรู้สึกหรือการกระทำของนักเรียนถ้าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นกับตัวเอง คำตอบที่นักเรียนเลือกตอบในแต่ละข้อไม่มีข้อถูกหรือผิดและไม่มีผลต่อการเรียนการสอน จึงขอให้นักเรียนเลือกตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
3. วิธีตอบให้ทำเครื่องหมาย X ให้ตรงกับอักษร ก, ข, ค ที่นักเรียนเลือก ลงในกระดาษคำตอบเพียง 1 ตัวเลือกเท่านั้น

ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

น.ส. พูนสิริ เกษสังข์

นักศึกษาปริญญาโทการวัดผลการศึกษา

มศว. ประสานมิตร

ข้อความ	ทำ ทุกครั้ง	ทำเป็น บางครั้ง	ไม่ ทำเลย
1. เมื่อใกล้สอบถ้าเพื่อนไม่เข้าใจวิชาใดข้าพเจ้าก็จะติวให้	ก	ข	ค
2. ถ้าเห็นเด็กเล่นบาสเกตบอลแล้วเกิดหกล้มหัวแตก ข้าพเจ้าจะเข้าไปช่วย	ก	ข	ค
3. ถ้าข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้เป็นประธานในการสอบสัมภาษณ์ แล้วมีญาติข้าพเจ้าเข้าสอบสัมภาษณ์ด้วย ข้าพเจ้าจะคัดเลือดยังยุติธรรม	ก	ข	ค
4. ถ้าเห็นคนแก่ชวยพวงมาลัยยังไม่ได้ ข้าพเจ้าจะช่วยซื้อพวงมาลัย	ก	ข	ค
5. ถ้าเห็นเด็กพลัดหลงกับผู้ปกครองที่ศูนย์การค้าข้าพเจ้าจะพาเด็กไปส่งที่ประชาสัมพันธ์	ก	ข	ค
6. ข้าพเจ้าแสดงอาการไม่พอใจ เมื่อแข่งขันแบดมินตันแล้วแพ้เพื่อน	ก	ข	ค
7. ถ้าอาจารย์มาถามเหตุการณ์ที่เพื่อนทะเลาะกันข้าพเจ้าจะเล่าไปตามจริง	ก	ข	ค
8. ถ้าน้องทำผิดแล้วถูกจับ ข้าพเจ้าจะช่วยน้องให้พ้นผิด	ก	ข	ค
9. ถ้ามีเด็กมาขอร้องมองดูข้าพเจ้ารับประทานขนม ข้าพเจ้าจะลุกหนี	ก	ข	ค
10. ถ้ามีคนตาบอดจะข้ามถนน ข้าพเจ้าจะเข้าไปจูงพาข้ามถนน	ก	ข	ค
11. ข้าพเจ้าจะบริจาคเลือดให้นักเรียนที่ได้รับอุบัติเหตุ และมีเลือดกรุ๊ปเดียวกัน	ก	ข	ค

ข้อความ	ทำ ทุกครั้ง	ทำเป็น บางครั้ง	ไม่ ทำเลย
12. ข้าพเจ้าเข้าไปแสดงความยินดีกับเพื่อนที่ได้รับเลือก เป็นหัวหน้าห้อง	ก	ข	ค
13. ข้าพเจ้าใส่ใจกับเพื่อนที่ได้รับรางวัลจากครู	ก	ข	ค
14. ถ้าข้าพเจ้าเป็นกรรมการที่ขาดบนเวทีแข่งขันมวยแล้ว มีน้องของข้าพเจ้าขึ้นชกอยู่ด้วย ข้าพเจ้าจะตัดสินอย่าง ยุติธรรม	ก	ข	ค
15. ถ้าเห็นเด็กทำการบ้านผิด ข้าพเจ้าจะเข้าไปช่วยสอน ให้	ก	ข	ค
16. ถ้าพบคนแก่เป็นลมข้าพเจ้าจะเดินผ่านเลยไป	ก	ข	ค
17. ข้าพเจ้าจะให้เพื่อนยืมเงินเมื่อเพื่อนมีเงินไม่พอซื้อ หนังสือเรียน	ก	ข	ค
18. ข้าพเจ้าไม่อยากเห็นเพื่อนได้รับคำชมเชยจากครูเมื่อ เพื่อนทำงานเรียบร้อย	ก	ข	ค
19. ข้าพเจ้าใส่ใจกับเพื่อนที่มีคนมารีบอุปการะให้ไปเรียน ต่อที่ต่างประเทศ	ก	ข	ค
20. ถ้าข้าพเจ้าได้รับมอบหมายจากครู ให้จลรายชื่อผู้ที่ส่ง เสียงดังในห้องเรียนข้าพเจ้าจะจดตามความจริง	ก	ข	ค
21. ถ้ากำลังทำการบ้านอยู่ แล้วน้องมาถามคำศัพท์ภาษา อังกฤษข้าพเจ้าจะบอกให้ทันที	ก	ข	ค
22. ถ้าพบเพื่อนบ้านกำลังหัวของเดินกลับบ้านข้าพเจ้าจะ รับสินรถไปส่งบ้าน	ก	ข	ค

ข้อความ	ทำ ทุกครั้ง	ทำเป็น บางครั้ง	ไม่ ทำเลย
23. ข้าพเจ้าจะชื่นชมคุณลักษณะของคนใดก็ตามอยู่ด้วยความสนุกสนาน	ก	ข	ค
24. ข้าพเจ้าดีใจที่เพื่อนสอบชิงทุนไปเรียนต่อต่างประเทศได้	ก	ข	ค
25. ถ้าเห็นน้องเขาท้อใจไปบ้าง ข้าพเจ้าจะชื่นชมด้วยความสนุก	ก	ข	ค
26. ถ้าเห็นแต่ศาลานอยู่บนถนน ข้าพเจ้าจะจับไปปล่อยที่สระ	ก	ข	ค
27. ข้าพเจ้าจะรีบโทรศัพท์แจ้งตำรวจทันที ถ้าเห็นขโมยเข้าบ้านเพื่อนบ้าน	ก	ข	ค
28. ข้าพเจ้ายินดีกับเพื่อนที่สอบเข้าเรียนต่อได้ ถึงแม้ตนเองจะสอบเข้าเรียนต่อไม่ได้	ก	ข	ค
29. ข้าพเจ้าไม่ชอบให้ใครชมเพื่อนว่าหน้าตาดี ต่อหน้าข้าพเจ้า	ก	ข	ค
30. ถ้าข้าพเจ้าเห็นน้องทะเลาะอยู่กับเพื่อน ข้าพเจ้าจะเข้าไปช่วยน้องทะเลาะด้วย	ก	ข	ค
31. ถ้ามีการรับบริจาคเพื่อสาธารณกุศล ข้าพเจ้าจะช่วยบริจาคด้วย	ก	ข	ค
32. ถ้ามีคนแก่ใส่เสื้อผ้าคร่ำครึมาขอเสื้อผ้า ข้าพเจ้าจะหาเสื้อผ้าให้	ก	ข	ค

ข้อความ	ทำ ทุกครั้ง	ทำเป็น บางครั้ง	ไม่ ทำเลย
33. ถ้าเห็นคนขึ้นรถชนคนที่เสียอยู่คนเดียว ข้าพเจ้าจะเข้าไปช่วยขึ้นรถชนคนให้	ก	ข	ค
34. ข้าพเจ้าตั้งใจที่เพื่อนเป็นตัวแทนของโรงเรียนไปแข่งขันตอบปัญหาคณิตศาสตร์ชั้น	ก	ข	ค
35. ข้าพเจ้าจะแจกขนมให้เพื่อน ๆ ที่ชอบและไม่ชอบเท่ากันทุกคน	ก	ข	ค
36. ถ้าข้าพเจ้ามีหน้าที่ตัดสินผู้ที่ได้รับทุนก็จะตัดสินด้วยความยุติธรรม	ก	ข	ค
37. เมื่อเพื่อนมาปรึกษาเกี่ยวกับผลการเรียนที่ต่ำลงทั้งที่เพื่อนตั้งใจเรียนข้าพเจ้าจะพูดให้กำลังใจ	ก	ข	ค
38. ข้าพเจ้าจะลุกจากที่นั่งในรถเมล์เพื่อให้คนที่กำลังจะเป็นลมนั่งแทน	ก	ข	ค
39. ถ้าเพื่อนมาบอกว่าสอบเทียบได้ ข้าพเจ้าพลอยดีใจด้วย	ก	ข	ค
40. ข้าพเจ้าจะไม่โกรธตาม ถ้าเพื่อนสนิทของข้าพเจ้าโกรธกับเพื่อนคนอื่น แล้วบอกให้ข้าพเจ้าโกรธด้วย	ก	ข	ค

แบบประเมินพฤติกรรมด้านพรหมวิหารสี่

ชื่อผู้ถูกประเมิน _____

คำชี้แจง

1. ขอความกรุณาครูและนักเรียนซึ่งเป็นผู้ประเมิน โปรดประเมินพฤติกรรมด้านพรหมวิหารสี่ของผู้ถูกประเมินตามความเป็นจริง
2. ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับพฤติกรรมที่กำหนดให้ตรงกับระดับพฤติกรรมที่ท่านเลือก
ข้อละหนึ่งคำถาม
3. เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้
 - 5 พฤติกรรมพบบ่อยที่สุด
 - 4 พฤติกรรมพบบ่อย
 - 3 พฤติกรรมพบบ้าง
 - 2 พฤติกรรมพบน้อย
 - 1 พฤติกรรมพบน้อยที่สุด

ข้อที่	พฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
1	ให้คำแนะนำเมื่อเพื่อนมาขอความคิดเห็น					
2	ช่วยเหลือปรึกษาเพื่อนให้เพื่อน					
3	พูดให้กำลังใจเมื่อเห็นเพื่อนทุกข์					
4	เอาใจใส่ไปตามอาการเมื่อเห็นเพื่อนป่วย					
5	เข้าไปช่วยเมื่อเห็นเพื่อนได้รับอุบัติเหตุ					
6	เข้าไปช่วยเมื่อเห็นคนรู้จักหัวของมาหนัก					
7	แสดงความยินดีกับเพื่อนที่ได้รับคำชมจากครู					
8	เข้าไปแสดงความยินดีเมื่อเห็นเพื่อนมีชื่อเสียง					
9	ดีใจเมื่อเห็นเพื่อนได้รับรางวัล					
10	ไม่เข้าข้างเพื่อนที่ทำความผิด					
11	ไม่โกรธคนอื่นตามเพื่อน					
12	ช่วยเหลือเพื่อนทุกคนเท่ากัน					

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวพนสิริ เกษสิทธิ์

เกิดวันที่ 20 เดือนเมษายน

สถานที่เกิด

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

พุทธศักราช 2511

กรุงเทพมหานคร

บ้านเลขที่ 44/17 ถนนรามอินทรา

แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน

จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

อาจารย์ 1 ระดับ 4

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

สถาบันราชภัฏเลย ถนนเลข-เชียงคาน

อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนโชติรวี
- พ.ศ. 2522 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์
- พ.ศ. 2525 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนหอวัง
- พ.ศ. 2528 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (แผนกวิทย์-คณิต) จากโรงเรียน
สามเสนวิทยาลัย
- พ.ศ. 2533 ค.บ. (เกียรตินิยมอันดับ 2) (วิชาเอกคหกรรมศาสตร์
วิชาโทภาษาอังกฤษ) จากวิทยาลัยครูพระนคร
- พ.ศ. 2537 กศ.บ. (วิชาเอกการวัดและประเมินผลการศึกษา)
จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- พ.ศ. 2539 กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) จากมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร

การเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่
ที่มีรูปแบบการถามต่างกัน

บทคัดย่อ

ของ

พนสิริ เกษสังข์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา

เมษายน 2539

การศึกษาคั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบค่าความเชื่อมั่น และเปรียบเทียบค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ที่มีรูปแบบการถามต่างกัน 3 แบบ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาจำนวน 1,143 คน ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น และกลุ่มตัวอย่างถูกสุ่มอย่างง่ายออกเป็น 3 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มมีจำนวนนักเรียน 381 คน เพื่อทำแบบสอบถามในแต่ละฉบับ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา และความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบด้วยสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ระหว่างแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษากับชนิดข้อความ มีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูนกับชนิดข้อความ มีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษากับชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน มีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ระหว่างแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษากับชนิดข้อความและชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูนกับชนิดข้อความ มีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาษากับชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน มีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

198

A COMPARISON ON QUALITIES OF THE FOUR DEVINE
STATES MORAL TEST WITH DIFFERENT FORMS

AN ABSTRACT

BY

POONSIRI KESSUNG

Presented in partial fulfillment fo the requirements for the
Master of Education degree in Edcational Measurement
at Srinakharinwirot University

April 1996

The purposes of the study were to compare the reliability and to compare the concurrent validity of the three tests on morality in the Four Devine States with different forms of question. The sample of this research was 1,143 Mathayomsuksa-2 students of the Academic Year 1995 in Bangkok, selected by the stratified random sampling technique and simple random sampling technique into three groups of 381 each to answer each test. The analysis of reliability of the tests was done by alpha-coefficient and concurrent validity of tests by Pearson's Product Moment Correlation. The findings can be summarized as follows:

1. The reliability of the tests on the Morality on the Four Devine States between the verbal situation test and statement test was statistically different at the .01 level of significance, and the cartoon situation test and the statement test was statistically different at the .05 level of significance, but the reliability between the verbal situation and the cartoon situation was not statistically different.

2. The concurrent validity on the Four Devine States between the verbal situation test and the statement test, with the cartoon situation test and the statement test were statistically different at .01 level of significance, but the concurrent validity between the verbal situation test and cartoon situation test was not significantly different.